

Bijlmermonitor 2007

Justin de Kleuver
Martine Jansen
Theo Nelissen

Bijlmermonitor 2007

Amsterdam, 1 december 2008

Justin de Kleuver
Martine Jansen
Theo Nelissen

Met medewerking van:
Dienst Onderzoek en Statistiek Gemeente Amsterdam

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	De vernieuwing van de Bijlmermeer	4
1.2	Bijlmermonitor	4
1.3	Opbouw monitor	7
1.4	Bronnen	7
1.5	Gebiedsafbakening	8
1.6	Terminologie	9
1.7	Leeswijzer	10
2	De vernieuwing in 2006 en 2007	11
2.1	Algemeen	11
2.2	Actiegebied Amsterdamse Poort	11
2.3	Actiegebied Ganzenhoef	12
2.4	Actiegebied Kraaiennest	13
2.5	Beheer	14
2.6	Sociaal-economische vernieuwing	15
3	Context	16
3.1	Woningen	16
3.2	Bevolking	17
3.3	Conclusies	21
4	Doorstroom inwoners en imago	22
4.1	Stand van zaken en hoofddoel	22
4.2	Woontuur en vertrek	23
4.3	Instroom	26
4.4	Imago	28
4.5	Conclusies doorstroom inwoners en imago	30
5	Leefbaarheid	32
5.1	Oordeel van bewoners	32
5.2	Woning en woonomgeving	36
5.3	Veiligheid	46
5.4	Conclusies Leefbaarheid	55
6	Economie en werk	58
6.1	Subdoel werk	58
6.2	Conclusies werk en inkomen	62
7	Jeugd	63
7.1	Onderwijs	63
7.2	Veiligheid	68
7.3	Conclusies Jeugd	69
8	Empowerment	71
8.1	Onderwijs	71
8.2	Werk	72
8.3	Sociale banden en organisatie	72

8.4	Conclusies empowerment	74
9	Nieuw Amsterdam	75
9.1	Klanttevredenheid Bij Nieuw Amsterdam	75
9.2	Exploitatie	79
9.3	Conclusies Nieuw Amsterdam	82
10	Conclusies	83
10.1	Samenvatting conclusies in hoofdlijnen	85
10.2	De ontwikkelingen in detail	87
10.3	Bevolking	88
10.4	Ontwikkelingen rond de vernieuwingsthema's in de Bijlmermeer	89
10.5	Voortgang vernieuwingsthema's Woningstichting Nieuw Amsterdam	96
	Bijlagen	
Bijlage 1	Categorieën onderzoek	101
Bijlage 2	Onderzoeksverantwoording bewonersenquête	102
Bijlage 3	Tabellen	105

1 Inleiding

1.1 De vernieuwing van de Bijlmermeer

De vernieuwing van de Bijlmermeer, die loopt van 1992 tot circa 2012, kent een aantal ambitieuze doelstellingen. Bij de start van de vernieuwingsoperatie in 1992 (eerste saneringsaanvraag) zijn 3 hoofddoelen geformuleerd:

- 1 Verbeteren van de woningmarktpositie van de Bijlmermeer (ruimtelijke vernieuwing).
- 2 Verhogen van de arbeidsparticipatie van de bevolking (sociaal-economische vernieuwing).
- 3 Versterking van het stedelijk leven in de Bijlmermeer door meer bedrijvigheid en culturele voorzieningen (leefbaarheid en vernieuwing beheer).

Bij de tweede saneringsaanvraag (juli 1995) is het doel van de ruimtelijke vernieuwing nader gepreciseerd door middel van de volgende subdoelen:

- A. Een grotere tevredenheid van bewoners over het wonen in de hoogbouw.
- B. Een hogere waardering voor de wijk blijkend uit een langere woonduur.
- C. Meer mensen die in de Bijlmermeer willen wonen.

In de loop van 1995 werden in diverse andere stukken (Speerpunt Bijlmermeer, Urban en Convenant) ook op de terreinen werk, onderwijs, veiligheid en leef/ woonomgeving subdoelen vastgelegd.

In 1999 heeft het stadsdeel Zuidoost een voorstel gedaan voor een aanpak van het hele stadsdeel in het kader van het Grote Steden Beleid (GSB). In dit voorstel zijn vier clusters geformuleerd waarin het stadsdeel wil investeren. De clusters zijn:

- Leefbaarheid
- Jeugd
- Economie en Werk
- Empowerment

1.2 Bijlmermonitor

In de genoemde stukken die aan de basis van de vernieuwingsoperatie lagen, werd tevens vastgelegd dat de vernieuwingsoperatie gevolgd moet worden via een monitor: de Bijlmermeer Vernieuwing Monitor of Bijlmermonitor.

Eind 1995 / begin 1996 werd voor deze monitor een Programma van Eisen ontwikkeld. In dat stuk werden de doelen, subdoelen en ijkpunten die in de diverse nota's genoemd worden logisch gerangschikt en in meetbare termen omgezet. Zo werden twee hoofddoelen en diverse subdoelen geformuleerd. De hoofddoelen waren: 'de Bijlmermeer is in 2009 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk' en 'woningstichting Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2009 het exploitatietekort tot nul teruggebracht'.

Daarna volgde een periode van bijslijpen, uitbreiden en proefdraaien. Zo kreeg de sociaal economische vernieuwing (werk en onderwijs) meer gewicht in de monitor en werd op basis van een eerste bewoners(proef)onderzoek (najaar 1996) uiteindelijk gekozen voor een veel intensievere vorm van bewonersenquête (duurder maar voor wat betreft de representativiteit beter).

De horizon van de vernieuwingsoperatie is inmiddels verschoven van 2009 naar 2011. In 2011 wordt verwacht dat het grootste deel van de vernieuwing opgeleverd is. Vandaar dat met ingang van de Bijlmermonitor 2005 de hoofddoelen als volgt zijn aangepast:

- ❶ **De Bijlmermeer is in 2011 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.**
- ❷ **Woningstichting Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2011 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

De verandering in horizon heeft geen gevolgen voor de jaarreeksen die overal in deze monitor zijn te vinden. Wel heeft het gevolgen voor het tijdsbestek dat de Bijlmer heeft om het even goed te gaan doen als een gemiddelde Amsterdamse wijk: dit is met twee jaar toegenomen. De Bijlmer heeft als het ware twee jaar extra tijd gekregen om zijn doelstelling te halen. Hetzelfde geldt voor woningstichting Nieuw Amsterdam¹. De verandering blijkt met name in hoofdstuk 10².

Uitvoerders en uitvoering

De jaarlijkse evaluatie van het vernieuwingsproces wordt uitgevoerd door een extern onderzoeks- en adviesbureau, DSP-groep te Amsterdam, in samenwerking met de dienst Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam (O+S), die verantwoordelijk is voor het afnemen van de enquêtes.

De Bijlmermonitor is tot 2003 jaarlijks uitgebracht met uitzondering van 2001. Vanaf 2003 wordt de Bijlmermonitor om de twee jaar uitgebracht. De periode waarover deze 'monitoring' plaatsvindt, beslaat dertien jaar (1996-2011). De monitor van 1996 is echter uiteindelijk gecombineerd met die van 1997. Overigens wordt in de rapportages wel zoveel mogelijk getracht gegevens vanaf 1994 te verzamelen, zodat over een langere periode 'gemonitord' kan worden.

Dubbele vergelijking

In de monitor worden telkens dezelfde indicatoren gemeten en afgezet tegen een meetlat (in dit geval de doelen die vastgelegd zijn in het Programma van Eisen Bijlmermonitor). De periodieke monitor rapportages hebben als doel de vinger aan de pols te houden en zo nodig te waarschuwen zodat het beleid bijgesteld kan worden.

Noot 1 Vanaf 1998 is het personeel van Nieuw Amsterdam overgegaan naar Patrimonium. Nieuw Amsterdam en zijn bezit bleef bestaan om gesaneerd te worden. In 2004 is Patrimonium gefuseerd met Rochdale onder de naam van de laatstgenoemde waarbij Nieuw Amsterdam een aparte juridische entiteit bleef. In 2007 is Rochdale gefuseerd met Nieuw Amsterdam.

Noot 2 In hoofdstuk 10 zijn de streefdoelen voor 2005 naar beneden bijgesteld. Het huidige hoofdstuk 10 is nu niet meer zinvol te vergelijken met hoofdstuk 10 in eerdere Bijlmermonitors - toen was de horizon immers krapper.

De monitoring vindt plaats aan de hand van een tweevoudige vergelijking:

- 1 De Bijlmermeer-resultaten van het lopende jaar worden vergeleken met die van vorige jaren. Dit levert een beeld op van de *ontwikkeling* in de Bijlmermeer van de gemeten aspecten.
- 2 De ontwikkeling van de Bijlmermeer wordt vergeleken met de ontwikkeling van geheel Amsterdam op de betreffende aspecten. Zo vindt een *toetsing* plaats van de ontwikkelingen in de Bijlmermeer aan die in overig Amsterdam: een toename van de veiligheidsgevoelens in de Bijlmermeer met 10% wordt minder indrukwekkend als de veiligheidsgevoelens in overig Amsterdam met 20% zijn toegenomen.

In de Bijlmermonitor vindt een vergelijking plaats tussen cijfers van een enquête, die speciaal voor de monitor jaarlijks wordt gehouden en de resultaten van een bevolkingsonderzoek over leefbaarheid en veiligheid voor heel Amsterdam. De bewonersenquête voor de Bijlmermeer is daarom ontworpen naar analogie van deze stedelijke monitor om zo een goede vergelijking mogelijk te maken.

Deze stedelijke monitor die in 1995 voor het eerst werd gehouden en bekend stond als de leefbaarheidsmonitor heeft sinds 2001 een aantal wijzigingen ondergaan en heet nu de Veiligheidsmonitor (VM). Omdat ook de vragenlijst is aangepast, heeft dit nadelige gevolgen voor de vergelijkbaarheid tussen de Bijlmermonitor en de stedelijke monitor.

Veel vragen die in het verleden gesteld werden, zijn in de VM komen te vervallen. Om voor de Bijlmermeer de ontwikkelingen te kunnen blijven beschrijven is er deels voor gekozen om door te gaan met de oude vragenlijst. Dit heeft tot gevolg dat bij verschillende onderwerpen geen recente vergelijking mogelijk is tussen de Bijlmermeer en Amsterdam als geheel. Om een vergelijking mogelijk te maken met gegevens over Amsterdam op basis van de oude vragenlijst, zou in de praktijk neerkomen op het vergelijken van het resultaat van de Bijlmermeer van 2007 met de resultaten uit de laatste Leefbaarheidsmonitor Amsterdam van 1999³. Gezien de ruime tijdsspanne tussen deze twee meetmomenten achten we deze vergelijking niet zeer bruikbaar. Daarom is gekozen om in die gevallen waarbij de laatste vergelijkbare gegevens over Amsterdam afkomstig zijn uit de monitor van vóór 2003, geen vergelijking met Amsterdam meer op te nemen. In alle andere gevallen zal worden vergeleken met de meest recente resultaten.

Op basis van enkele nieuw toegevoegde vragen in de vragenlijst van de Bijlmerenquête die overeenkomen met vragen in de VM, is in de enquêtes van maart/april 2008 aan bewoners op een iets andere wijze gevraagd naar hun oordeel over bepaalde onderwerpen. Omdat het niet wenselijk was dat de Bijlmerenquête veel in omvang toenam en gezien de specifieke aard van de VM waren deze toevoegingen aan de Bijlmerenquête slechts op enkele onderwerpen realiseerbaar.

De Bijlmermonitor bevindt zich in een overgangsfase. Voor een deel van de gegevens is een zinvolle vergelijking met Amsterdam niet meer mogelijk. Daarom is er voor gekozen een deel van de vragen in de bewonersenquête in de Bijlmermeer te vervangen door vragen uit de VM. Voor toekomstige edities van de Bijlmermonitor is afgesproken om de bevragingwijze uit de VM geheel te adopteren.

Noot 3 Omdat bij veel van de (sub)doelstellingen het stadsgemiddelde als einddoel is geformuleerd kan dat problematisch zijn. Een daling van bijvoorbeeld de waardering van de Bijlmerbewoner voor zijn buurt is pas dan een verslechtering van de situatie wanneer er zich in de stad geen vergelijkbare daling heeft voorgedaan.

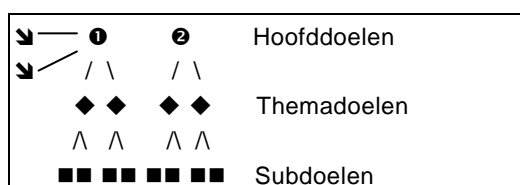
Dit levert enerzijds een breuk in de tijdreeksen op maar anderzijds wordt de vergelijkbaarheid met Amsterdam weer beter.

Sinds 2002 wordt in de Bijlmermonitor onderscheid gemaakt tussen de 'Bijlmermeer' en de 'vernieuwde Bijlmermeer'. Met het eerste wordt verwezen naar dat gedeelte van de Bijlmermeer waarop de vernieuwingsoperatie die in 1992 is gestart betrekking had. Met het laatste wordt dat deel van het vernieuwingsgebied bedoeld dat bestaat uit nieuwbouw en gerenoveerde bouw. De 'vernieuwde Bijlmer' vormt dus een (kleiner) onderdeel van de 'Bijlmermeer'. Inmiddels is de vernieuwingsoperatie dermate ver gevorderd dat de nog niet vernieuwde Bijlmer slechts een klein deel van het gehele vernieuwingsgebied uitmaakt (circa 1.400 woningen op een totaal van 14.000). Waar in de periode voor 2007 in de gegevens nog duidelijke verschillen te zien waren tussen de reeds vernieuwde Bijlmer en het hele vernieuwingsgebied, zijn deze verschillen nu veel kleiner geworden. In een volgende editie is bijna de hele Bijlmer vernieuwd en kan het onderscheid vervallen.

1.3 Opbouw monitor

De monitor richt zich primair op de voortgang in het bereiken van de doelen die binnen de vernieuwingsoperatie geformuleerd zijn. De gepresenteerde gegevens worden dan ook steeds afgezet tegen de doelen zoals die in de oorspronkelijke stukken en nota's te vinden zijn.

Voor elk thema is een themadoel geformuleerd. Dit themadoel wordt gemonitord door middel van de subdoelen die onder een themadoel zijn geschaard. Subdoelen kunnen overigens ook direct aan een hoofddoel zijn gekoppeld⁴. De doelen hebben binnen de rapportage de volgende structuur:

Er is voor gekozen om alle doelen die direct betrekking hebben op de bedrijfsvoering van Nieuw Amsterdam te rangschikken onder het tweede hoofddoel.

1.4 Bronnen

In de monitor wordt gebruik gemaakt van twee fundamenteel verschillende typen gegevens.

- 1 Statistische standaardgegevens die betrekking hebben op populaties (bijvoorbeeld alle Bijlmermeerbewoners, alle werkenden e.d.)
- 2 Enquêtegegevens waarbij een steekproef uit de populatie ondervraagd is. We spreken hier gemakshalve veelal over 'bewoners/-of bevolkingsonderzoek'.

Noot 4 De doelenstructuur is niet aangepast aan de nieuwe GSB-indeling. Gevolg hiervan is dat de thema-indeling niet overeenkomt met de hoofdstukindeling. Daarom worden niet altijd alle subdoelen en themadoelen in hetzelfde hoofdstuk gepresenteerd.

Voor de Bijlmermonitor is een flink aantal bronnen gebruikt:

- Bewonersenquête die in het kader van onderhavige monitor periodiek wordt gehouden in de Bijlmermeer door O+S⁵.
- Stedelijke leefbaarheidsmonitor Amsterdam 1997, 1998, 1999, 2001 en 2003.
- Veiligheidsmonitor Amsterdam.
- Statistieken van O+S.
- 4e Kwartaalrapportages 1994-2000 van Nieuw Amsterdam.
- Statistieken van de Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties (AFWC).
- Aangifte-, aanrijdings- en verdachtencijfers van regiopolitie Amsterdam-Amstelland, afdeling Onderzoek en Statistiek.
- Leerplichtambtenaar van het stadsdeel Zuidoost.
- Onderwijsinspectie.
- Open Schoolgemeenschap Bijlmer.
- LAS, leerling administratiesysteem.
- Arbeidsvoorziening Zuidelijk Noord-Holland.
- Registratiegegevens Rochdale (voorheen Nieuw Amsterdam / Patrimonium).

De verscheidenheid aan bronnen die in de Bijlmermonitor worden gebruikt heeft tot gevolg dat niet alle gegevens uit het desbetreffende jaar zijn. Enkele bronnen laten het niet toe om in de eerste kwartalen van het jaar reeds cijfers over het voorgaande jaar te verzamelen.

Wat betreft het woningbezit van corporaties is van belang te melden dat Rochdale niet de enige corporatie is in het vernieuwingsgebied. Het is wel de grootste verhuurder in het gebied.

1.5 Gebiedsafbakening

In deze monitor omvat de Bijlmermeer ruwweg het gebied begrensd door Daalwijkdreef en de Gaasperdammerweg (A9) aan de noord- respectievelijk zuidzijde, door de metrolijn Gein en de Foppingadreef aan de westzijde en door de Provinciale weg aan de oostzijde⁶. De Venserpolder⁷ en Geerdinkhof, Groenhoven, Gouden Leeuw en Garstkamp⁸ horen *niet* tot het actiegebied. Ook Koornhorst, Kelbergen, Kantershof, Kortvoort en Huntum horen *niet* tot het actiegebied.

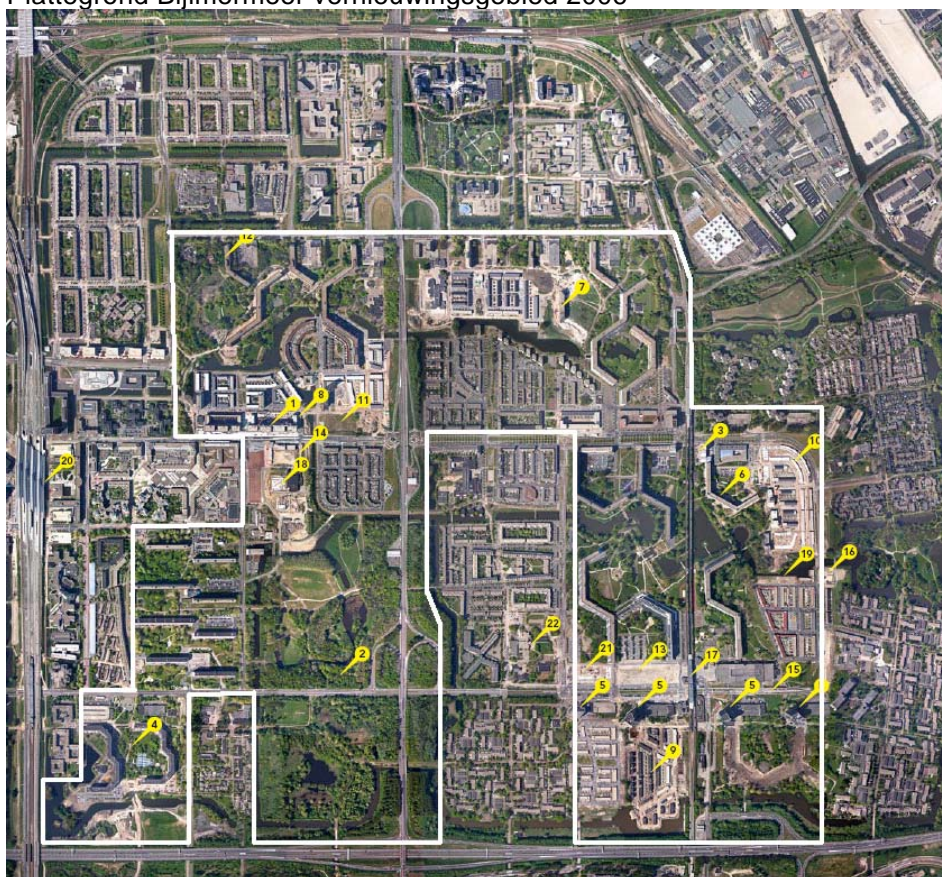
Noot 5 Door de overgang naar een hernieuwde vragenlijst (meer op de leest van de VM) is de bewonersenquête iets later dan gebruikelijk afgenomen: maart /april 2008. De gegevens Amsterdam uit de VM komen uit dezelfde periode.

Noot 6 De subbuurten 931 tot en met 935, 940 tot en met 944, 946 en 947. In 2005 zijn de buurtcodes bestaande uit drie cijfers vervangen door nieuwe buurtcodes. Het beoogde gebied bestaat volgens de sinds 2005 gehanteerde buurtcodes uit: T93c tot en met T93k, T94a tot en met T94i en T94k tot en met T94n.

Noot 7 Voormalige buurtcombinatie 930.

Noot 8 Voormalige buurtcombinatie 945.

Afbeelding 1.1 Plattegrond Bijlmermeer vernieuwingsgebied 2006

In afbeelding 1.1 is het vernieuwingsgebied met een witte lijn weergegeven. Met geel zijn de activiteiten en mijlpalen in 2007 weergegeven (zie hoofdstuk 2 en jaarverslag 2007 op www.vernieuwdebijlmer.nl/bijlmer). De afbakening van het vernieuwingsgebied Bijlmermeer levert soms moeilijkheden op: het is een gebied dat nergens als registratie-eenheid gehanteerd wordt. Het is niet in alle gevallen mogelijk het gebied te selecteren of dit is pas mogelijk na een flinke tijdsinvestering. Door de benodigde bewerkingen van gegevensbestanden was het ook niet altijd meer mogelijk om gegevens vanaf 1994 te genereren.

1.6 Terminologie

Kortheidshalve wordt het afgebakende gebied in deze rapportage aangeduid als Bijlmermeer, of de Bijlmer. Hiermee wordt verwezen naar het vernieuwingsgebied Bijlmermeer. Vanaf 2002 is, zoals hiervoor ook opgemerkt, binnen het vernieuwingsgebied van de Bijlmermeer een gebied gedefinieerd dat *daadwerkelijk* vernieuwd is. Dit noemen we in de rapportage de vernieuwde Bijlmer. Het betreft een gebied dat vanzelfsprekend kleiner is dan de Bijlmermeer, maar dat steeds meer hetzelfde gebied zal omvatten als het gebied dat als 'Bijlmermeer' is aangeduid. De 'rest van Amsterdam' is Amsterdam *zonder het vernieuwingsgebied Bijlmermeer*. Verder worden de gegevens van de Bijlmer vergeleken met stad Amsterdam; dit is inclusief de Bijlmer.

1.7 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt ingedeeld:

- In hoofdstuk 2 wordt een korte schets gegeven van wat er aan vernieuwingsprojecten loopt in de Bijlmermeer.
- In hoofdstuk 3 vindt u gegevens over de context waarin de vernieuwing van de Bijlmermeer zich afspeelt: zaken zoals aantallen inwoners, woningen en dergelijke.

Daarna volgen de eigenlijke drie monitorhoofdstukken waarbij de tweevoudige vergelijking (Bijlmer jaar na jaar + Bijlmer <--> Amsterdam) wordt afgezet tegen de gestelde doelen.

- In hoofdstuk 4 wordt de migratie in en uit de Bijlmermeer besproken, evenals het imago dat de buurt heeft.

Hoofdstukken 5 tot en met 8 zijn ingedeeld volgens het GSB-stramien:

- In hoofdstuk 5 komt de leefbaarheid aan de orde.
- In hoofdstuk 6 wordt economie en werk behandeld.
- Hoofdstuk 7 gaat over de jeugd.
- Het laatste GSB-cluster, empowerment, wordt in hoofdstuk 8 kort besproken. De meeste gegevens die op dit thema betrekking hebben, hebben een logischere plek in de hoofdstukken over economie en werk en jeugd. Daar zal in dit hoofdstuk daarom kort op teruggekomen worden. Ook worden er extra gegevens gepresenteerd om dit cluster meer inhoud te geven.
- Alle gegevens over de bedrijfsvoering van Nieuw Amsterdam, alsmede de klanttevredenheid van haar huurders zijn te vinden in hoofdstuk 9.
- In hoofdstuk 10 worden tenslotte de conclusies ten aanzien van het bereiken van alle doelstellingen gepresenteerd.

Bij enkele tabellen in de Bijlmermonitor zijn de jaarreeksen inmiddels zo lang geworden dat de leesbaarheid in het geding kwam. Daarom is in een aantal gevallen gekozen om enkele jaren te verwijderen zodat intervallen van twee jaar ontstaan. Het niet weergeven van resultaten uit eerdere edities resulteert uiteraard in verlies van informatie, maar levert geen vertekening op van de trend in de onderzoeksperiode. De niet meer weergegeven informatie kan vanzelfsprekend worden teruggevonden in voorgaande edities van de Bijlmermonitor.

2 De vernieuwing in 2006 en 2007

2.1 Algemeen

Per eind 2007 liepen de voorbereidingen om nog zo'n 600 woningen te slopen, werden op twee locaties flats gerenoveerd en waren ruim 4000 woningen opgeleverd of in aanbouw. Nadat jarenlang de sloop van woningen en het slopen/afgraven van dreven sterk in het oog sprong, is stap voor stap het beeld van de nieuwbouw overheersend geworden.

Op het gebied van schoon, heel en veilig hebben de betrokken partijen aansprekende resultaten behaald.

Wat betreft de sociaal-economische ontwikkeling is over een langere termijn gezien duidelijk sprake van een verbetering van de positie van de inwoners, maar is ook duidelijk dat op dit onderdeel van de vernieuwing nieuwe benaderingen nodig zijn om de huishoudens met een meervoudige problematiek te bereiken.

2.2 Actiegebied Amsterdamse Poort

H-buurt

Begin 2006 werd met een opleverfeestje het gereed komen van de openbare ruimte in de rechte H-buurt gevierd. De werkzaamheden in het kader van de vernieuwing van deze buurt zijn daarmee weliswaar afgerond, maar dat wil niet zeggen de buurt nu voor langere tijd van bouwactiviteiten is verschoond. De besluitvorming over de herinrichting en gedeeltelijke bebouwing van het aangrenzende Bijlmerpark worden stap voor stap afgerond. Een deel van de bewoners van deze buurt heeft zich uitgesproken tegen deze plannen. In de loop van 2007 werd duidelijk dat de bezwaren tegen het kappen van het grootste deel van de bomen in het park politiek noch juridisch stand houden, en dat begin 2008 de werkzaamheden zullen starten. Begin 2010 moet het nieuwe park gereed zijn. In de jaren daarop zullen zo'n 900 woningen worden gebouwd langs de Gooiseweg en de Flierbosdreef.

Nadat in 2005 de renovatie van Hakfort was begonnen, startte in september 2006 de renovatie van Huigenbos. Tijdens de behoorlijk ingrijpende renovatie bleven de bewoners in hun woningen. Op grond van eerdere ervaringen is besloten om de stapsgewijze aanpak (eerst buiten, dan binnen) te verlaten en te kiezen voor 'kort maar hevig'. Voor de aannemer is het een hele opgave om tijdens de werkzaamheden de woonbaarheid te garanderen, alle betrokkenen moeten regelmatig alle zeilen bijzetten. Ook het beheer van de openbare ruimte tijdens de werkzaamheden is een lastige opgave. De werkzaamheden liepen aanzienlijk uit in de loop van 2007.

D-buurt

Begin 2006 werd de sloop van drie segmenten van de flat Daalwijk afgerond. Er blijven twee segmenten staan. Een daarvan blijft in de sociale huur. Het andere segment krijgt een andere doelgroep, namelijk studenten. De voorbereiding van de renovatie van de flat is gestart, de uitvoering vindt plaats vanaf 2008.

In 2007 is de sloop gestart van het laatste deel van Frissenstein en van enkele segmenten van Dennenrode. Tevens is de herhuisvesting begonnen van bewoners van de flat Develstein.

Het ontwerp voor een gebouw met circa 200 woningen langs de Dolingadreef is gestart. De opvangruimte 't Stekje die al enige jaren met een tijdelijke vergunning in de D-buurt staat, moet verplaatst worden.

Marktpllein e.o.

De parkeergarage onder de Bijlmerdreef is begin 2006 geopend met als verwijfsnummer P23.

In 2007 werd aan de garage een prestigieuze prijs toegekend door een Duitse stichting vanwege de bruikbaarheid en overzichtelijkheid.

De bouw van de eerste fase van het bouwproject Fénice aan de noordzijde van de Bijlmerdreef, aan de rand van de F-buurt, was in april 2005 gestart. De tweede fase begon in februari 2006. De eerste fase werd in de loop van 2007 opgeleverd. De derde fase zou begin 2007 starten, maar liep vertraging op door problemen bij de aanbesteding. In totaal gaat het om 323 woningen en bedrijfsruimtes op de begane grond, aan de Bijlmerdreef.

In februari 2006 begon de bouw van Fortuna, in totaal 260 woningen. Dit project ligt eveneens aan de noordzijde van de Bijlmerdreef, tussen het eerder gerealiseerde Futura en de Gooiseweg. De eerste fase bestaat uit 126 eengezinswoningen, voor het merendeel in de sociale huursector. De woningen werden in de loop van 2007 opgeleverd. De tweede fase had begin 2007 moeten starten, maar liep vertraging op door aanbestedingsproblemen. De start bouw is verschoven naar 2008.

Aan de zuidkant van de Bijlmerdreef vonden eveneens veel bouwactiviteiten plaats. Nadat het stadsdeelkantoor per 1 januari 2006 in gebruik was genomen, werden in het eerste kwartaal de werkzaamheden aan het Anton de Komplein en de trap tussen het plein en de dreef afgerond. In april werd het beeld van Anton de Kom onthuld. In juni werd feestelijk het marktterrein in gebruik genomen; de markt was 7 jaar gehouden op tijdelijke plekken.

In november 2006 startte de bouw van het nieuwe BijlmerSportcentrum. Tijdens de bouw blijft het oude zwembad in functie. De oplevering is gepland in het derde kwartaal van 2008.

2.3 Actiegebied Ganzenhoef

E-buurt

In 2005 was de nieuwbouw ter plaatse van de flat Echtenstein begonnen. In de loop van 2006 werden de 190 woningen geleidelijk opgeleverd en aansluitend werd de openbare ruimte ingericht. De brugverbinding met de G-buurt wordt in de loop van 2008 gerealiseerd.

Eveneens in 2005 was de verbouw van segment A van Echtenstein tot studentenwoningen, ateliers en een opvang van het Leger des Heils begonnen. In oktober 2006 werd het gebouw feestelijk opgeleverd.

In april 2006 begon de sloop van vier segmenten van de flat Eeftink. De overlast was zo groot voor de bewoners van het resterende segment A dat besloten werd de bewoners van deze woningen vervroegd uit te plaatsen. Eind 2007 begon de nieuwbouw van 159 eengezinswoningen op deze locatie.

In 2006 was de ver- en nieuwbouw begonnen van DE Brede School, een samenwerking tussen drie basisscholen met uiteenlopende levensbeschouwelijke grondslagen. Begin juli werd de school onder grote belangstelling feestelijk door een lid van het koninklijk huis geopend.

In 2007 begon de herhuisvesting van de bewoners van de te slopen delen van Egeldonk.

G-buurt

In november 2006 werd de afronding gevierd van de verlaging van het laatste deel van de Bijlmerdreef/'s Gravendijkdreef.

De tweede fase van de renovatie van Grubbehoef begon in juni 2006 met onder andere de realisatie van woon/werkwoningen en bedrijfsruimtes. De werkzaamheden worden in bewoonde staat uitgevoerd. De opzet om de werkzaamheden aan het gebouw af te ronden in het tweede kwartaal van 2007 werd niet gehaald, waardoor er een samenloop ontstond met de werkzaamheden ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte. Dit leverde nogal wat overlast op voor bewoners.

In 2007 werd het gebouw Gerenstein Gallery aan de Bijlmerdreef opgeleverd, 109 appartementen en 21 eengezinswoningen waarvan de bouw was gestart in 2005.

In 2005 was de bouw gestart van De Kandelaar, een combinatie van verenigingsruimtes, een kinderdagverblijf, ruimtes voor kerkgemeenschappen, een horecavoorziening en 27 woningen. Eind november 2007 werd het gebouw geopend door een prominent lid van het kabinet.

De bouw van Nieuw Grunder was eveneens in 2005 gestart, maar gezien de omvang van het project (425 woningen) vinden de laatste opleveringen en de afronding van de inrichting van de openbare ruimte pas plaats in 2008. In 2007 werd een aantal voorbereidingen gestart voor het graven van een watergang tussen de flat Grubbehoef en Nieuw Grunder. De watergang zal in 2008 worden opgeleverd.

Eind 2006 werd begonnen met het opstellen van het SPvE voor de bebouwing aan de noordoostzijde van de verlaagde dreef. Een aantal bewoners ging aan de slag met een eigen alternatief; uiteindelijk is dit uitgewerkt tot een volwaardig alternatief SPvE, dat de besluitvorming in 2008 ingaat.

2.4 Actiegebied Kraaiennest

Ontwikkelingen aan de noordzijde van de Karspeldreef

In 2006 is de parkeergarage Kruitberg/Kikkenstein gesloopt. Op deze locatie, vlak naast de metro, is het nieuwe winkelcentrum gepland.

Op de hoek van de Groesbeekdreef en de Karspeldreef is in januari 2007 de bouw van blok AB gestart: 145 woningen, bedrijfsruimtes en een voorziening van het Leger des Heils.

De gevel van het bestaande winkelcentrum kreeg eind 2006 een facelift. De parkeergarage daarbovenop is inmiddels vrijwel geheel buiten gebruik.

Op drie andere locaties in de K-buurt startten in 2007 bouwwerkzaamheden: een project met 22 appartementen aan de 's Gravendijkdreef, 22 eengezinswoningen aan de Arenpalmstraat en 25 woningen aan de 's Gravendijkdreef nabij de Karspeldreef.

De aanpak van de flat Kleiburg is nog niet helder geworden. Het oorspronkelijke programma wordt niet haalbaar geacht, en er wordt onderzocht welk programma wel haalbaar is.

Ontwikkelingen tussen de Karspeldreef en de Gaasperdammerweg

In oktober 2006 startte de inrichting van de openbare ruimte tussen de garages en de Karspeldreef. Het gebied werd medio 2007 opgeleverd. Vrijwel gelijktijdig begon de renovatie van de vier torenflats aan de Karspeldreef, waarbij onder andere nieuwe entrees voor de gebouwen worden gerealiseerd. Begin 2008 zullen de renovatiewerkzaamheden worden afgerond.

De woningen in Laag Kralenbeek werden in de loop van 2006 opgeleverd en de openbare ruimte werd aansluitend ingericht. Aan de zuidkant van het gebied is nog een tweede fase gepland van 20 woningen. In juni van dat jaar begon de bouw van 348 woningen op de plek van de gesloopte flat Kempering, de oplevering is in 2008. De sloop van de flats Klieverink en Kouwenoord werd afgerond in 2006, de start van de nieuwbouw zal in 2008 plaatsvinden.

2.5 Beheer

Er zijn steeds minder niet-gerenoveerde of niet-gesloopte flats. De noodzaak van extra inspanningen is er op een aantal locaties nog wel, maar dit neemt sterk af. Volgens een meetsysteem dat in de hele stad op dezelfde wijze wordt toegepast, was stadsdeel Zuidoost in 2007 het schoonste stadsdeel van Amsterdam. Belangrijk is ook dat het beheer van buurten door het stadsdeel nadrukkelijk buurtgericht is opgezet, met verschillende overlegvormen en nauw contact tussen actieve bewoners en de betrokken afdelingen van het stadsdeel. Bij de reorganisatie die in 2006/2007 heeft plaatsgevonden, is dat terug te zien in de naamgeving en opzet van de eerstverantwoordelijke sector: van Beheer & Milieu naar Wijkbeheer. De veiligheid ontwikkelt zich positief. De veiligheidsindex op basis van politiecijfers lag over 2007 voor het eerst onder het Amsterdamse gemiddelde. Het stadsdeel kwam uit op een score van 88 waar Amsterdam gemiddeld uitkomt op 90. Ook de veiligheidsbeleving, de subjectieve veiligheidsindex, laat zien dat Zuidoost een middenmoter is geworden in de stad. Opvallend is wel dat de subjectieve index met 2 punten licht verslechterd is ten opzichte van 2006. De bestrijding van de drugsoverlast bleek over 2007 voor het vijfde jaar op rij succesvol. De dwang- en drang benadering van verslaafden en de nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen werpen hun vruchten af. De objectieve veiligheidsindex voor drugsgelateerde overlast nam in het stadsdeel af van 85 in 2006 tot 72 in 2007. In diezelfde periode nam deze index voor Amsterdam als geheel toe van 96 naar 103. Ook nam de in Amsterdam Zuidoost het onveiligheidsgevoel, veroorzaakt door drugsgebruikers af van 110 in 2006 tot 98 in 2007. Ter vergelijking: in 2003 stond de index nog op 153.

2.6 Sociaal-economische vernieuwing

Parallel aan de fysieke vernieuwing en de vernieuwing van het beheer zijn de afgelopen jaren vele projecten uitgevoerd om de sociaal-economische positie van de inwoners van de wijk te verbeteren. In de eerste plaats zijn daarvoor de welzijnsvoorzieningen van belang die voor het gehele stadsdeel werken, zoals opbouwwerk, schuldhulpverlening, opvoedondersteuning, ouder-kindcentra, Cultureel-Educatief Centrum, etc. Meer specifiek voor de vernieuwing in de Bijlmermeer zijn er de afgelopen jaren verschillende Europese programma's aangesproken, met name Doelstelling 2, om voorzieningen in de wijk mogelijk en betaalbaar te maken. Resultaten hiervan zijn: ateliers in Kruitberg en Echtenstein met lage netto huren, kleinschalige kantoorruimtes in Gerenstein en Grubbehoef met lage nettohuren, verbetering van de bereikbaarheid en de veiligheid van winkelcentrum Ganzenpoort, kantoor- en vergaderruimte in De Kandelaar voor lokale zelforganisaties met een voorportaalfunctie naar de arbeidsmarkt en de bouw van een broedplaats podiumkunsten voor jong talent in het Bijlmer Parktheater.

Net als elders in stad en land is duidelijk geworden dat er een groep huishoudens is die met veel problemen tegelijk kampt en tegelijk niet zonder meer naar de bestaande voorzieningen gaat. Een meer directe benadering in de vorm van huis-aan-huisbezoeken met een concreet aanbod voor ondersteuning is daarom opgezet. In 2006 en 2007 hebben in de flats waar de bewoners geherhuisvest moesten worden huisbezoeken plaatsgevonden in het kader van het project Begeleid Doorverwijzen. In de H-buurt heeft het stadsdeel samen met een aantal corporaties het project Kansrijk Zuidoost opgezet, waarbij bewoners achter de voordeur worden aangesproken.

3 Context

In dit hoofdstuk wordt een aantal kenmerken vermeld van de omgeving waarin de vernieuwing zich afspeelt. Het gaat met name om informatie over de bevolking en de woningen.

3.1 Woningen

Tabel 3.1.1 Aantal woningen vernieuwingsgebied Bijlmermeer, per 31 december

	Nieuw Amsterdam		Particulier eigen bezit		overige woningbezitters		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
1994	12.717	72	75	0	4.946	28	17.738	100
1995	12.759	74	75	0	4.487	26	17.321	100
1996	12.113	70	83	0	5.142	30	17.338	100
1997	11.961	69	141	1	5.327	31	17.429	100
1998	10.689	61	289	2	6.407	37	17.385	100
1999	9.179	53	344	2	7.798	45	17.321	100
2000	9.648	56	580	3	6.991	40	17.219	100
2002	9.757	57	1.089	6	6.123	36	16.969	100
2003	8.662	50	1.282	7	7.226	42	17.170	100
2004	7.994	48	1.502	9	7.215	43	16.711	100
2005	7.430	45	1.783	11	7.149	44	16.362	100
2007	6.307	47	2.162	16	5.098	38	13.567	100

Bron: O+S en Rochdale

- Het totaal aantal woningen is in de periode 2005-2007 met bijna 3.000 gedaald.
- Het aantal woningen in particulier eigen bezit stijgt verder.
- Het woningbezit van Nieuw Amsterdam daalt. De afgelopen elf jaar krimpt het met 50% (ruim 6.400 woningen).

Tabel 3.1.2 Kernvoorraad plus (aantal en percentage van alle corporatiewoningen), per 1 januari

Bijlmermeer	absoluut	% v/d woningen
2000	13.229	88%
2002	11.993	71%
2003	11.133	65%
2004	11.476	85%
2005	10.476	81%
2007	7.247 ⁹	71%

Bron: AFWC

- Meer dan 70% van de woningvoorraad in de Bijlmermeer bestaat uit woningen in de kernvoorraad plus (ruime en betaalbare woningen). Dat is 10% minder dan in 2005.
- Het percentage woningen in de kernvoorraad plus schommelt van jaar tot jaar, maar vanaf 2004 is een dalende lijn waar te nemen.

Noot 9 De forse daling in de kernvoorraad plus komt overeen met het de situatie in het gehele stadsdeel Zuidoost en is waarschijnlijk het gevolg sloop/nieuwbouw en verkoop van dit type woningen.

3.2 Bevolking

Tabel 3.2.1 Ontwikkeling van het aantal inwoners in vergelijking met rest van Amsterdam, per 1 januari

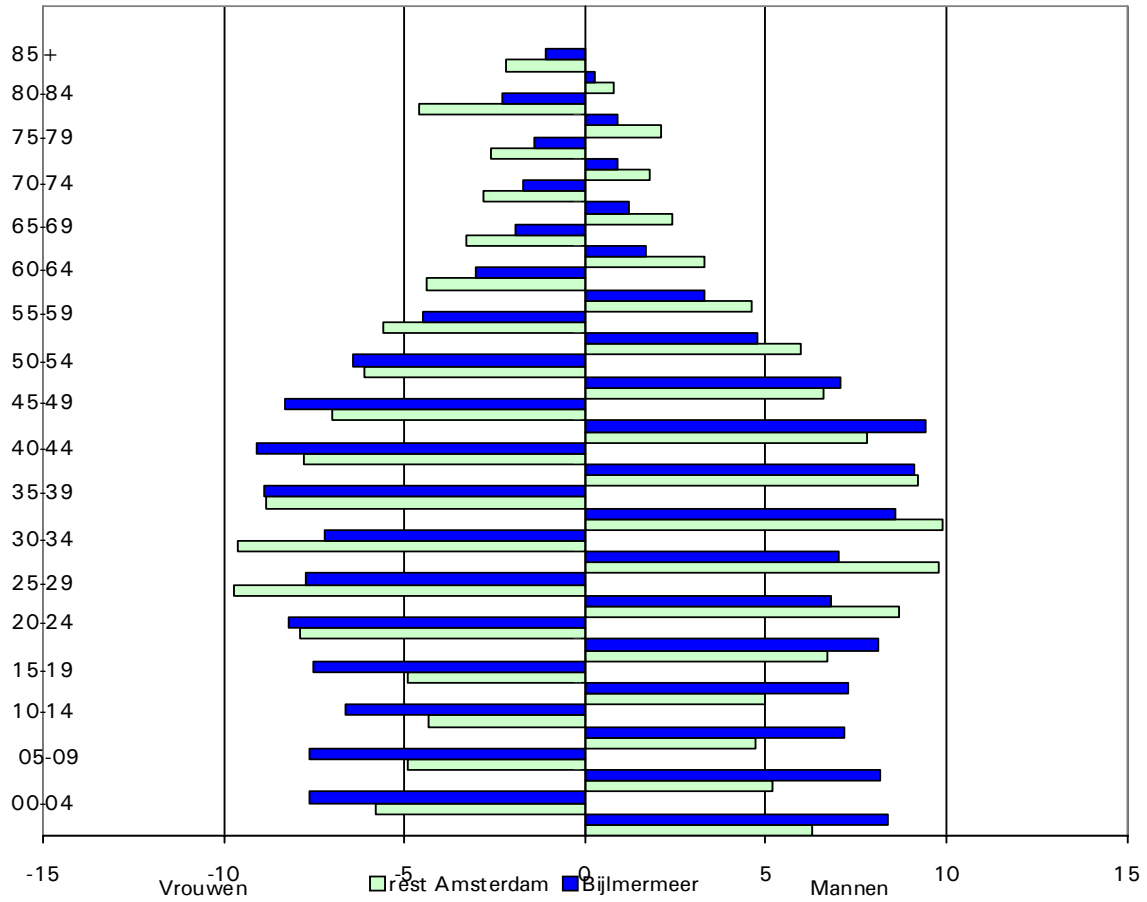
	Bijlmermeer		rest Amsterdam	
	absoluut	index	absoluut	index
1994	41.720	100,0	681.067	100,0
1995	39.778	95,0	681.159	100,0
1996	38.030	91,0	678.578	100,0
1997	37.847	91,0	675.249	99,0
1998	37.764	90,5	680.411	99,9
1999	37.479	89,8	689.616	101,3
2000	37.467	89,8	693.822	101,8
2002	37.466	89,8	697.862	102,5
2003	36.736	88,1	699.309	102,7
2005	34.470	82,6	708.481	104,0
2007	32.044	76,8	711.060	104,4

Bron: O+S

- Het absolute aantal inwoners in de Bijlmermeer was tot 1999 dalende, waarna het inwonertal zich stabiliseerde rond de 37.500. Vanaf 2003 daalt het aantal inwoners weer. Ook 2007 laat zien dat de dalende lijn zich voortzet.
- In dezelfde periode is in de stad als geheel sprake van een bevolkingstoename.
- De gemiddelde grootte van een huishouden per woning (zie tabel 3.1.1) is ten opzichte van 1994 nagenoeg gelijk gebleven (van 2,35 in 1994 tot 2,36 in 2007). Dit cijfer ligt aanzienlijk hoger dan in Amsterdam.

Een belangrijk bevolkingsgegeven is de leeftijdsopbouw in de wijk.

Afbeelding 3.2.2 Leeftijdsopbouw bevolking Bijlmermeer en rest Amsterdam naar sekse (op 1 januari 2007, percentage van de bevolking per sekse)

Bron: O+S

- Uit afbeelding 3.2.1 blijkt dat de Bijlmermeer in verhouding tot Amsterdam als geheel een omvangrijkere jonge bevolking (t/m 24 jaar) kent.
- Het percentage 25-34 jarigen en het percentage ouderen ligt lager dan in de stad.
- Het percentage 40-54 jarigen ligt hoger dan in de stad.

In bijlage 3 zijn alle percentages en absolute aantallen van de inwoners van Amsterdam en de Bijlmermeer vanaf 1994 weergegeven.

Een belangrijk kenmerk van de Bijlmer is het relatief hoge percentage bewoners van niet-westerse herkomst. In de onderstaande tabellen is de etnische samenstelling/ herkomst weergegeven van de Bijlmermeer en van de rest van Amsterdam.

Tabel 3.2.2a Etniciteit in de Bijlmermeer (per 1 januari, percentage)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005
Nederlands	21,0	19,7	18,6	17,7	16,2	15,4	14,8
Surinaams	33,9	35,7	36,1	36,1	35,8	36,3	37,2
Antilliaans (incl. Arubaans)	8,2	8,4	8,5	9,4	9,6	9,0	8,0
Turks	1,7	1,3	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9
Marokkaans	2,1	1,8	1,7	1,7	1,8	2,0	2,3
Zuid-Europees	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6
overige niet-geïndustrialiseerde landen	26,1	26,6	28,2	28,7	30,6	31,2	31,9
overige geïndustrialiseerde landen	5,1	4,6	4,1	3,7	3,5	3,5	3,4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Tabel 3.2.2b Etniciteit in rest Amsterdam (per 1 januari, percentage)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005
Nederlands	60,9	59,7	58,6	56,7	52,7	51,9	50,8
Surinaams	7,9	8,2	8,3	8,3	9,8	9,8	9,6
Antilliaans (incl. Arubaans)	1,0	1,1	1,1	1,2	1,7	1,7	1,6
Turks	4,4	4,5	4,6	4,8	4,9	5,0	5,1
Marokkaans	6,6	6,9	7,4	7,8	8,0	8,3	8,7
Zuid-Europees	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4
overige niet-geïndustrialiseerde landen	6,7	7,3	7,9	8,9	10,9	11,3	12,0
overige geïndustrialiseerde landen	10,1	9,9	9,8	9,8	9,6	9,7	9,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Tabel 3.2.2c Herkomst¹⁰ (per 1 januari, percentage)

	Bijlmermeer 2007	Amsterdam 2007
Suriname	37,9	9,3
Ned. Antillen	7,7	1,5
Turkije	0,9	5,2
Marokko	2,2	8,9
Overige niet-westers	29,5	9,6
Overige westers	6,7	14,1
Autochtoon	15,1	51,4
Totaal	100	100

Bron: O+S

Noot 10 O+S is in 2006 overgegaan op een nieuwe CBS-indeling, net als veel andere gemeenten. Daarbij wordt het begrip etniciteit vervangen door herkomst. De verdeling tussen geïndustrialiseerde landen en niet-geïndustrialiseerde landen is veranderd in westers en niet-westerse allochtonen. Omdat ook de definities veranderden (zo worden Zuid-Europeanen nu bij de groep westerse allochtonen gerekend) kunnen de gegevens uit 2005 en 2007 niet meer zonder deze informatie naast elkaar gezien worden. Daarom is er in deze monitor voor gekozen om nieuwe tabellen op te nemen. Meer informatie over de nieuwe indeling is te vinden op http://www.os.amsterdam.nl/pdf/2006_definitie_allochtonen.pdf.

- De Bijlmermeer onderscheidt zich van Amsterdam door een relatief zeer hoog percentage inwoners met een Surinaamse achtergrond en door inwoners afkomstig uit de categorie overige niet westerse landen.
- Het percentage inwoners van autochtone herkomst is daarentegen in stedelijke perspectief erg laag.
- Antillianen zijn in vergelijking met Amsterdam sterk over- en Turken en Marokkanen sterk ondervertegenwoordigd.

Het laatste aspect van de bevolkingssamenstelling dat in dit hoofdstuk aan de orde komt is de huishoudensamenstelling. Ook deze bepaalt in belangrijke mate het karakter van de buurt.

Tabel 3.2.3a Huishoudensamenstelling in de Bijlmermeer (per 1 januari, percentage van het aantal woonadressen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
(echt)paar zonder kinderen	9	7	6	6	6	6	5	5
(echt)paar met thuiswonend(e) kind(eren)	12	11	10	9	9	9	9	9
éénouder met thuiswonend(e) kind(eren)	14	17	19	19	20	20	20	21
Alleenwonende	35	38	39	38	38	38	38	38
alleenstaande met éénoudergezin	6	6	6	7	7	7	7	7
twee alleenstaanden	11	11	10	10	10	10	10	9
drie of meer alleenstaanden	4	3	3	4	4	4	4	4
Overig	10	7	7	7	7	7	7	7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Tabel 3.2.3b Huishoudensamenstelling in rest Amsterdam (per 1 januari, percentage van de woonadressen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
(echt)paar zonder kinderen	14	13	12	11	11	11	10	10
(echt)paar met thuiswonend(e) kind(eren)	12	12	12	11	11	11	11	11
éénouder met thuiswonend(e) kind(eren)	7	8	8	8	9	9	9	9
Alleenwonende	46	47	47	47	47	47	47	48
alleenstaande met éénoudergezin	3	3	3	3	4	4	4	4
twee alleenstaanden	11	12	12	12	12	12	12	12
drie of meer alleenstaanden	3	2	2	2	2	2	3	3
Overig	4	4	3	3	4	4	4	4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

- Uit de tabellen 3.2.3 (a en b) blijkt dat de Bijlmermeer gekenmerkt wordt door een relatief hoog percentage éénoudergezinnen en een relatief laag percentage alleenwonenden.
- De huishoudensamenstelling is de afgelopen jaren over het algemeen in de Bijlmermeer constant gebleven.

3.3 Conclusies

- Het totaal aantal woningen in het vernieuwingsgebied is sterk afgenomen in de laatste jaren. Het aantal woningen in particulier bezit is verder gestegen. Het aantal woningen van het voormalige Nieuw Amsterdam daalt.
- Sinds 1994 is het inwonertal van het vernieuwingsgebied met zo'n 25% gedaald. Deze ontwikkeling contrasteert met die van Amsterdam; daar is juist sprake van een toename van 9% in de laatste 13 jaar.
- In de Bijlmermeer wonen relatief veel kinderen en jongeren (tot 24 jaar) en weinig jongvolwassenen in de leeftijd 25-34 en ouderen.
- In de Bijlmermeer heeft minder dan een zesde van de bevolking een Nederlandse achtergrond. Er wonen in verhouding tot de rest van de stad veel Surinamers, Antillianen en mensen uit overige niet-westerse landen. Turken en Marokkanen wonen er relatief weinig.
- Ook de verhouding tussen de verschillende typen huishoudens verschilt in de Bijlmermeer duidelijk van de situatie in de rest van de stad. In de Bijlmermeer wonen relatief veel éénoudergezinnen met inwonende kinderen.
- Daarentegen wonen er in vergelijking met de rest van Amsterdam weinig alleenwonenden en (echt)paren zonder inwonende kinderen.

4 Doorstroom inwoners en imago

4.1 Stand van zaken en hoofddoel

Het eerste hoofddoel van de vernieuwing luidt:

- ❶ **In 2011 is de Bijlmermeer een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.**

Het eerste hoofddoel van de vernieuwing is te monitoren aan de hand van het *oordeel* dat mensen hebben over de Bijlmermeer en aan de hand van het feitelijke *gedrag* van mensen. Hierbij gaat het niet alleen om het oordeel en gedrag van Bijlmerbewoners zelf, maar ook om het gedrag van niet-Bijlmerbewoners. Een beter woon- en leefklimaat leiden er idealiter niet alleen toe dat Bijlmerbewoners het prettig vinden om in de Bijlmermeer te wonen en er dus blijven wonen, maar ook dat niet-Bijlmerbewoners een positiever beeld krijgen van het gebied, met als gevolg dat er meer mensen willen gaan wonen.

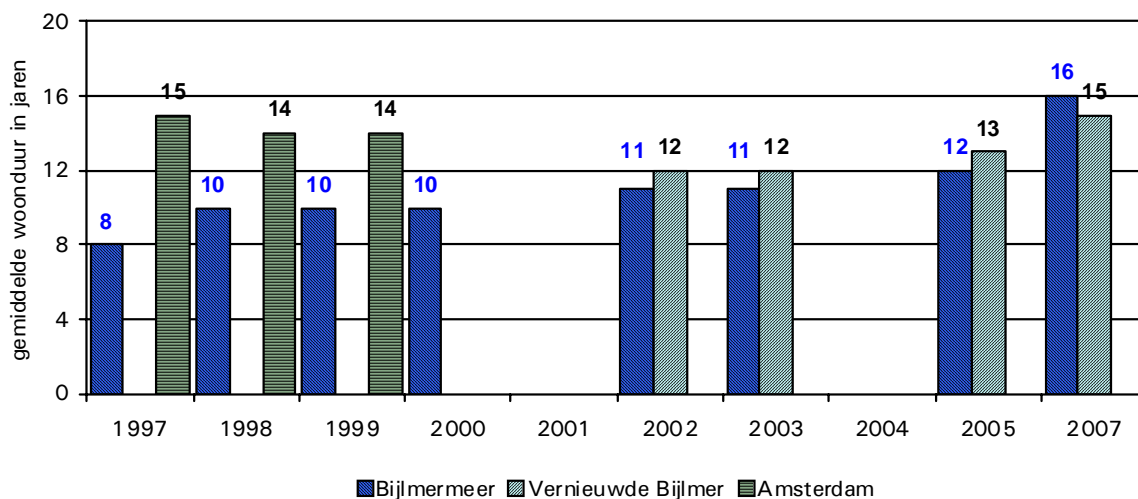
De subdoelen zijn hier:

- De woontijd in de Bijlmer wordt minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer wordt even groot als, of minder groot dan het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer wordt even groot als, of minder groot dan het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.
- Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan dat in stadsdelen met een vergelijkbaar woningaanbod.
- De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers wordt minder negatief.
- Het oordeel van Amsterdammers over de Bijlmermeer wordt minstens even positief als hun oordeel over andere (bekende) buurten.

4.2 Woonduur en vertrek

- De woonduur in de Bijlmer wordt minstens even lang als de woonduur in een gemiddelde Amsterdamse buurt.

Afbeelding 4.2.1 Gemiddelde woonduur in de buurt (in jaren)

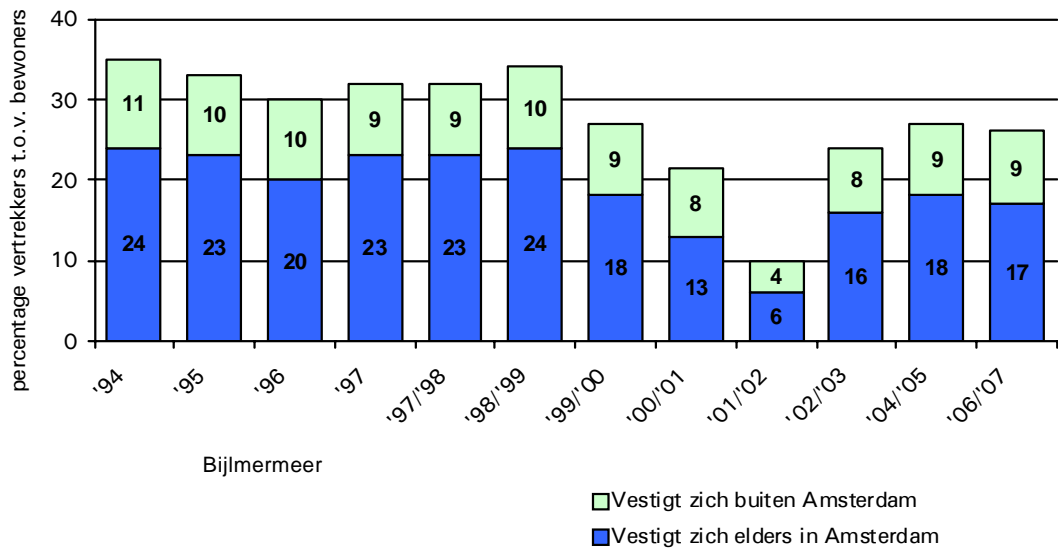

Bron: bewonersenquête

- De woonduur in de Bijlmer en in de vernieuwde Bijlmer liggen dicht bij elkaar.
- Zowel de woonduur in de Bijlmer als in de vernieuwde Bijlmer is gestegen in de onderzoeksperiode.
- Het meest recente resultaat van Amsterdam dateert uit 1999. In de inleiding hebben we aangegeven de resultaten van de (Vernieuwde) Bijlmer en Amsterdam niet meer met elkaar te vergelijken indien de gegevens van Amsterdam in de tabel van vóór 2003 dateren.

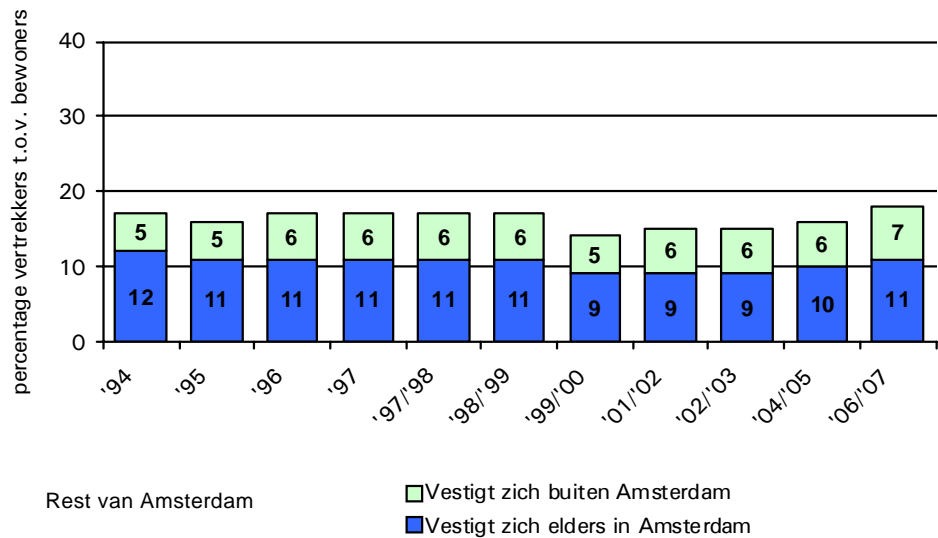
- **Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer wordt even groot als, of minder groot dan het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

Afbeelding 4.2.2 Percentage vertrekkers¹¹ uit de Bijlmermeer uitgesplitst naar bestemming (percentage v/h aantal buurtbewoners)¹².

Bron: O+S

Afbeelding 4.2.3 Percentage vertrekkers uit Amsterdam uitgesplitst naar bestemming (percentage v/h aantal buurtbewoners)

Bron: O+S

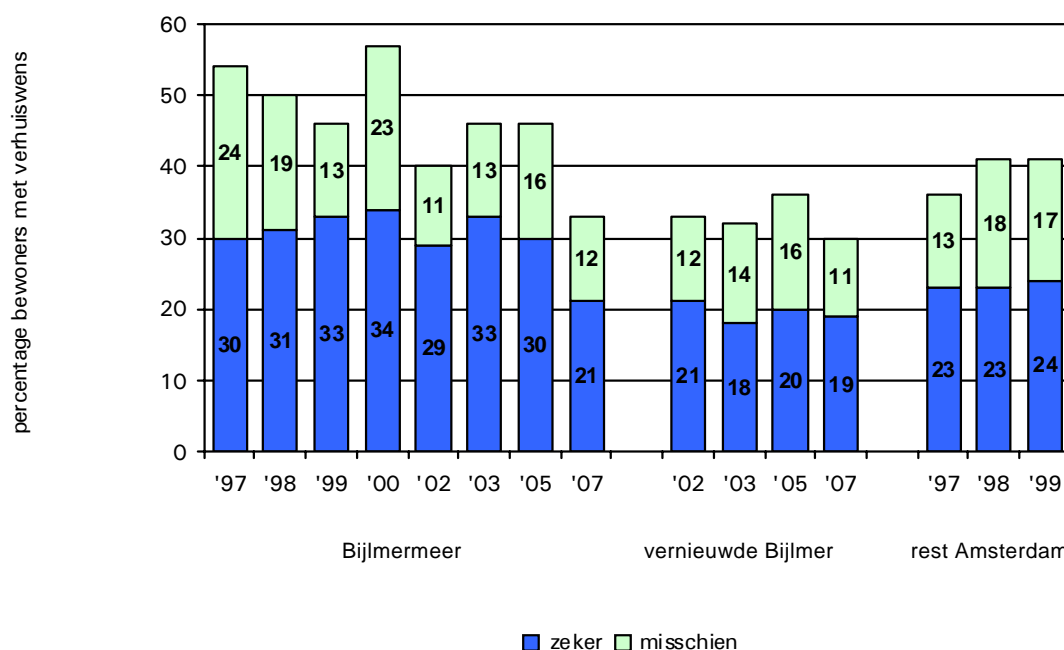
Noot 11 Aantal vertrekkers betreft vanaf 1998 de periode van juli tot juli. Hiertoe is overgegaan omdat gegevens over het hele voorgaande jaar nog niet beschikbaar zijn ten tijde van de oplevering van de Bijlmermonitor.

Noot 12 In de statistieken is vertrek overigens niet op wijkniveau gedefinieerd, maar op buurtniveau. Dit betekent dat degenen die binnen de Bijlmer naar een andere buurtcombinatie verhuizen als vertrekkers worden geregistreerd, terwijl zij feitelijk binnen de Bijlmer blijven wonen. Hetzelfde geldt overigens ook voor het geregistreerde vertrek in andere Amsterdamse buurten.

- Het aantal vertrekkers uit de buurt ligt in 2006/2007 in de Bijlmermeer een stuk hoger dan in de rest van Amsterdam. Kanttekening bij deze cijfers is uiteraard dat de vernieuwingsoperatie een groot aantal verhuizingen tot gevolg heeft gehad die de cijfers negatief beïnvloeden. Pas als de vernieuwingsoperatie ten einde is kan dus een zuivere vergelijking gemaakt worden.
- Het verschil tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam is gedurende de onderzoeksperiode een stuk kleiner geworden.

■ **Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.**

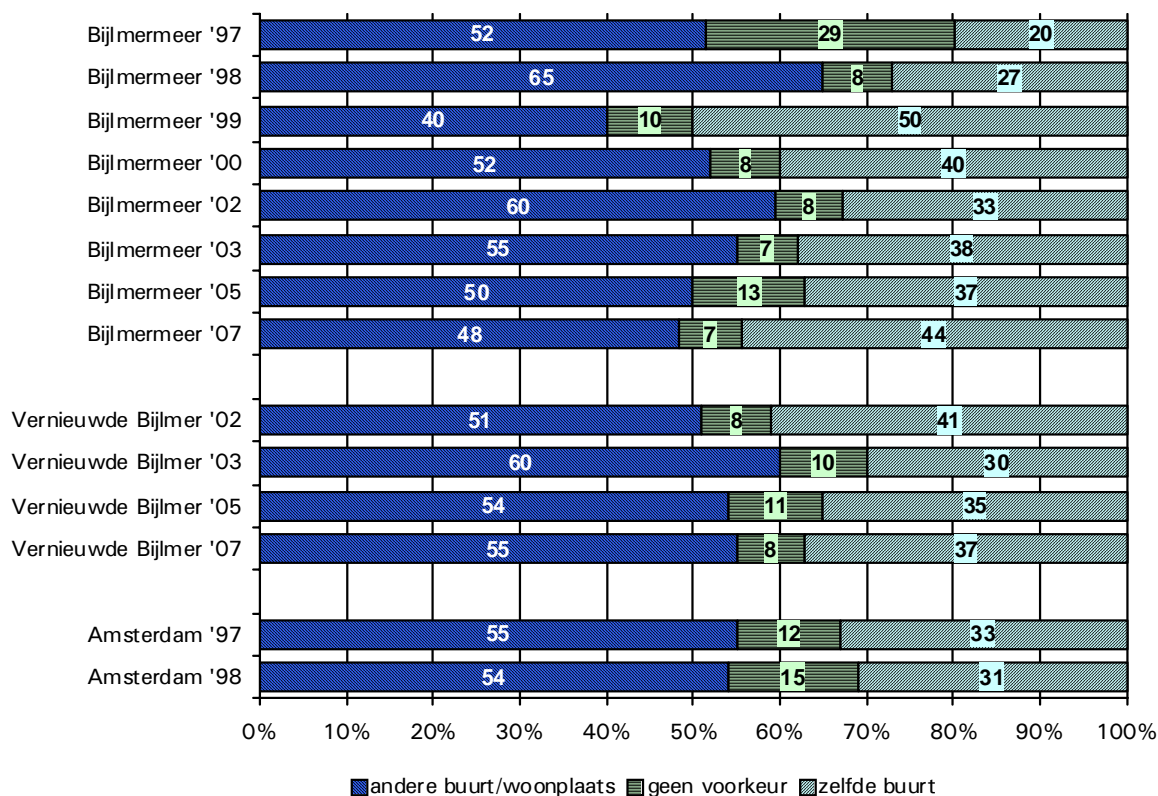
Afbeelding 4.2.4 Persoon wil binnen twee jaar verhuizen (percentage)

Bron: bewonersenquête

- In totaal heeft zo'n 30% procent van de inwoners van zowel de Bijlmermeer als de vernieuwde Bijlmer verhuisplannen. Gedurende de onderzoeksperiode heeft zich een daling voorgedaan.
- In de vernieuwde Bijlmer is het percentage huishoudens dat aangeeft zeker te willen verhuizen nauwelijks gedaald terwijl in het gehele vernieuwingsgebied dit percentage met 9% is gedaald. Dit duidt erop dat een steeds groter deel van de Bijlmer vernieuwd is. Met andere woorden: de 'oude' Bijlmer is zo klein geworden dat de vele mensen die daar verhuisplannen hebben niet zo zwaar meer drukken op het totaal.
- Het percentage huishoudens dat aangeeft misschien te willen verhuizen is in zowel de Bijlmer als in de vernieuwde Bijlmer een stuk gedaald (4% en 5% respectievelijk).
- Gezien de ruime tijdspanne tussen de meest recente cijfers over Amsterdam (1999) en de cijfers over de (vernieuwde) Bijlmer (2007) worden deze niet met elkaar vergeleken.

Afbeelding 4.2.5 Bewoners met verhuisplannen: willen verhuizen naar¹³

Bron: bewonersenquête

- Van de inwoners van de Bijlmer met verhuisplannen wil 44% in de eigen buurt verhuizen, 48% wil naar een andere buurt/ woonplaats. Gedurende de onderzoeksperiode fluctueert dit cijfer.
- Ruim de helft van de bewoners van de vernieuwde Bijlmermeer die heeft aangegeven te willen verhuizen geeft de voorkeur aan een woonbestemming buiten de oorspronkelijke woonbuurt. Dit percentage wijkt nauwelijks af van het percentage uit 2005. Het deel dat in de eigen buurt willen blijven wonen is iets gestegen sinds 2005.

4.3 Instroom

- **Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, dat in stadsdelen met een vergelijkbaar woningaanbod.**

Dit subdoel is sinds 2000 gemeten met behulp van het gemiddeld aantal reacties op woningen die Nieuw Amsterdam aanbiedt via Woningnet. Hierbij wordt echter niet meer gekeken naar het woningaanbod.

Noot 13 Bij de antwoordcategorie andere buurt/woonplaats dient een kanttekening geplaatst te worden. Respondenten die aangegeven naar een andere buurt te willen verhuizen kunnen daarmee zowel bedoeld hebben naar een andere buurt binnen als buiten de Bijlmermeer.

Tabel 4.3.1 Woningaanvragen en gemiddelde wachttijd¹⁴

	gemiddeld aantal reacties						gemiddelde wachtduur					
	2000	2001	2002	2003	2005	2007	2000	2001	2002	2003	2005	2007 ¹⁵
Stadsdeel Zuidoost	50	86	94	84	77	89	1,7	3,1	4,2	-	4,8	5,0
Amsterdam	84	-	-	118	114	139	7,3	-	-	-	7,1	6,1

Bron: Woningnet (o.a. via kwartaalrapportage ROA, 4^e kwartaal 2003)

- Uit tabel 4.3.1 blijkt dat Zuidoost gedurende de onderzoeksperiode minder in trek is dan de rest van Amsterdam. Dit komt tot uitdrukking door het feit dat het gemiddeld aantal reacties op vrijkomende woningen een stuk lager ligt dan elders in de stad. De kloof met Amsterdam blijft steeds ongeveer even groot.
- De gemiddelde wachtduur voor een woning (voor starters) in Zuidoost ligt steeds dichterbij het Amsterdams gemiddelde aan.

Ook de prijs van nieuwbouwwoningen geeft een indicatie van de populariteit van Zuidoost. Op de woningmarkt van de Bijlmer domineert het lagere prijssegment. In Zuidoost worden de goedkoopste woningen van Amsterdam aangeboden. Dit geldt ook voor als de vierkante meterprijzen berekend worden.

Tabel 4.3.2 Mediane VON-prijzen nieuwbouw eengezinswoningen per deelgebied en Amsterdam totaal

	2005		2006	
	aantal	VON-prijs/m	aantal	VON-prijs/m
Binnenstad	6	4.701	10	3.962
Vooroorlogse gebieden	13	3.670	-	-
OH/ZIJ	6	3.658	3	3.483
Noord	38	2.224	173	2.170
Nieuw West	114	2.670	33	2.228
Zuidoost	23	1.750	420	1.860
Zuid	15	2.476	-	-
IJburg	151	2.946	311	2.898
Totaal	366	2.767	950	2.135

Bron: Marktadvies woningbouw in Zuidoost, update 2007. Afzetanalyse 2006

Noot 14 Vrijkomende woningen van de meeste Amsterdamse woningcorporaties worden via Woningnet te huur aangeboden. Potentiële huurders kunnen reageren op de geadverteerde woningen. Het gemiddeld aantal reacties op woningen zegt iets over de populariteit van de buurt waarin de woning staat. De gemiddelde wachtduur is een andere indicatie voor de populariteit van een buurt. Personen die een lange wachtduur hebben opgebouwd gaan namelijk voor op personen met een kortere wachtduur. Dit betekent dat potentiële huurders bij hun reactie op een woningadvertentie een afweging maken welke kans zij hebben de woning te krijgen. Personen met een kortere wachtduur zullen daarom geneigd zijn te kiezen voor minder gewilde buurten. De gemiddelde wachtduur is daarom een indicatie voor de gewildheid van de buurt.

Noot 15 De gegevens over gemiddelde wachtduur met als bron Woningnet, maken een onderscheid tussen gemiddelde inschrijfduur starters en gemiddelde woonduur doorstromers. Ondanks dat beide cijfers een indicatie kunnen geven van de populariteit van een buurt vinden wij inschrijfduur starters het meest zuiver. Omwille van de vergelijkbaarheid met voorafgaande jaren zullen we dit cijfer ook over 2005 presenteren.

Tabel 4.3.3 Mediane VON-prijzen nieuwbouw meergezinswoningen per deelgebied en Amsterdam totaal

	2005		2006	
	aantal	VON-prijs/m	aantal	VONprijs/m
Binnenstad	204	3.877	121	3.800
Vooroorlogse gebieden	219	3.140	297	2.645
OH/ZIJ	417	3.096	176	3.483
Noord	38	2.224	173	2.126
Nieuw West	635	2.210	765	2.130
Zuidoost	227	1.833	325	1.860
Zuid	91	2.946	367	3.556
IJburg	204	2.201	731	2.250
Totaal	2047	2.651	2794	2.242

Bron: Marktadvies woningbouw in Zuidoost, update 2007. Afzetanalyse 2006

- Uit de tabellen 4.2.2 en 4.3.3 blijkt dat Zuidoost in 2006 het grootste en het goedkoopste woningaanbod aan nieuwgebouwde eengezinswoningen van Amsterdam heeft. Alleen Amsterdam Noord en Nieuw West benaderen de prijzen in Zuidoost enigszins, maar blijven er wel boven.
- Dit geldt ook voor de nieuwgebouwde meergezinswoningen (appartementen). Dit betekent niet dat Zuidoost voor appartementen een gunstige marktpositie heeft. Relatief lage prijzen zijn een afspiegeling van de minder grote populariteit van het aangeboden.

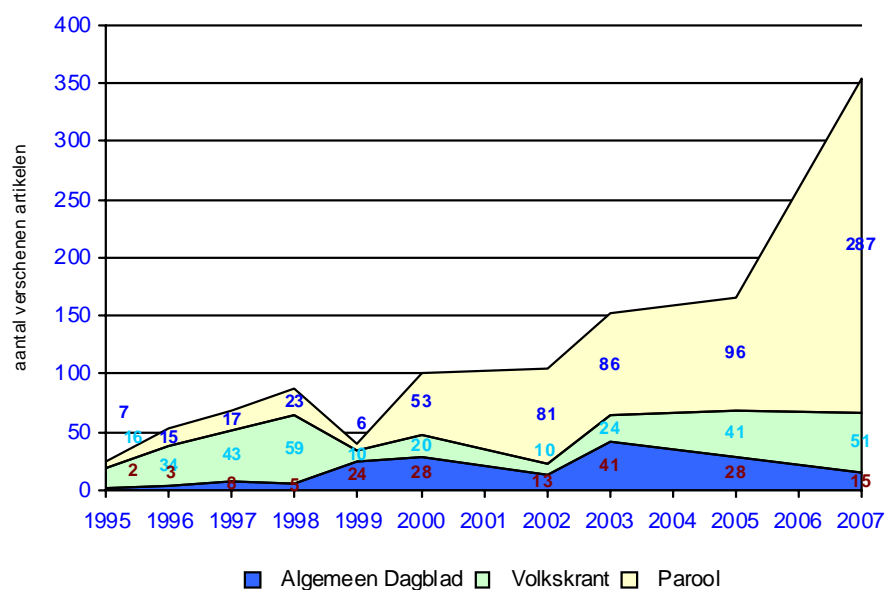
4.4 Imago

■ De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers wordt minder negatief.

Voor het onderzoek van drie landelijke dagbladen zijn alle artikelen opgezocht die over de Bijlmermeer gaan of die zich daar afspelen¹⁶. Alle artikelen die mogelijk van invloed zijn op het imago van de Bijlmermeer zijn in het onderzoek meegenomen. Dit kunnen ook artikelen zijn die niet gerelateerd zijn aan de vernieuwing van de Bijlmermeer. Artikelen over de nasleep van de vliegtuigramp in 1992 zijn niet gebruikt. De artikelen zijn bekeken op aantal woorden, onderwerp en op de toonzetting of het oordeel dat er in wordt gegeven. Voor de indeling op onderwerp is gebruikt gemaakt van een lijst met trefwoorden, deze is in bijlage 1 terug te vinden. De drie gebruikte kranten zijn: het Algemeen Dagblad, het Parool en de Volkskrant.

Noot 16 Alle artikelen waarin de woorden 'Bijlmer', 'Bijlmermeer' en 'Amsterdam Zuidoost' voorkomen zijn opgevraagd. Indien de inhoud van het artikel niet over de Bijlmer ging is deze buiten beschouwing gelaten. De krantenartikelen hebben overigens betrekking op de gehele Bijlmermeer. Gebeurtenissen in de Bijlmermeer die buiten het vernieuwingsgebied hebben plaatsgevonden kunnen zodoende het beeld verkleuren.

Afbeelding 4.4.1 Krantenartikelen (aantal artikelen dat in drie dagbladen verscheen voor geselecteerde jaren)

Bron: personderzoek DSP-groep

Uit afbeelding 4.4.1 blijkt dat het Parool veel meer aandacht aan de Bijlmer is gaan besteden sinds 2005. Dit is deels te verklaren uit talrijke artikelen over van fraude beschuldigde deelraadsleden in 2007. Uit tabel 4.4.1 blijkt de aandacht voor politieke en ambtelijke onderwerpen in verhouding tot andere onderwerpen dan ook sterk toegenomen.

Tabel 4.4.1 Categorieën krantenartikelen (gemiddeld aantal woorden per artikel en verdeling v/d persaandacht over 10 categorieën per jaar)

	gemiddeld aantal woorden per artikel (alle jaren)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007
ruimtelijke vernieuwing	512	48	27	22	17	18	22	10	9	4	5
woning fysiek	445	0	0	1	0	0	0	2	-	2	-
Woonomgeving	564	8	6	7	1	8	7	3	2	8	4
bewoners/voorzieningen	613	4	13	26	24	13	5	14	20	19	15
veiligheid/criminaliteit/overlast	341	28	13	9	13	35	38	38	37	34	29
werk/scholing/onderwijs	610	4	8	6	6	5	8	7	7	4	5
politiek/ambtelijk	562	0	21	22	8	5	8	16	6	13	31
Sfeertekeningen	961	0	12	6	10	3	5	6	3	3	5
Overig	440	8	0	0	21	15	8	4	15	12	6
Totaal	561	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: personderzoek DSP-groep

- Uit tabel 4.4.1 valt op te maken dat de artikelen vaak gaan over veiligheid/criminaliteit/overlast. Na een aanvankelijke daling in het begin van de onderzoeksperiode steeg de aandacht voor veiligheid/criminaliteit/overlast sterk. Sinds 2003 is weer een lichte daling te zien.
- De aandacht voor bewoners en voorzieningen fluctueert gedurende de onderzoeksperiode. In 2007 gaat ongeveer 15% van de artikelen hierover.

- De politiek/ambtelijke artikelen fluctueerden ook. In 2007 wordt het hoogste percentage in de onderzoeksperiode bereikt, maar dit wordt deels verklaard door de artikelen over de van fraude beschuldigde deelraadsleden.
- De aandacht voor het onderwerp ruimtelijke vernieuwing is in de loop der jaren steeds minder.

Tabel 4.4.2 Ontwikkeling 1995-2005 oordeel over Bijlmermeer in krantenartikelen (percentage van het aantal artikelen per jaar)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	gem.
heel positief	4	6	4	5	0	3	3	0	1	3	3
positief	24	19	15	29	15	16	18	15	14	16	18
neutraal	24	25	26	36	44	46	48	3	41	35	33
negatief	24	38	46	20	31	31	28	61	42	35	36
heel negatief	24	12	9	11	10	5	3	22	1	11	11
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: personderzoek DSP-groep

- In de onderzoeksperiode ligt het zwaartepunt van de artikelen bij neutrale en negatief getinte stukken. Daarna volgen positief getinte stukken. Heel positieve en heel negatieve stukken vormen slechts kleine aandelen in het totale aantal artikelen. Vaak zijn er meer heel negatieve dan heel positieve stukken.
- In vergelijking met 2005 valt op dat in 2007 het aantal heel negatieve artikelen weer wat toeneemt en het aantal neutrale en negatieve artikelen wat is afgenomen. Het aantal positieve en heel positieve artikelen is licht toegenomen.
- Als de politiek/ ambtelijke artikelen, waarvan veel over de van fraude beschuldigde deelraadsleden gingen, uit de cijfers voor 2007 gehaald worden, dan blijkt dat het aandeel positieve en heel positieve artikelen toeneemt, alsmede het aandeel heel negatieve artikelen. Het aandeel negatieve en neutrale artikelen neemt af.

4.5 Conclusies doorstroom inwoners en imago

- De woontijd in de Bijlmer wordt minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- ✎ De gemiddelde woontijd is in de Bijlmermeer flink gestegen sinds 2005.
- Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer wordt even groot als, of minder groot dan, het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- ✎ Het gemiddeld aantal vertrekkers als percentage van het totaal aantal bewoners ligt in de Bijlmermeer aanzienlijk hoger dan in de rest van de stad.
- Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer wordt even groot als, of minder groot dan, het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.
- ✎ Het percentage huishoudens dat van plan is te verhuizen is behoorlijk gedaald in 2007.
- ✎ Van de inwoners van de Bijlmer met verhuisplannen wil een steeds groter gedeelte binnen de eigen buurt verhuizen.

- Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als of hoger dan dat in stadsdelen met een vergelijkbaar woningaanbod.
- ✚ Het gemiddeld aantal reacties op woningen in de Bijlmermeer ligt lager dan in de rest van Amsterdam.
- ✚ De gemiddelde wachtduur in de Bijlmer en Amsterdam beginnen elkaar te naderen.
- ✚ De prijzen per vierkante meter van nieuwgebouwde koopwoningen in Zuidoost zijn de laagste in Amsterdam. De lage prijzen betekenen dat koopwoningen in de Bijlmer minder populair zijn dan koopwoningen elders in de stad.

- De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers wordt minder negatief.
- ✚ Het aantal artikelen over politiek/ambtelijke onderwerpen is ten opzichte van 2005 enorm toegenomen. Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met de ruime media aandacht voor de van fraude beschuldigde deelraadsleden in stadsdeel Zuidoost in 2007.
- ✚ Artikelen over de Bijlmer met een negatieve of neutrale strekking zijn dominant in de berichtgeving over de Bijlmer. Het aantal positieve artikelen neemt licht toe.

5 Leefbaarheid

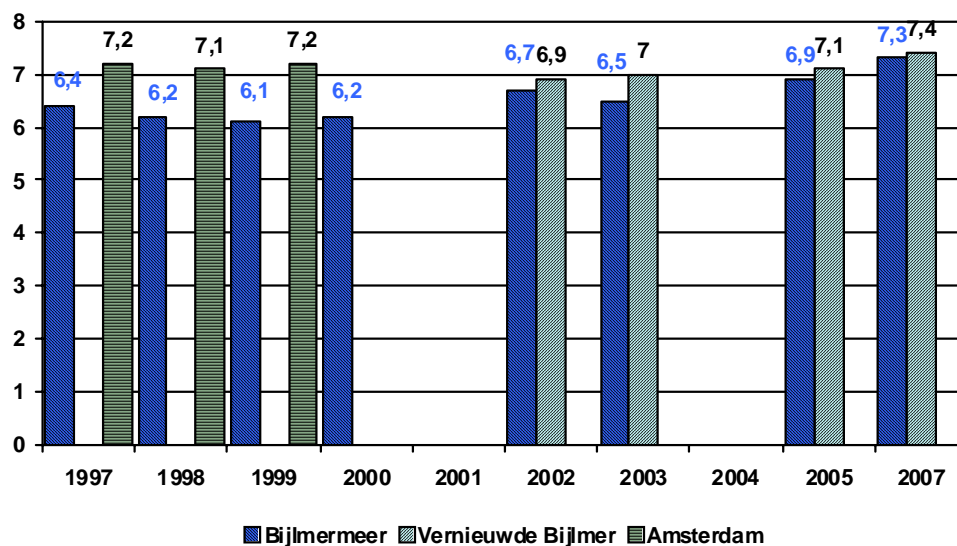
Binnen dit GSB-cluster vallen de vernieuwings thema's 'woning en woonomgeving' en 'veiligheid'. Ook het subdoel over het oordeel van bewoners over het woon- en leefklimaat in de buurt valt onder de leefbaarheid.

5.1 Oordeel van bewoners

- **Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt wordt minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.**

Afbeelding 5.1.1

Woon- en leefklimaat eigen buurt (gemiddeld rapportcijfer)

Bron: bewonersenquête

- Gedurende de onderzoekperiode is het rapportcijfer dat bewoners van de Bijlmermeer geven aan het woon- en leefklimaat gestegen.
- Het rapportcijfer dat bewoners van de Bijlmermeer geven aan het woon- en leefklimaat is in 2007 ongeveer gelijk aan het cijfer voor de reeds vernieuwde Bijlmermeer.
- Gezien de ruime tijdspanne tussen de meest recente cijfers over Amsterdam (1999) en de cijfers over de (vernieuwde) Bijlmer (2007) worden deze niet met elkaar vergeleken.
- In de enquêtes van maart/april 2008 is aan bewoners op een iets andere wijze gevraagd naar hun oordeel over de woon- en leefomgeving van hun buurt. Hieruit blijkt dat het oordeel van Amsterdammers over de leefbaarheid van hun buurt achterblijft bij dat van de Bijlmer (respectievelijk 6,6 en 7,2).

Tabel 5.1.1 Beoordeling woon- en leefklimaat diverse buurten door bewoners Bijlmer en vernieuwingsgebied (gemiddeld rapportcijfer)

	Bijlmermeer					Vernieuwde Bijlmer			
	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
Eigen buurt	6,2	6,7	6,5	6,9	7,3	6,9	7,0	7,1	7,4
Bijlmermeer in zijn geheel	5,7	6,1	6,2	6,6	6,9	6,5	6,4	6,6	6,9
Zuid	6,3	6,9	6,8	7,0	7,1	7,0	6,9	7,0	7,1
De Pijp	5,7	6,3	6,4	6,5	6,7	6,4	6,4	6,5	6,7
Osdorp	5,6	6,2	6,2	6,4	6,2	6,5	6,3	6,2	6,2
Binnenstad	5,8	6,4	6,5	6,6	6,7	6,5	6,5	6,5	6,7
Noord	5,7	6,4	6,2	6,3	6,2	6,5	6,2	6,2	6,2
Gemiddeld cijfer	5,9	6,4	6,4	6,6	6,8	6,6	6,4	6,6	6,8

Bron: bewonersenquêtes

- Bijlmerbewoners oordelen in de onderzoeksperiode steeds positiever over verschillende buurten in Amsterdam (inclusief hun eigen buurt).
- Bewoners uit de Bijlmermeer kennen de eigen buurt in 2007 een hoger rapportcijfer toe dan ze de andere buurten van Amsterdam toekennen. Hetzelfde geldt voor bewoners uit de vernieuwde Bijlmer.

De respondenten kregen in de enquêtes vier stellingen over hun woonbuurt voorgelegd:

- De mensen in deze buurt blijven hier graag wonen.
- Het is vervelend om in deze buurt te wonen.
- Als het maar enigszins mogelijk is, ga ik uit deze buurt verhuizen.
- Als je in deze buurt woont, heb je het goed getroffen.

De ondervraagden konden telkens aangeven in hoeverre ze het met de betreffende stellingen eens of oneens waren. In de volgende tabel zijn de percentages weergegeven van de huishoudens die positief (voor hun buurt) reageerden op de stellingen.

Tabel 5.1.2a Oordeel over de buurt (percentage voor de buurt positieve score)

	Mening	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
		1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
de mensen in deze buurt blijven hier graag wonen	eens	48	57	71	68	71	-	80	79	74	-
het is vervelend om in deze buurt te wonen	oneens	67	73	79	71	78	88	85	79	82	89
als het maar enigszins mogelijk is, ga ik uit deze buurt verhuizen	oneens	54	63	72	62	63	71	79	74	70	72
als je in deze buurt woont heb je het goed getroffen	eens	39	52	64	53	61	69	67	67	65	71
algemeen oordeel over de buurt	positief	51	61	71	63	68	76	77	75	73	77

Bron: bewonersenquêtes

Tabel 5.1.2b Oordeel over de buurt (percentage voor de buurt positieve score)

	mening	Amsterdam					
		1997	1998	1999	2003	2005	2007
de mensen in deze buurt blijven hier graag wonen	eens	80	74	74	81	78	-
het is vervelend om in deze buurt te wonen	oneens	90	86	88	89	91	-
als het maar enigszins mogelijk is, ga ik uit deze buurt verhuizen	oneens	81	77	78	78	80	-
als je in deze buurt woont heb je het goed getroffen	eens	74	68	70	75	79	-
algemeen oordeel over de buurt	positief	80	75	77	81	82	-

Bron: bewonersenquête

- Over het algemeen is een redelijk duidelijke trend zichtbaar van meer waardering van de bewoners van de Bijlmermeer voor hun buurt.
- In 2007 zijn geen cijfers meer verzameld voor heel Amsterdam. Als vergeleken wordt met de cijfers uit 2005 blijkt dat de gemiddelde score van de stad Amsterdam nog wel altijd hoger is dan die van de Bijlmermeer, maar dat het verschil veel kleiner is geworden.
- De reeds vernieuwde Bijlmermeer onderscheidt zich nauwelijks meer van het totale vernieuwingsgebied. Of anders gezegd: het overgrote deel van de Bijlmer is nu vernieuwd waardoor de cijfers niet veel meer uiteen lopen.

Recent kregen de ondervraagden voor het eerst de mogelijkheid om rapportcijfers voor de woonomgeving en de leefbaarheid van de buurt te geven. De cijfers komen uit de enquête van maart/april 2008.

Tabel 5.1.2c Rapportcijfers woonomgeving en leefbaarheid van buurt

	Bijlmermeer	Vernieuwde Bijlmer	Amsterdam
uw woonomgeving	7,3	7,3	7,1
leefbaarheid in uw buurt	7,3	7,3	6,5

Bron: bewonersenquête

- Bijlmerbewoners beoordelen hun woonomgeving even positief als Amsterdammers.
- Opvallend is dat de Bijlmer en de vernieuwde Bijlmer hogere scores wat betreft rapportcijfers voor leefbaarheid dan Amsterdam.

Naast het oordeel over het huidige woon- en leefklimaat is het interessant te bekijken hoe bewoners de ontwikkeling van hun buurt beoordelen.

Tabel 5.1.3a Oordeel over ontwikkeling van de eigen buurt over het afgelopen jaar (percentage)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
vooruit	26	40	41	42	47	34	53	46	46	34
gelijk	40	35	32	29	37	47	27	23	41	47
achteruit	34	25	26	29	16	19	20	31	14	19
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: bewonersenquête

Tabel 5.1.3b Oordeel ontwikkeling buurt over het afgelopen jaar (percentage)

	Amsterdam					
	1997	1999	2001	2003	2005 ¹⁷	2007
vooruit	27	33	23	29	-	27
gelijk	51	25	49	45	-	51
achteruit	22	42	28	26	-	22
totaal	100	100	100	100	-	100

Bron: bewonersenquêtees

- In de onderzoeksperiode veranderde het oordeel van de Bijlmerbewoners over de ontwikkeling van de buurt. In de loop der jaren vond men dat het steeds meer vooruit ging. In 2007 lijkt echter een kentering te hebben plaatsgevonden. Inmiddels is bijna de helft van mening dat de buurt ongeveer gelijk is gebleven. In 2005 vond nog bijna de helft dat de buurt erop vooruit was gegaan. De Bijlmer is daarmee meer gaan lijken op het gemiddelde van Amsterdam.
- Het percentage respondenten in de Bijlmer dat aangeeft dat de buurt achteruit is gegaan is in 2007 weer iets gestegen ten opzichte van 2005.

Ook in 2007 is gekeken of het stadium waarin de aanpak van de woning en woonomgeving van de ondervraagde huishoudens verkeert, invloed heeft op hun oordeel.

- De aanpak van de woningen en de inrichting van de openbare ruimte is van invloed op het oordeel van de ontwikkelingen. Het meest positief over de ontwikkeling in de afgelopen jaren zijn de huishoudens wier woning al is opgeknapt. Bewoners bij wie de vernieuwing nog moet plaatsvinden zijn juist in mindere mate positief.
- Bewoners die als gevolg van de vernieuwing hebben moeten verhuizen zijn negatiever over de ontwikkeling van de afgelopen jaren dan bewoners die niet hebben moeten verhuizen.

Tabel 5.1.4a Verwachting ontwikkeling van de buurt de komende jaren (percentage)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
vooruit	50	60	62	64	59	48	72	63	52	47
gelijk	22	21	17	17	30	34	14	19	35	35
achteruit	28	20	21	20	11	18	13	18	13	18
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: bewonersenquêtees

Tabel 5.1.4b Verwachting ontwikkeling van de buurt de komende jaren (percentage)

	Amsterdam					
	1997	1999	2001	2003	2005 ¹⁸	2007
Vooruit	41	47	38	42	-	-
Gelijk	36	27	37	32	-	-
Achteruit	24	26	35	26	-	-
Totaal	100	100	100	100	-	-

Bron: bewonersenquêtees

Noot 17 In 2005 is deze vraag niet door O+S gesteld.

Noot 18 Vanaf 2005 is deze vraag niet meer door O+S gesteld.

- Sinds 2003 zijn zowel de bewoners van de Bijlmermeer als de bewoners van de vernieuwde Bijlmermeer neutraler gaan oordelen over de vraag hoe de buurt zich de komende jaren gaat ontwikkelen. Het merendeel denkt niettemin dat de buurt vooruit zal gaan.
- In vergelijking tot het meest recente oordeel (2003) van bewoners van Amsterdam zijn bewoners van de (vernieuwde) Bijlmer iets positiever over de verwachte ontwikkeling van hun buurt.

5.2 Woning en woonomgeving

Het themadoel voor het vernieuwingsthema woning en woonomgeving luidt:

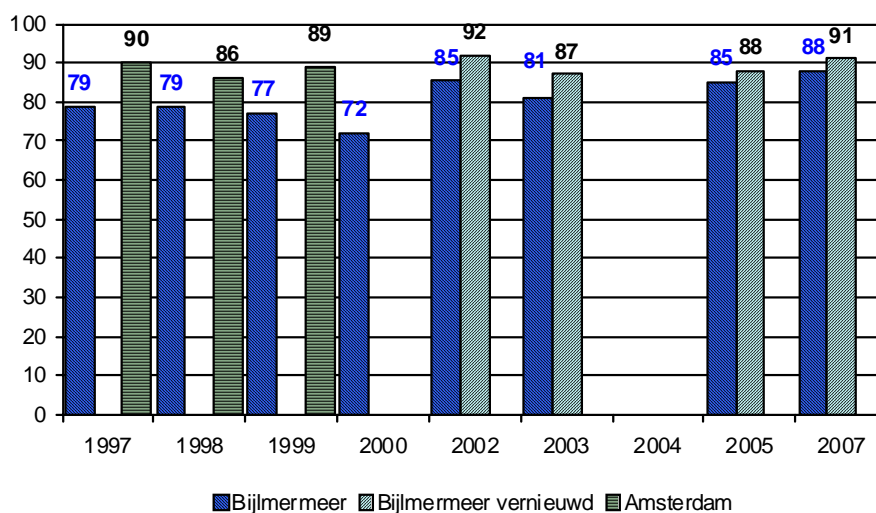
◆ **De tevredenheid over de woning en woonomgeving in het vernieuwingsgebied is gelijk aan, of hoger dan, het Amsterdams gemiddelde.**

Dit themadoel is verder geoperationaliseerd met de volgende subdoelen:

- Tevredenheid over het wonen in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.
 - Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte; ten behoeve hiervan zou het oppervlak aan (semi-)openbare en privé-ruimte vastgesteld moeten worden.
 - Ingreep in het wegensysteem: een aantal wegen ('dreeven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlak.
 - De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
 - De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
 - Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-) openbare ruimte.
- **De tevredenheid over het wonen in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.**

In de bewonersenquête zijn huishoudens naar hun tevredenheid over hun woonsituatie in het algemeen gevraagd.

Afbeelding 5.2.1 Woontevredenheid (percentage (zeer) tevreden)

Bron: bewonersenquête

- De woontevredenheid van Bijlmerbewoners laat een stijgende trendlijn zien sinds het begin van de metingen.
- Inwoners van de reeds vernieuwde Bijlmermeer kennen een iets hogere woontevredenheid in vergelijking tot de hele bevolking van de Bijlmermeer.

Tabel 5.2.1a Tevredenheid woning (percentage (zeer) tevreden)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
grote woning	88	88	85	87	82	88	90	91	82	87
indeling woning	73	80	82	81	76	71	86	80	77	73
woonlasten	41	37	53	56	44	61	52	61	50	63
naaste burens	77	81	81	81	81	82	82	84	82	82
geluidsoverlast	78	78	81	80	79	85	81	83	82	86

Bron: bewonersenquête

Tabel 5.2.1b Tevredenheid woning (percentage (zeer) tevreden)

	Amsterdam					
	1997	1998	1999	2001	2003	2005 ¹⁹
grote woning	79	77	79	60	72	-
indeling woning	80	71	79	78	75	-
Woonlasten	65	62	69	-	-	-
naaste burens	87	82	84	-	-	-
Geluidsoverlast	69	78	81	-	-	-

Bron: bewonersenquête

Noot 19 Vanaf 2005 is deze vraag niet meer door O+S gesteld.

- In de onderzoeksperiode is de tevredenheid over de grootte van de woning, de naaste burens en de geluidsoverlast vrij stabiel. Tevredenheid over de indeling van de woning wordt eerst groter en daalt daarna. De tevredenheid over de woonlasten is steeds het minst en vertoont een grillig verloop. In 2007 wordt voor wat betreft de woonlasten de hoogste tevredenheid gemeten van de onderzoeksperiode.
- De woontevredenheid verschilt in de vernieuwde Bijlmermeer nauwelijks van het vernieuwingsgebied als geheel.
- De tevredenheid van bewoners van de Bijlmermeer over de grootte van de woning in 2007 is aanzienlijk hoger dan het meest recente cijfer uit 2003 over de tevredenheid van bewoners van Amsterdam. De tevredenheid over de indeling van Bijlmerbewoners in 2007 is iets lager dan die van Amsterdammers in 2003. Over de andere onderwerpen zijn er over Amsterdam na 1999 geen gegevens meer beschikbaar. Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven laten we deze vergelijking achterwege.

Een belangrijke verstoorder van woongenot is overlast die mensen kunnen ondervinden van bijvoorbeeld verkeers- en vliegtuiglawaai of van omwonenden.

Tabel 5.2.2a Overlast (percentage dat 'vaak' overlast ondervindt)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
overlast door verkeerslawaai	12	22	19	16	20	16	19	17	16	16
overlast door vliegtuiglawaai	44	54	52	34	37	36	53	38	38	37
overlast door omwonenden	16	16	18	18	17	7	21	16	14	7

Bron: bewonersenquêtees

Tabel 5.2.2b Overlast (percentage dat 'vaak' overlast ondervindt)

	Amsterdam					
	1997	1998	1999	2003	2005	2007
overlast door verkeerslawaai	25	27	26	-	-	-
overlast door vliegtuiglawaai	33	33	36	-	-	-
overlast door omwonenden	14	16	10	13	11	8
vormen van geluidsoverlast	-	-	-	26	22	17

Bron: bewonersenquêtees

- Het oordeel over het verkeerslawaai is aan schommeling onderhevig en is in 2007 gedaald ten opzichte van 2005.
- Overlast van vliegtuigen is, na een aanvankelijke stijging, lager dan aan het begin van de onderzoeksperiode.
- Het oordeel over overlast door omwonenden is flink gedaald en ligt nu iets onder het stedelijk gemiddelde van 8%.

- **Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.**

Tabel 5.2.3 Grondgebruik²⁰ (percentage van het grondgebied)

	Bijlmermeer						
	1994	1996	1999	2002	2003	2004	2006
woongebied (incl. buurtvoorzieningen)	59,5	56,6	58,4	-	55,0	52,0	51,6
groenvoorzieningen, waarvan:	14,8	14,6	14,4	-	14,1	14,3	13,5
- volkstuin, schoolwerktuin, kinderboerderij	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
- park/plantsoen	13,7	13,5	13,3	-	-	-	-
- anders	1,1	1,1	1,1	-	-	-	-
Water	4,6	4,6	4,9	-	4,6	4,7	4,7
vuilstortplaatsen e.d.	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
wegen/spoor, tram en metrobanen	10,5	10,0	11,0	-	10,1	9,8	10,3
Bedrijfsterrein	7,2	7,5	6,7	-	6,8	7,2	7,4
Bouwtterrein	2,0	5,1	4,0	-	8,4	11,1	11,6
agrarisch- natuurlijk terrein, waarvan:	1,5	1,7	0,7	-	1,0	0,9	0,9
- braakliggend terrein en strekdammen	1,5	1,5	0,5	-	-	-	-
- anders	0,0	0,2	0,2	-	-	-	-
Totaal	100	100	100	-	100	100	100

Bron: O+S

- Ondanks de beschikbaarheid van gegevens biedt de huidige indeling nog steeds geen basis voor het meten van dit subdoel.

- **Ingrep in het wegensstelsel: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveld-niveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlak.**

In 2001 is het eerste gedeelte van de 's Gravendijkdreef in de K-buurt verlaagd. In 2002 is het deel van de Bijlmerdreef dat ligt tussen de rotonde bij het metrostation Ganzenhoef en de Groesbeekdreef verlaagd. In 2005 is gestart met de verlaging van het laatste gedeelte van de Bijlmerdreef / 's Gravendijkdreef. In 2004 en 2005 is het eerste deel van de Karspeldreef verlaagd. In november 2006 werd de afronding gevierd van de verlaging van het laatste deel van de Bijlmerdreef/'s Gravendijkdreef. Nadat jarenlang de sloop van woningen en het slopen/afgraven van dreven sterk in het oog sprong, is stap voor stap het beeld van de nieuwbouw oerheersend geworden.

- **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

Een belangrijk aspect van de woonomgeving is welke voorzieningen er in de buurt zijn. De mate van tevredenheid over vijf type buurtvoorzieningen is omgerekend naar een algemeen rapportcijfer over de buurtvoorzieningen in de buurt.

Noot 20 De cijfers over het grondgebruik in de Bijlmermeer zijn gemaakt volgens een landelijke standaardindeling. Gevolg hiervan is echter dat grondgebruik dat minder dan een hectare beslaat niet in deze cijfers te onderscheiden is. Daardoor worden ook straten en plantsoenen direct rond woningen en bedrijven bij het woon- respectievelijk bedrijvengebied gerekend. Onderzocht wordt nog of deze cijfers te combineren zijn met cijfers van het stadsdeel zelf.

Tabel 5.2.4a Tevredenheid over buurtvoorzieningen (percentage (heel) tevreden)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
winkels voor de dagelijkse boodschappen	83	73	72	83	84	77	80	86	85	77
speelmogelijkheden voor de kinderen	46	45	64	57	57	61	68	58	60	62
openbaar vervoer	78	80	84	88	92	90	85	84	92	90
Basisonderwijs	67	69	76	82	83	85	78	87	83	83
voorzieningen voor jongeren	27	36	39	44	44	47	44	42	48	46
gemiddeld 'rapportcijfer'	6,9	6,5	6,9	7,0	7,2	7,2	7,1	7,0	7,4	7,2

Bron: bewonersenquêtes

Tabel 5.2.4b Tevredenheid over buurtvoorzieningen (percentage (heel) tevreden)

	Amsterdam					
	1997	1999	2001	2003	2005 ²¹	2007
winkels voor de dagelijkse boodschappen	86	84	77	81	-	-
speelmogelijkheden voor de kinderen	56	55	46	62	-	-
openbaar vervoer	83	79	79	84	-	-
Basisonderwijs	84	79	68	80	-	-
voorzieningen voor jongeren	37	35	31	39	-	-
gemiddeld 'rapportcijfer'	7,3	7,2	6,0	6,9	-	-

Bron: bewonersenquêtes

- De tevredenheid van Bijlmerbewoners over buurtvoorzieningen stijgt licht sinds het begin van de metingen. Het is in 2007 hetzelfde als in 2005. De afzonderlijke voorzieningen worden als volgt beoordeeld: speelmogelijkheden voor kinderen en voorzieningen voor jongeren worden het slechtst beoordeeld. Opvallend is de daling in van de tevredenheid met winkels voor dagelijkse boodschappen.
- In vergelijking tot het meest recente oordeel (2003) van bewoners van Amsterdam zijn bewoners van de (vernieuwde) Bijlmer in 2007 positiever over het openbaar vervoer in hun buurt, over het basisonderwijs en over de voorzieningen voor jongeren. Over de aanwezigheid in hun buurt van winkels voor de dagelijkse boodschappen zijn de bewoners van de (vernieuwde) Bijlmer minder positief dan Amsterdammers. Het gemiddelde rapportcijfer dat de tevredenheid van de Bijlmerbewoners (in 2007) over de vijf type buurtvoorzieningen weerspiegelt is hoger dan dat van bewoners van Amsterdam (in 2003).

In de enquêtes van maart/april 2008 is op een iets andere wijze naar speel- en jongerenvoorzieningen gevraagd:

Tabel 5.2.4c Tevredenheid over buurtvoorzieningen (percentage (helemaal) mee eens)

	Bijlmer	Amsterdam
In de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen	49	55
In de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	31	23

Bron: bewonersenquêtes

- Amsterdammers zijn in grotere mate tevreden met de speelplekken in de buurt dan bewoners van het vernieuwingsgebied.
- De tevredenheid over jongerenvoorzieningen is hoger in het vernieuwingsgebied dan in de rest van Amsterdam.

Noot 21 Vanaf 2005 is deze vraag niet meer gesteld door O+S.

Tabel 5.2.5 Tevredenheid fysieke voorzieningen in de openbare ruimte (percentage voldoende)

	Bijlmermeer					Vernieuwde Bijlmer			Amsterdam			
	1997	1999	2003	2005	2007	2003	2005	2007	1997	1999	2003	2005 ²²
parkeermogelijkheden	71	66	65	58	73	61	63	73	65	52	-	-
glas- / papierbakken	56	47	50	34	69	45	34	71	66	68	-	-
straatverlichting	61	74	73	78	83	73	83	84	88	87	85	-
groenvoorzieningen	86	84	80	82	75	83	82	76	69	69	77	-
gemiddeld voldoende	70	68	66	63	75	65	65	76	72	69	-	-

Bron: bewonersenquête

- De gemiddelde tevredenheid met de fysieke voorzieningen in de openbare ruimte in de Bijlmer is na jarenlange dalingen voor het eerst flink gestegen. Dat geldt ook voor de vernieuwde Bijlmer. Vooral over de aanwezigheid van glas- en papierbakken is men in veel grotere mate tevreden.
- Groenvoorzieningen en straatverlichting worden in het vernieuwingsgebied iets beter beoordeeld dan elders in de stad (in 2003).

■ **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

De sociale kwaliteit van de woonomgeving is met een viertal stellingen in beeld gebracht. Aan respondenten zijn de volgende stellingen voorgelegd:

- De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks.
- De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om.
- Ik woon in een (gezellige) buurt waar veel saamhorigheid is.
- Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.

In de tabel zijn percentages van de huishoudens weergegeven die positief reageren op de stellingen.

Tabel 5.2.6a Stellingen sociale kwaliteit (percentage positieve reactie voor buurt op stelling)

	reactie	Bijlmermeer					Vernieuwde Bijlmer				
		1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks	oneens	50	51	49	49	-	40	50	46	-	41
De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om	eens	61	59	70	63	66	63	70	69	71	65
Ik woon in een (gezellige) buurt waar veel saamhorigheid is.	eens	40	40	50	47	46	44	49	54	47	45
Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.	eens	48	65	68	64	67	65	70	70	70	66

Bron: bewonersenquête

Noot 22 Vanaf 2005 is deze vraag niet meer gesteld door O+S.

Tabel 5.2.6b Stellingen sociale kwaliteit (percentage positieve reactie voor buurt op stelling)

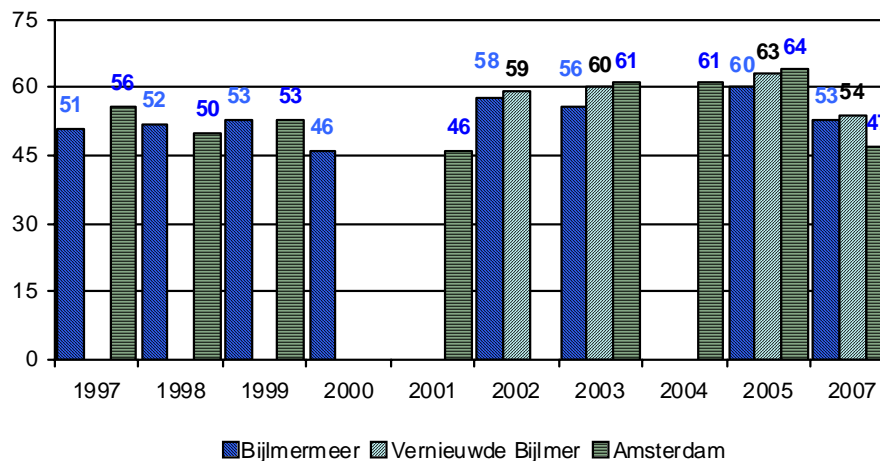
reactie	Amsterdam					
	1997	1999	2001	2003	2005	2007
De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks	45	38	36	49	50	39
De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om	75	71	66	79	78	57
Ik woon in een (gezellige) buurt waar veel saamhorigheid is.	43	40	35	45	48	36
Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.	65	64	56	71	74	55

Bron: bewonersenquête

- Het oordeel over de verschillende stellingen wat betreft de sociale kwaliteit liet gemiddeld genomen een stijgende lijn zien tot en met 2002/ 2003, daarna dalen de beoordelingen. Over het geheel genomen is het oordeel wel beter dan aan het begin van de onderzoeksperiode.
- De sociale kwaliteit in de Bijlmer toont een positiever beeld dan in Amsterdam. In Amsterdam is een sterke daling van de sociale kwaliteit te zien.
- Tussen de vernieuwde Bijlmermeer en het vernieuwingsgebied als geheel bestaan geen noemenswaardige verschillen.

In afbeelding 5.2.2 is voor de sociale kwaliteit het gemiddelde percentage genomen van de huishoudens die op de bovenstaande stellingen een positief oordeel vellen over hun buurt.

Afbeelding 5.2.2 Tevredenheid sociale kwaliteit (gemiddeld percentage positieve reacties op stellingen sociale kwaliteit – zie tabel 5.2.6)

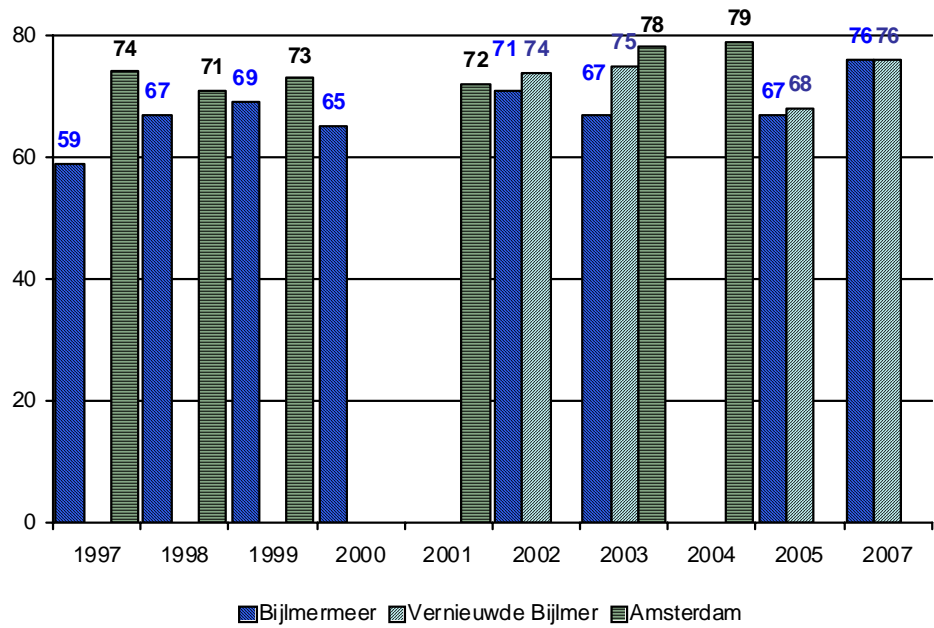

Bron: bewonersenquête

- Uit afbeelding 5.2.2 valt op te maken dat het positieve oordeel over de sociale kwaliteit in de Bijlmermeer na een toename tot 2005, in 2007 is afgenomen. Hierbij wordt aangetekend dat de stelling 'de mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks' weer is meegenomen en het gemiddelde drukt.
- De inwoners van de gehele Bijlmer zijn voor het eerst sinds 2001 weer meer tevreden over de sociale kwaliteit dan de inwoners van Amsterdam.

■ **Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-) openbare ruimte.**

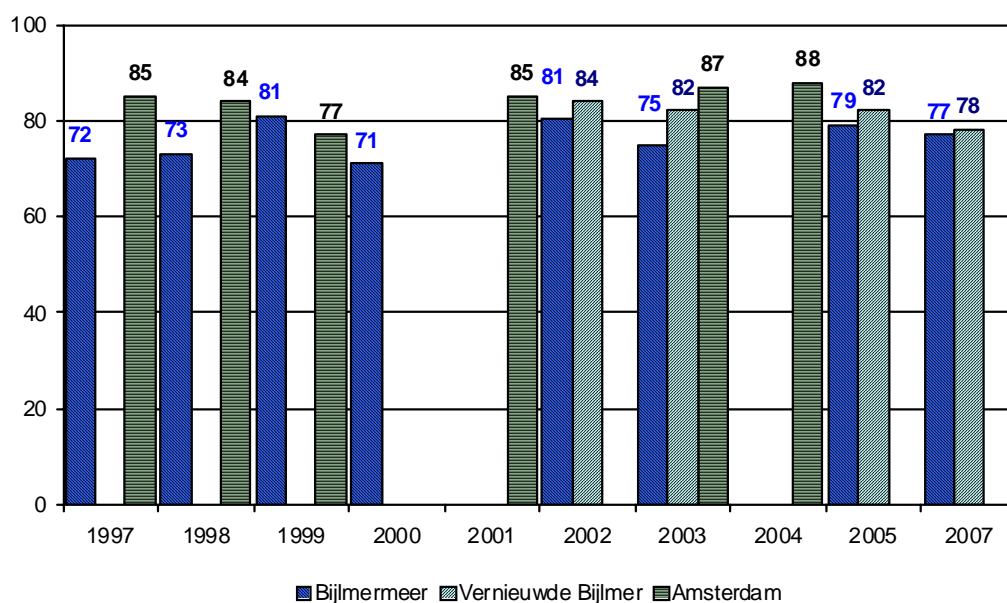
Afbeelding 5.2.3 Gehechtheid aan de buurt (% wel gehecht)

Bron: bewonersenquête

- De buurtgehechtheid fluctueert in de onderzoeksperiode tussen 59% en de 76%. In 2007 vertoont de gehechtheid van Bijlmerbewoners een flinke stijging en bereikt het hoogste niveau in de onderzoeksperiode.

Afbeelding 5.2.4 Medeverantwoordelijkheid voor de buurt (%voelt zich medeverantwoordelijk voor de buurt)

Bron: bewonersenquête

- Het percentage van de inwoners dat aangeeft zich medeverantwoordelijk te voelen voor de buurt fluctueert in de onderzoeksperiode tussen de 71% en de 81% en laat in 2007 een lichte daling ten opzichte van 2005 zien. Het medeverantwoordelijkheidsgevoel blijft lager dan het stedelijk gemiddelde uit 2004.

Tabel 5.2.7a Onderhoud openbare ruimte (rapportcijfers)

	Bijlmermeer								Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
ophalen huisvuil	6,3	6,1	6,3	6,4	7,2	7,0	7,4	7,4	7,3	7,5	7,5	7,5
schoonhouden straat	5,7	5,6	6,1	5,9	6,7	6,5	6,7	7,1	6,6	6,9	6,9	7,1
onderhoud parken en plantsoenen	6,0	5,6	6,3	6,2	6,7	6,7	6,7	7,0	6,9	6,9	6,9	7,0
onderhoud straatverlichting	6,5	6,5	6,8	6,7	7,3	7,0	7,0	7,2	7,3	7,3	7,3	7,2
onderhoud wegdek en bestrating	5,9	5,8	6,2	6,3	6,8	6,7	6,8	7,1	7,0	7,0	7,0	7,1
onderhoud overig straatmeubilair	6,1	5,9	5,8	6,1	6,5	6,4	6,1	6,9	6,7	6,7	6,8	7,0
onderhoud openbare ruimte algemeen	6,1	6,0	6,3	6,2	6,6	6,7	6,7	7,1	6,8	6,9	6,8	7,2

Bron: bewonersenquête

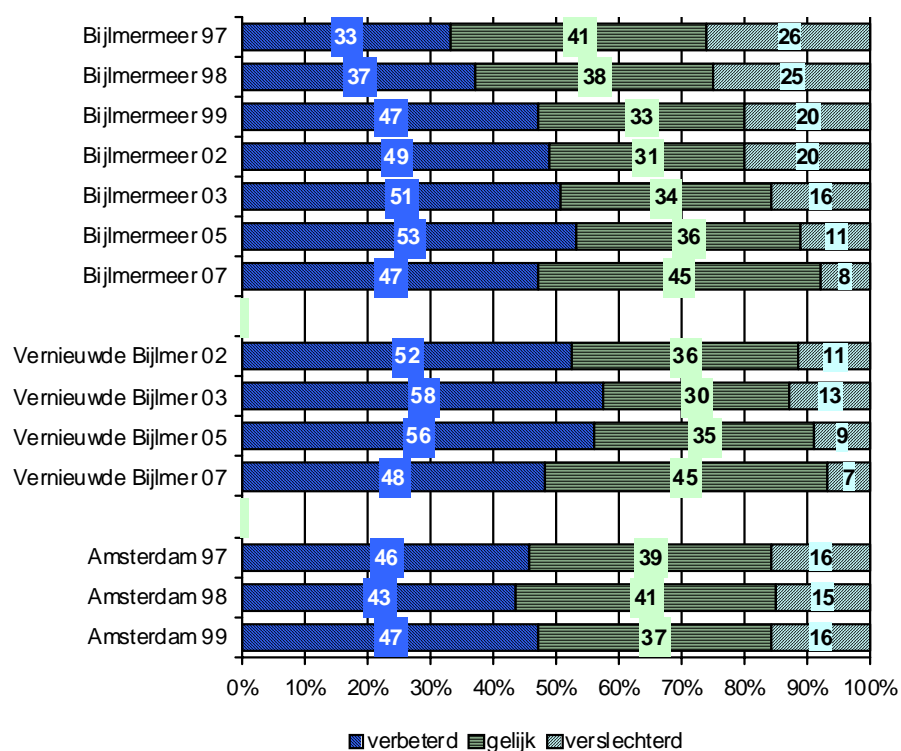
Tabel 5.2.7b Onderhoud openbare ruimte (rapportcijfers)

	Amsterdam						
	1997	1998	1999	2001	2003	2005 ²³	2007
ophalen huisvuil	7,3	7,4	7,3	-	-	-	-
schoonhouden straat	6,5	6,4	6,5	-	-	-	-
onderhoud parken en plantsoenen	6,6	6,5	6,7	-	-	-	-
onderhoud straatverlichting	7,5	7,5	7,5	-	-	-	-
onderhoud wegdek en bestrating	6,4	6,4	6,5	-	-	-	-
onderhoud overig straatmeubilair	6,6	6,5	6,6	-	-	-	-
onderhoud openbare ruimte algemeen	6,8	6,8	6,8	6,4	6,8	-	-

Bron: bewonersenquête

- Uit tabel 5.2.7 blijkt dat de bewoners van de Bijlmermeer sinds het begin van de metingen op de meeste fronten hogere cijfers zijn gaan geven aan het onderhoud van de openbare ruimte.

Afbeelding 5.2.5 Ontwikkeling in het onderhoud van de openbare ruimte (percentage).

Bron: bewonersenquête

- Het oordeel van de Bijlmermeerbewoner ten aanzien van het onderhoud van de openbare ruimte is in de onderzoeksperiode sterk verbeterd, maar ten opzichte van 2005 iets verslechterd.
- Opvallend is dat in de hele Bijlmer 45% van mening is dat de situatie niet veranderd is. Dat is bijna 10% meer dan in 2005.

Noot 23 Vanaf 2005 is deze vraag niet meer gesteld door O+S.

5.3 Veiligheid

Voor veiligheid is het volgende themadoel geformuleerd:

- ◆ **De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer komt minstens op het niveau van het Amsterdamse gemiddelde.**

Dit themadoel is geoperationaliseerd met de volgende subdoelen:

- Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.
 - Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte in de flat en de buurt.
 - De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau als, in Amsterdam.
 - Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau;
 - De drugsoverlast is net zo groot of minder groot dan in Amsterdam;
 - De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde. Het laatste veiligheidssubdoel wordt niet in dit hoofdstuk, maar onder dat over de jeugd besproken (zie paragraaf 7.2).
-
- **Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.**

Tabel 5.3.1 Aangiften van misdrijven van een selectie²⁴ van delicten in de Bijlmermeer en politieregio per 1000 inwoners.

	Bijlmermeer					Amsterdam-Amstelland				
	1999	2001	2003	2005	2007 ²⁵	1999	2001	2003	2005	2007
Diefstal/inbraak woning	24,2	21,6	16,4	12,8	13,6	17,2	16,6	15,0	11,1	11,8
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	41,8	40,4	34,1	16,8	15,5	26,7	26,2	22,9	19,6	16,2
Diefstal van motorvoertuigen	7,6	5,7	4,1	2,9	2,0	5,4	4,7	3,7	2,8	2,2
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	7,6	7,2	4,4	4,2	3,1	12,0	9,9	9,8	10,9	9,4
Zakkenrollerij	7,0	7,0	7,5	5,9	4,3	17,0	14,7	10,9	8,4	8,1
Lichamelijke integriteit	28,2	24,6	24,5	26,8	22,7	11,2	12,6	12,0	12,0	12,3
Zedenmisdrijf	0,7	0,9	0,9	0,7	0,9	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Openlijk geweld (persoon)	0,6	0,9	0,9	0,7	1,0	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6
Bedreiging	4,2	3,9	4,6	6,2	5,8	1,9	2,4	2,9	3,2	3,3
Mishandeling	5,9	5,3	6,4	6,9	8,4	3,4	3,7	3,8	4,1	4,7
Straatroof	15,4	11,4	9,6	10,0	5,1	4,2	4,5	3,4	2,9	2,4
Overval	0,7	1,4	1,2	1,5	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Water	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2
Overige veiligheid	14,0	14,3	16,6	14,6	12,8	17,3	17,6	18,7	17,6	16,2
Leefbaarheid	38,1	40,2	31,5	26,5	29,9	27,7	29,8	23,3	21,3	23,2
Openbare ruimte	10,8	11,9	11,4	14,0	12,3	10,7	11,9	10,0	11,3	11,9
Vernieling cq. Zaakbeschadiging	10,8	11,9	11,4	14,0	12,3	10,7	11,9	10,0	11,3	11,9
Bedrijven en instellingen	27,0	27,8	20,0	11,9	17,3	16,7	17,5	13,0	9,6	11,1
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	10,7	11,3	6,4	5,1	8,3	10,4	11,4	7,6	5,4	5,8
Winkeldiefstal	16,3	16,5	13,8	7,5	9,1	6,3	6,2	5,8	4,7	5,3
Maatschappelijke integriteit	6,3	8,9	11,0	7,1	6,9	2,9	3,5	4,0	3,3	4,4
Illegale handel	6,0	8,4	10,6	6,5	5,8	2,5	3,1	3,6	2,8	3,7
Fraude	6,0	8,3	10,6	6,4	5,8	2,5	3,0	3,6	2,8	3,7
totaal aangifte misdrijven	174,5	171,0	149,5	116,5	110,4	136,6	134,6	118,2	106,3	103,8

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Het aantal aangiftes per 1000 inwoners was in de onderzochte periode tot 2002 vrij stabiel. Vanaf 2003 zet een flinke daling in. Vooral de daling in de delicten van de categorie zakkenrollerij, lichamelijke integriteit, straatroof, en diefstal uit, vanaf en van motorvoertuigen dragen aan deze ontwikkeling bij.
- Hoewel deze daling ook regionaal in de cijfers terug te vinden is, is de verbetering in de Bijlmer groter dan in de gehele regio waardoor het relatieve verschil met de stad sterk is afgenomen.
- Van een aantal delicten wordt in het vernieuwingsgebied vaker aangifte gedaan dan elders in Amsterdam. Lichamelijke integriteitsdelicten, bedreiging, mishandeling, straatroof en beschadiging aan bedrijven en instellingen komen bijna tweemaal vaker in het vernieuwingsgebied voor dan gemiddeld in Amsterdam. Het aantal aangiftes van straatroof is overigens wel gehalveerd in de Bijlmer sinds 2005. Aangiftes van (overtreding van) maatschappelijke integriteit, fraude en illegale handel komen ook vaker voor in de Bijlmermeer dan elders in de stad.
- Zakkenrollerij en diefstal van brom-, snor-, fietsen komt een stuk minder in de Bijlmer voor dan in heel Amsterdam.

Noot 24 Het betreft hier misdrijvenratio's (ratio's betreffende aangiftemisdrijven en overige misdrijven). In tabel 5.3.1 zijn de meest voorkomende delicten opgenomen. Alleen het totaal aangiftemisdrijven heeft betrekking op alle aangiftes (dus ook op de aangiftes van delicten die niet in de tabel zijn opgenomen). De aangiftes hebben betrekking op de wijkteams Ganzenhoef en Flierbosdreef. Dit gebied is iets groter dan de Bijlmermeer zoals afgebeeld op pagina 8.

Noot 25 Vanaf deze editie van de Bijlmermonitor is politie Amsterdam-Amstelland over gegaan op een nieuw systeem van registratie. Dit kan kleine verschillen in de cijfers opleveren.

Niet iedereen is bereid aangifte te doen na een delict²⁶ of heeft daadwerkelijk zelf te maken gehad met een misdrijf. Er is in de bewonersonderzoeken gevraagd hoe vaak de respondenten dachten of vonden dat er delicten plaatsvonden.

Tabel 5.3.3 Perceptie vermogensdelicten (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer				Amsterdam				
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007	1997	1999	2003	2005	2007
diefstal uit auto	49	35	31	39	25	8	30	37	21	8	30	35	29	20	26
beschadiging van auto	43	33	30	36	28	10	29	33	22	10	25	32	29	20	25
fietsen-diefstal	47	39	32	38	28	13	31	32	24	14	49	51	37	29	26
inbraak in woningen	35	25	20	19	14	6	20	13	10	7	29	22	17	11	11
gemiddeld	42	33	28	32	24	9	28	28	19	10	32	36	28	20	22

Bron: bewonersenquête

- De perceptie van vermogensdelicten is opmerkelijk gedaald sinds 2003. Vooral sinds 2005 is de daling uitzonderlijk snel gegaan.
- Inmiddels is de perceptie in de Bijlmer en vernieuwde Bijlmer een stuk gunstiger dan Amsterdam. Het gemiddelde cijfer voor Amsterdam is zelfs iets gestegen sinds 2005.

■ **Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte in flat en de buurt.**

Tabel 5.3.4a Onveiligheidsgevoelens: percentage dat zich vaak onveilig voelt

	Bijlmermeer								Vernieuwde Bijlmer				Amsterdam				
	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007	1997	1998	1999	2003	2005 ²⁷
overdag op straat	8	8	7	9	6	8	4	3	6	6	3	2	2	3	3	3	-
overdag in de flat	3	9	8	8	7	8	6	3	5	6	2	4	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
's avonds in de flat	7	19	23	20	15	16	13	6	10	12	7	6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
overdag in woning	-	-	-	-	4	5	5	2	5	3	3	3	-	-	-	-	-
's avonds in woning	-	-	-	-	6	7	6	4	5	8	5	4	-	-	-	-	-
's avonds op straat	30	31	29	28	17	22	20	-	15	19	19	-	13	10	12	14	-

Bron: bewonersenquête

Noot 26 In voorgaande edities van de Bijlmermonitor was een tabel 5.3.2 'slachtofferschap' opgenomen. In de bewonersenquête die in maart/april 2008 hebben plaatsgevonden, zijn de vragen echter anders gesteld dan in de Veiligheidsmonitor Amsterdam. Daarom is vergelijking niet zinvol en is de tabel in deze editie niet opgenomen.

Noot 27 Vanaf 2005 zijn deze cijfers niet meer beschikbaar (O+S).

- De gevoelens van onveiligheid zijn in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig. Toch lijkt de afgelopen jaren sprake te zijn van een dalende tendens. Ten opzichte van 2005 valt met name de grote daling van onveiligheidsgevoelens 's avonds in de flat op.

In de enquêtes van maart/april 2008 is bewoners op een iets andere wijze gevraagd naar onveiligheidsgevoelens. Hen is de volgende vraag gesteld: "komt het wel eens voor dat u zich onveilig voelt als u 's avonds bij u in de buurt over straat loopt?"

Tabel 5.3.4b Onveiligheidsgevoelens (percentage dat zich wel eens onveilig voelt)

	Bijlmer	Vernieuwde Bijlmer	Amsterdam
Voelt zich wel eens onveilig 's avonds in de buurt	7	6	8

Bron: bewonersenquêtes

- De onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat ontlopen elkaar niet veel in Bijlmer, vernieuwde Bijlmer en Amsterdam. In tabel 5.3.4a bleek tot en met 2003 wel dat men zich in Bijlmer en vernieuwde Bijlmer onveilig voelde dan in Amsterdam.

Een belangrijke oorzaak voor gevoelens van onveiligheid in de buurt is het idee over hoe vaak voorvallen van 'dreiging' in de buurt voorkomen.

Met behulp van zes soorten dreigende incidenten kan een gemiddeld percentage huishoudens worden berekend dat dreiging vaak vindt voorkomen.

Tabel 5.3.5a Perceptie incidentendreiging (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer							Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
Bedreiging	19	21	21	15	18	13	5	15	19	10	4
dronken mensen op straat	16	18	20	16	24	17	5	16	23	15	5
lastig gevallen worden	19	18	17	19	21	13	7	17	20	9	7
Gewelddelicten	22	22	25	20	26	14	7	16	23	11	7
Drugsoverlast	43	39	39	42	45	38	10	47	42	36	11
Tasjesroof	24	24	23	13	18	13	7	12	16	10	7
dreiging gemiddeld	23	24	24	22	26	18	7	22	25	15	7

Bron: bewonersenquêtes

Tabel 5.3.5b Perceptie incidentendreiging (percentage komt vaak voor)

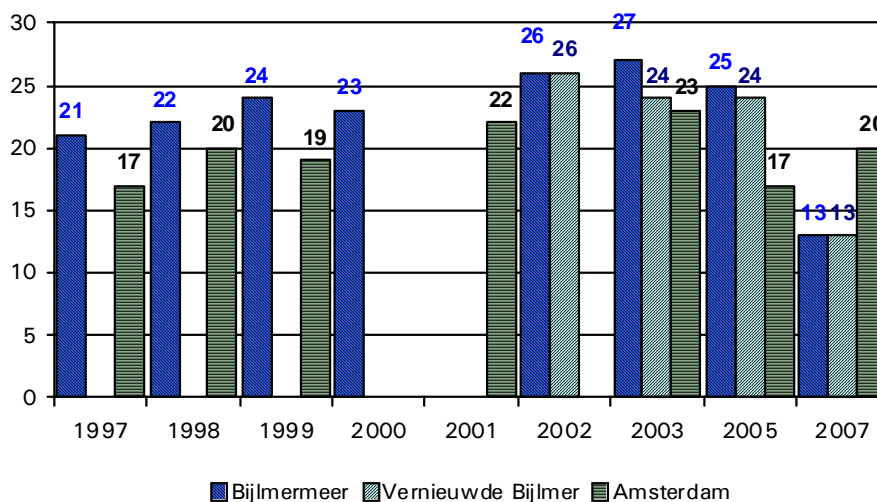
	Amsterdam						
	1997	1998	1999	2001	2003	2005	2007
Bedreiging	9	10	11	-	8	-	5
dronken mensen op straat	18	14	21	18	17	15	12
lastig gevallen worden	11	6	9	11	11	6	7
Gewelddelicten	14	11	13	12	11	7	6
Drugsoverlast	18	11	15	16	15	11	10
Tasjesroof	13	7	13	12	11	7	5
dreiging gemiddeld	15	10	14	14	12	9	8

Bron: bewonersenquêtes

- De perceptie van incidentendreiging is in de Bijlmer en de vernieuwde Bijlmer sinds 2003 sterk gedaald. Vooral in de periode 2005-2007 is het cijfers sterk gedaald. De grootste daling deed zich voor bij de perceptie van drugsoverlast.
- Inmiddels bevinden de Bijlmer en vernieuwde Bijlmer zich op ongeveer hetzelfde niveau als Amsterdam.

Een deel van de mensen dat zich niet veilig voelt, voelt zich bedreigd door de aanwezigheid van en overlast door jongeren. Daarom wordt ook de overlast door jongeren hier weergegeven.

Afbeelding 5.3.1 Overlast door jongeren (percentage dat 'vaak' overlast ondervindt)

Bron: bewonersenquête

- Het percentage inwoners dat aangeeft vaak overlast van jongeren te ondervinden is in Bijlmer en vernieuwde Bijlmer sinds 2005 sterk gedaald.
- Tegelijkertijd is het Amsterdamse cijfer iets gestegen. De Bijlmer en vernieuwde Bijlmer doen het inmiddels beter dan het Amsterdams gemiddelde.

Tabel 5.3.6 Bijdrage aan veiligheid in de buurt van flatwachten of stadswachten (percentage vindt dat ze wel een bijdrage leveren aan de veiligheid)

	Bijlmermeer						Vernieuwde Bijlmer				Amsterdam	
	1997	1999	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007	1997	1999 ²⁸
flatwachten	71	66	59	73	67	74	58	76	67	76	-	-
stadswachten	69	70	68	80	65	73	66	82	75	75	63	68

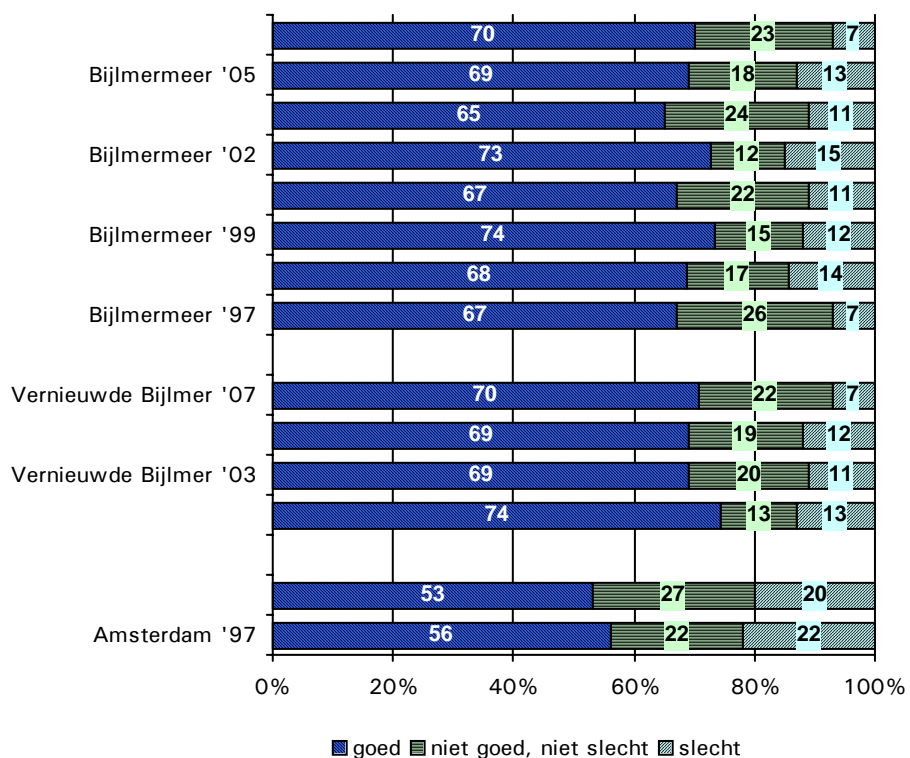
Bron: bewonersenquête

- De beoordeling van de flatwachten is aan fluctuatie onderhevig. De beoordeling van de stadswachten vertoont hetzelfde patroon. Sinds 2005 is de beoordeling verbeterd.

Noot 28 Na 1999 zijn voor heel Amsterdam deze cijfers niet meer beschikbaar.

- De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan of op gelijk niveau, als in Amsterdam.

Afbeelding 5.3.2 Oordeel verkeersveiligheid in de buurt

Bron: bewonersenquête

- De perceptie van verkeersveiligheid in het vernieuwingsgebied blijft gedurende de onderzoeksperiode ongeveer gelijk; hij schommelt tussen de 65% en 74%.
- Een vergelijking met Amsterdam blijft achterwege gezien de gedateerdheid van gegevens over Amsterdam.

Tabel 5.3.7 Aantal verkeersongevallen met aanwezigheid politie in de Bijlmermeer in vergelijking met Amsterdam (geïndexeerd: 1999=100)²⁹

Regio Amsterdam	1999	2001	2003	2005	2007
Aanrijding met uitsluitend materiële schade	14.966	12.388	9.654	7.952	8.112
Aanrijdingen index	100	83	65	53	54
Aanrijding met letsel	3.618	3.136	2.798	2.198	1.737
Aanrijding met dodelijke afloop	47	36	20	24	20
Aantal aanrijdingen	18.631	15.560	12.472	10.174	9.869
Aanrijdingen ratio	20,9	17,4	13,8	11,2	10,8

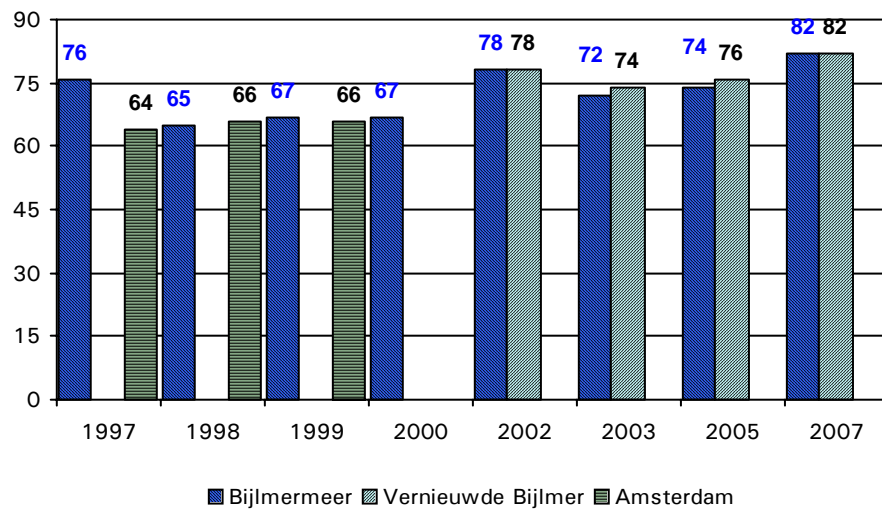
Bijlmermeer	1999	2001	2003	2005	2007
Aanrijding met uitsluitend materiële schade	906	939	595	470	425
Aanrijdingen index	100	104	66	52	47
Aanrijding met letsel	129	140	94	84	67
Aanrijding met dodelijke afloop	1	1	0	0	0
Aantal aanrijdingen	1.036	1.080	689	554	492
Aanrijdingen ratio	19,4	20,3	13,2	10,9	10,2

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Voor het gebied dat onder het beheer van het wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef valt zijn cijfers over de verkeersveiligheid over de laatste negen jaren beschikbaar. Dit gebied is echter iets groter dan het vernieuwingsgebied alleen.

- Uit tabel 5.3.7 blijkt dat het aantal aanrijdingen met letsel in het vernieuwingsgebied de afgelopen negen jaar aanzienlijk is gedaald.
- In vergelijking met de stad doet het vernieuwingsgebied het iets beter.

Afbeelding 5.3.3 Verkeersveiligheid oversteekplaatsen (percentage (zeer) tevreden)

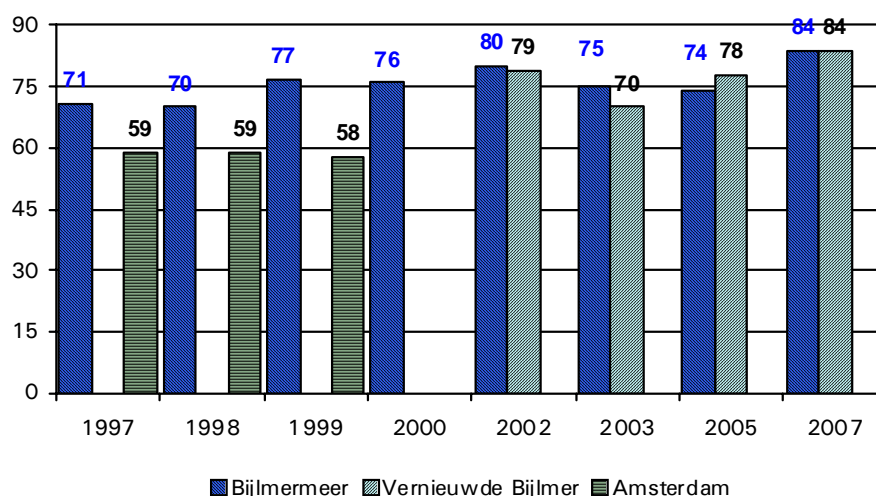

Bron: bewonersenquête

Noot 29 Het IVV bij monde van O+S levert niet langer jaarlijks cijfers over aanrijdingen per stadsdeel. Om die reden wordt gebruik gemaakt van de cijfers zoals die binnen de NPI-registratie van de politie beschikbaar zijn. Hierbij past de aantekening dat de politie de afgelopen jaren steeds minder aanwezig is als er een aanrijding met uitsluitend materiële schade is geweest. Om deze reden moet uit de tabel niet de conclusie worden getrokken dat dit soort aanrijdingen is gehalveerd in de onderzoeksperiode.

- Uit afbeelding 5.3.3 blijkt dat de tevredenheid met oversteekplaatsen in 2007 het hoogste niveau in de onderzoeksperiode heeft bereikt: 82%.

Afbeelding 5.3.4 Verkeersveiligheid fietspaden (percentage (zeer) tevreden)

Bron: bewonersenquête

- Uit afbeelding 5.3.4 blijkt dat de tevredenheid met de verkeersveiligheid van fietspaden in 2007 het hoogste niveau in de onderzoeksperiode heeft bereikt: 84%.

■ **Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.**

De mate waarin de buurt als verloederd wordt ervaren, bepaalt mede waardering voor de fysieke kwaliteit van de buurt. Met behulp van een aantal indicatoren is de mate waarin de buurt door de bewoners als verloederd wordt ervaren in kaart gebracht. Respondenten dienden bij de enquêtering steeds aan te geven hoe vaak zij dachten dat een aantal zaken in hun buurt voor komen.

Tabel 5.3.8a Verloedering (percentage komt vaak voor/ (helemaal) mee eens)

	Bijlmermeer								Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
vernietiging tel.cellen / bus- en tramhokjes	17	24	18	16	19	23	13	8	18	21	10	9
bekladding van muren en gebouwen	38	47	40	39	30	35	29	21	27	21	20	20
rommel op straat	50	59	51	54	55	55	51	30	62	48	45	28
hondenpoep op straat	21	36	36	30	24	23	21	18	21	19	19	19
slecht onderhouden huizen	24	30	18	22	20	27	25	11	15	19	17	10
gemiddeld percentage verloedering	33	40	32	33	30	33	28	18	29	26	22	17

Bron: bewonersenquête

Tabel 5.3.8b Verloedering (percentage komt vaak voor/ (helemaal) mee eens)

	1997	1998	Amsterdam				
			1999	2001	2003	2005	2007
vernieling tel.cellen / bus- en tramhokjes	12	15	16	19	17	12	17
bekladding van muren en gebouwen	35	39	47	30	27	23	26
rommel op straat	49	46	53	55	51	47	42
hondenpoep op straat	57	51	52	51	54	46	38
slecht onderhouden huizen	15	19	17	17	17	-	
gemiddeld percentage verloedering	34	36	36	35	33	32	31

Bron: bewonersenquête

- De perceptie van verloedering is in de onderzoeksperiode aan beperkte fluctuaties onderhevig. 2007 laat echter een sterke daling op bijna alle fronten zien ten opzichte van 2005. Met name hebben mensen minder last van rommel op straat en slecht onderhouden huizen.
- In vergelijking met de cijfers van Amsterdam is dit resultaat zeer bevredigend. Het oordeel over verloedering is, net als in 2005, lager dan het stedelijk gemiddelde. Het verschil is inmiddels aanzienlijk.

■ De drugsoverlast is net zo groot, of minder groot, dan in Amsterdam.

Tabel 5.3.9 Drugsoverlast (percentage 'komt vaak voor')

	drugsoverlast
Bijlmermeer	
1997	43
1998	44
1999	39
2000	39
2002	42
2003	45
2005	38
2007	10
Vernieuwde Bijlmer	
2002	47
2003	42
2005	36
2007	11
Amsterdam	
1997	8
1998	11
1999	15
2001	16
2003	15
2005	11
2007	10

Bron: bewonersenquête

- Het percentage respondenten dat aangeeft dat drugsoverlast vaak voorkomt laat in 2007 ten opzichte van eerdere jaren een opmerkelijk sterke daling zien. In zowel de gehele Bijlmermeer (van 38% in 2005 naar 10%) als in de vernieuwde Bijlmer (van 36% in 2005 naar 11%) is de overlast van drugsgebruikers zeer aanzienlijk gedaald.
- De drugsoverlast in de (vernieuwde) Bijlmer is bijna op hetzelfde niveau als in Amsterdam.

5.4 Conclusies Leefbaarheid

Onder het GSB-cluster Leefbaarheid zijn subdoelen uit drie vernieuwings thema's en twee themadoelen verzameld.

Conclusie oordeel bewoners

- Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt wordt minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.
- Het oordeel van de bewoners van het vernieuwingsgebied over het woon- en leefklimaat is verbeterd ten opzichte van 2005 en heeft het hoogste niveau in de onderzoeksperiode bereikt.
- In het oordeel over de buurt aan de hand van stellingen is een redelijk duidelijke trend zichtbaar van meer waardering van de bewoners van de Bijlmermeer voor hun buurt. De gemiddelde score van de stad Amsterdam is nog wel altijd hoger dan die van de Bijlmermeer, maar het verschil is veel kleiner geworden.
- Wat betreft het rapportcijfer voor leefbaarheid in de buurt scoort de Bijlmer hoger dan Amsterdam.
- Het oordeel over de ontwikkelingen in de buurt wordt neutraler. Steeds meer Bijlmerbewoners vinden dat de buurt het afgelopen jaar noch verbeterd, noch verslechterd is. Daarmee begint de Bijlmer meer te lijken op Amsterdam.

Conclusies woning en woonomgeving

- De tevredenheid over het wonen in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.
- Het algemene oordeel over de woning is verbeterd ten opzicht van 2005. Vooral over de (hoogte van de) woonlasten zijn de Bijlmerbewoners in toenemende mate tevreden.
- Over de grootte van hun woning zijn de bewoners van de Bijlmermeer in 2007 aanzienlijk meer tevreden in vergelijking tot het meest recente cijfer over de tevredenheid van bewoners van Amsterdam dat uit 2003 dateert.
- De overlast van omwonenden is gedaald tot het stedelijk gemiddelde.

- Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.
- Door het ontbreken van adequate cijfers valt dit subdoel niet te meten.

- Ingrep in het wegenstelsel: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht.
- In de onderzoeksperiode is een flink aantal dreven naar maaiveldniveau gebracht. Werd het straatbeeld jarenlang bepaald door slopen en afgraven van dreven, inmiddels is het beeld van nieuwbouw overheersend geworden.

- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
 - In 2007 is de tevredenheid over de fysieke woonomgeving gemiddeld hetzelfde als in 2005. Over de gehele onderzoeksperiode is een lichte stijging te zien.
 - De tevredenheid over voorzieningen voor jongeren zijn steeds het laagst. Opvallend is een daling van de tevredenheid met winkels voor dagelijkse boodschappen.
 - Het gemiddelde rapportcijfer dat de tevredenheid weerspiegelt van de Bijlmerbewoners (in 2007) over de vijf type buurtvoorzieningen is hoger dan dat van bewoners van Amsterdam (in 2003).
-
- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
 - De tevredenheid met de sociale woonomgeving is in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig. Sinds 2005 is hij weer gedaald.
 - In de Bijlmer is de tevredenheid met de sociale woonomgeving minder sterk gedaald dan in Amsterdam. De Bijlmer laat voor het eerst een positiever beeld zien.
-
- Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-)openbare ruimte.
 - De gehechtheid aan de buurt is gestegen. Het medeverantwoordelijkheidsgevoel is licht gedaald.
 - Het rapportcijfer voor het onderhoud van de openbare ruimte is toegenomen en heeft het hoogste niveau bereikt van de onderzoeksperiode.
-
- ◆ De tevredenheid over de woning en woonomgeving in het vernieuwingsgebied is gelijk aan, of hoger dan, het Amsterdams gemiddelde.
 - Waar vergelijking mogelijk is lijkt de Bijlmer de achterstand met Amsterdam te hebben ingelopen. De overlast door omwonenden is even laag als in Amsterdam. De tevredenheid met de sociale woonomgeving is gedaald, maar groter dan het Amsterdams gemiddelde.
 - Op een aantal terreinen is de vergelijking met Amsterdam niet meer te maken omdat geen recente Amsterdamse cijfers beschikbaar zijn.

Conclusies veiligheid

In de inleiding van deze paragraaf is een aantal subdoelen met betrekking tot de veiligheid geformuleerd. Hier zal worden gekeken hoe het er voor staat met deze subdoelen:

- Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot ten hoogste het Amsterdams gemiddelde.
- Het aantal aangiftes daalt flink vanaf 2003. Hoewel deze daling ook regionaal in de cijfers terug te vinden is, is de verbetering in het vernieuwingsgebied groter dan in de gehele regio waardoor het relatieve verschil met de stad sterk is afgenomen. Er blijft echter een kloof bestaan met het Amsterdamse aangiftecijfer.

Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdamer in de openbare ruimte in de flat en de buurt.

- De gevoelens van onveiligheid zijn in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig. De afgelopen jaren is sprake van een dalende tendens.
- Het percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt 's avonds in de buurt is iets lager dan het Amsterdamse cijfer.

- De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau, als in Amsterdam.
- Zowel het oordeel van de inwoners als de registratiegegevens van de politie laten zien dat de verkeersveiligheid in het vernieuwingsgebied (iets) beter is dan in de stad als geheel.

- Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.
- De gemiddelde gepercipieerde verloedering in het vernieuwingsgebied is inmiddels een stuk lager dan het stedelijk gemiddelde.

- De drugsoverlast is net zo groot of minder groot dan in geheel Amsterdam.
- Sinds 2005 is de drugsoverlast in de Bijlmer aanzienlijk gedaald en bevindt zich nu op het Amsterdams gemiddelde.

Hoewel één van de subdoelen binnen het thema veiligheid, het subdoel over de jeugdcriminaliteit, nog in hoofdstuk 7 over jeugd aan de orde moet komen, zal al wel het themadoel worden geëvalueerd.

- ◆ De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer komt minstens op het niveau van het Amsterdamse gemiddelde.
- De totale veiligheidssituatie is in het vernieuwingsgebied verbeterd ten opzichte van 2005. Vooral de gepercipieerde verloedering en drugsoverlast zijn sterk gedaald. De kloof in aangiftecijfers met Amsterdam blijft bestaan.

6 Economie en werk

Het GSB-cluster economie en werk bestaat in deze Bijlmermonitor vooral uit het vernieuwings-thema werk. Daarnaast is nog informatie verzameld over de nieuw opgeleverde bedrijfsruimten in de Bijlmermeer.

6.1 Subdoel werk

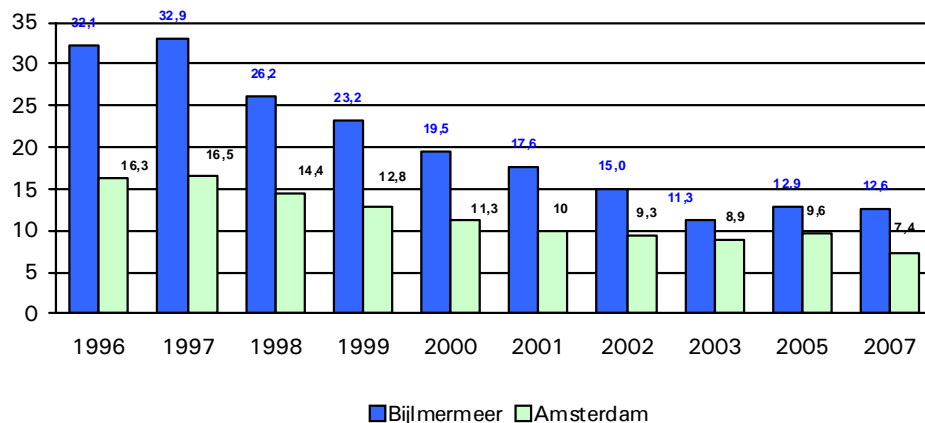
Het themadoel voor werk luidt als volgt:

- ◆ De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners wordt gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdamer.

Dit themadoel is verder geconcretiseerd met de volgende subdoelen:

- Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.
 - De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam
 - De inkomenssituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdamer.
-
- **Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.**

Afbeelding 6.1.1 Werkloosheidspercentages. (Niet Werkende Werkzoekenden (NWW) als percentage van de bevolking 15-64 jaar, Bijlmermeer en Amsterdam, op 31 december)

Bron: O+S

- De werkloosheid in de Bijlmer is sinds het begin van de onderzoeksperiode sterk gedaald. Hij ligt ongeveer 60% lager dan het niveau van 1997.
- Het relatieve verschil met de stad is in 2007 weer iets toegenomen in vergelijking met 2005.

■ **De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam**

De arbeidsvoorziening deelt ingeschreven werkzoekenden in fases in die aangeven hoe groot de afstand tot de arbeidsmarkt is. De indeling gebeurt onder andere op basis van opleiding, werkervaring, leeftijd, werkloosheidsduur en motivatie. Aan deze fases zijn dienstverleningsvormen gekoppeld voor de werkzoekende. In de eerste fase is de dienstverlening gericht op directe bemiddeling, in de tweede fase krijgt de werkzoekende dienstverleningstrajecten van korter dan een jaar aangeboden, in de derde fase trajecten van meer dan een jaar. In de vierde fase is de hulpverlening gericht op hulp en zorg.

Tabel 6.1.1a Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in de Bijmermeer (percentages op 1 januari)³⁰

	Bijmer						
	1997	1999	2002	2003	2004	2005	2007
fase 1: direct bemiddelbaar	9	13	14	13	11	6	10
fase 2: kort (cursus)traject nodig	19	5	6	11	11	20	13
fase 3: lang (cursus)traject nodig	39	25	20	26	27	36	44
fase 4: onbemiddelbaar	32	51	39	36	37	32	27
fase nader te bepalen	0	4	19	12	14	6	8
Overig	1	1	2	2	-	-	-
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S en CWI

Tabel 6.1.1b Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in Amsterdam (percentages op 1 januari)³¹

	Amsterdam					
	1999	2002	2003	2004	2005	2007
fase 1: direct bemiddelbaar	17	19	21	22	14	9
fase 2: kort (cursus)traject nodig	5	5	6	11	19	22
fase 3: lang (cursus)traject nodig	20	16	18	23	29	38
fase 4: onbemiddelbaar	52	48	43	33	32	26
fase nader te bepalen	6	12	11	12	7	5
Overig	-	-	-	-	-	-
Totaal	100	100	100	100	100	100

Bron: 'Amsterdam in cijfers', O+S en CWI

- Uit tabel 6.1.1 blijkt dat de afstand tot de arbeidsmarkt in het vernieuwingsgebied aan fluctuatie onderhevig is. Het percentage 'lang bemiddelingstraject' is in de laatste vier jaar toegenomen. Na een aanvankelijke stijging van het percentage 'onbemiddelbaren' is dit voor het eerst gedaald tot onder het niveau van 1997.
- In vergelijking met Amsterdam zijn in het vernieuwingsgebied relatief veel mensen die een lang bemiddelingstraject nodig hebben, al is het Amsterdamse cijfer voor deze groep ook gestegen. Het aantal mensen dat een kort traject nodig heeft is daarentegen veel kleiner.

Noot 30 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december. In 2002 was de peildatum 1-3.

Noot 31 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december. In 2002 was de peildatum 1-7.

Tabel 6.1.2 Langdurig werklozen (>1 jaar werkloos) als percentage van het totale NWW-ers

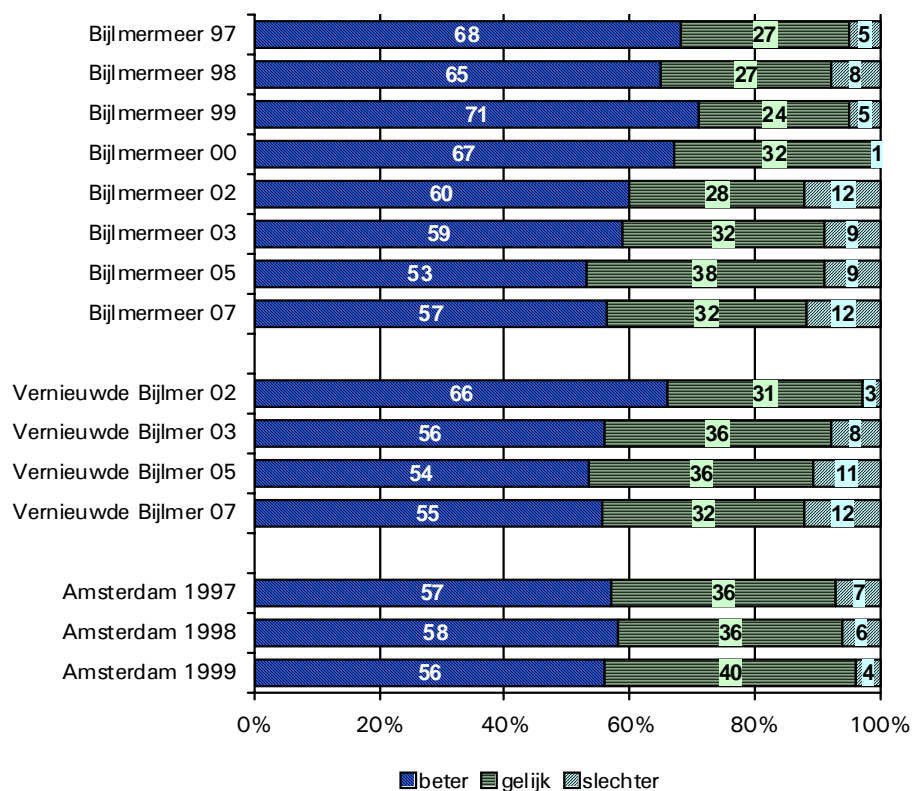
	Bijlmermeer					Amsterdam				
	2000	2002	2003	2005	2007	2000	2002	2003	2005	2007
Langdurig werklozen	65%	44%	48%	50%	61%	72%	63%	55%	56%	67%

Bron: Arbeidsvoorziening Zuidelijk Noord-Holland en 'Amsterdam in cijfers', O+S, CWI

- Het aantal langdurig werklozen als percentage van het totaal aantal werklozen is de laatste twee jaar met ruim 10% toegenomen en ligt bijna weer op het niveau van 2000. Het percentage ligt wel ruim onder het stadsgemiddelde. Overigens ligt het aantal NWW als percentage van de beroepsbevolking in de Bijlmer juist hoger dan in Amsterdam.

■ **Verbeteren van de maatschappelijke positie van de Bijlmerbewoners.**

Afbeelding 6.1.2 Verwachte arbeidspositie over vijf jaar (percentage)

Bron: bewonersenquête

- Bewoners van de Bijlmermeer hebben in de onderzoeksperiode een minder positieve verwachting ten aanzien van hun toekomstige arbeidspositie gekregen. Sinds 2005 is het vertrouwen dat het beter wordt weer iets toegenomen. Het aantal mensen dat verwacht dat het ongeveer hetzelfde zal zijn is gedaald. Het deel dat denkt dat het slechter wordt is ook weer gestegen.

■ **De inkomenssituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**

Tabel 6.1.3a Netto maandinkomen van huishoudens in gulden (percentage)

netto gulden p/m	Bijlmermeer				Amsterdam		
	1997	1998	1999	2000	netto gulden p/m	1997	1999
minder dan 1.400	12	12	6	5	minder dan 1.400	12	9
1.400 – 1.900	23	29	28	27	1.400 – 2.000	21	18
1.900 – 2.800	31	24	25	24	2.000 – 2.750	20	21
2.800 – 4.000	23	24	24	23	2.750 – 4.250	25	27
meer dan 4.000	12	11	18	20	meer dan 4.250	23	25
totaal	100	100	100	100	Totaal	100	100

Bron: bewonersenquête

Tabel 6.1.3b Netto maandinkomen van huishoudens in euro's (percentage)

netto euro's p/m	2002	Bijlmermeer			Vernieuwde Bijlmer				Amsterdam		
		2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007	2003 ³²	2005	2007 ³³
minder dan 700	7	5	6	5	5	5	5	4	4	3	-
700 – 1.000	22	18	20	13	17	15	20	12	6	14	-
1.000 – 1.350	14	23	21	13	18	18	16	13	13	21	-
1.350 – 2.050	22	29	24	29	19	26	27	28	25	28	-
2.050 – 3.200	21	20	19	24	23	27	18	25	29	19	-
meer dan 3.200	15	6	11	17	18	10	15	18	24	15	-
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	-

Bron: bewonersenquête

- Uit tabel 6.1.3b blijkt dat de absolute inkomenspositie van de huishoudens in het vernieuwingsgebied fluctueert. Sinds 2005 lijken er in de Bijlmer meer midden- en hogere inkomens te zijn gekomen.
- In vergelijking tot de meest recente Amsterdamse cijfers (uit 2005) zijn huishoudens met een hoger netto maandinkomen in de Bijlmer procentueel iets meer vertegenwoordigd.

Los van de vernieuwingsdoelen is ook de realisatie van nieuwe bedrijfsruimte belangrijk voor de vernieuwing van de Bijlmermeer. Aangezien de wijk is opgezet vanuit de gedachte om werk en wonen ruimtelijk van elkaar te scheiden, zijn er weinig bedrijfsruimten aanwezig.

Noot 32 Meer dan 80% van de respondenten heeft geen antwoord gegeven op de vraag naar het gemiddeld inkomen. De betrouwbaarheid van de cijfers voor 2003 moeten in dat licht gezien worden.

Noot 33 Vanaf 2007 worden deze gegevens niet meer verzameld door O+S in de Veiligheidsmonitor.

Tabel 6.1.4 Nieuw gerealiseerde bedrijfsruimten (m² opgeleverd per jaar)

1994	4.906
1995	2.390
1996	3.050
1997	0
1998	3.550
1999	1.900
2000	3.000
2001	9.170
2002	36.040
2003	1.601
2005	2.015
2007	3.122

Bron: stadsdeel Zuidoost, afdeling economische zaken en in 2005 Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer.

De realisatie van nieuwe bedrijfsruimten verloopt met pieken en dalen. In 2007 werd ruim 3.000 m² opgeleverd, in 2002 was een piek met meer dan 36.000 m².

6.2 Conclusies werk en inkomen

- Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.
- ✎ Het werkloosheidspercentage in 2007 is nagenoeg gelijk aan dat van 2005. Het werkloosheidspercentage in Amsterdam is met ruim 2% gedaald. Hiermee is het relatieve verschil tussen Amsterdam en de Bijlmermeer weer wat groter geworden.
- De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam.
- ✎ De afstand tot de arbeidsmarkt in het vernieuwingsgebied fluctueert in de onderzoeksperiode. In vergelijking met Amsterdam zijn in het vernieuwingsgebied relatief veel mensen die een lang bemiddelingstraject nodig hebben. Het aantal dat direct bemiddelbaar is, is kleiner. In vergelijking met het Amsterdams gemiddelde is de afstand tot de arbeidsmarkt in de Bijlmer dus groter.
- De inkomenssituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.
- ✎ De inkomenssituatie in het vernieuwingsgebied verschilt van jaar tot jaar. Sinds 2005 lijken er in de Bijlmer meer midden- en hogere inkomens gekomen. Daarmee is de Bijlmer waarschijnlijk meer op Amsterdam gaan lijken (alhoewel recente cijfers vergelijkingscijfers ontbreken).
- ◆ De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners wordt gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.
- ✎ De maatschappelijke en financieel-economische positie van de bewoners van het vernieuwingsgebied is op bijna alle genoemde indicatoren (iets) slechter dan de stad als geheel. De kloof tussen de Bijlmerbewoner en de gemiddelde Amsterdame bewoner lijkt bovendien wat betreft werkloosheid en afstand tot de arbeidsmarkt de afgelopen paar jaar weer iets te zijn gegroeid.

7 Jeugd

Het GSB-cluster jeugd bestaat voor het merendeel uit het vernieuwings-thema onderwijs. Daarnaast is ook één subdoel van veiligheid in dit hoofdstuk ondergebracht.

7.1 Onderwijs

Het themadoel dat voor onderwijs is gesteld luidt als volgt:

◆ **Het onderwijsniveau van Bijmerbewoners wordt minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.**

Dit themadoel is geconcretiseerd met de volgende subdoelen:

- Het onderwijsaanbod stijgt.
- Het aantal voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs wordt gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.

■ **Het aantal opleidingen stijgt.**

Het aantal scholen en opleidingen binnen de grenzen van het vernieuwingsgebied is weinig aan verandering onderhevig. Van belang is tevens het aanbod aan onderwijs in de nabijheid van het vernieuwingsgebied.

- In 1999 is vastgesteld dat 11 van de 29 basisscholen uit Zuidoost (38%) in het vernieuwingsgebied staan. Inmiddels is er buiten het vernieuwingsgebied een basisschool bij gekomen. In het vernieuwingsgebied is één (openbare) school voor het voortgezet onderwijs en voorbereidend beroepsonderwijs: de Open Schoolgemeenschap Bijlmer. Een belangrijke verandering in het beroepsonderwijs was de komst in 2004 van de Hogeschool voor Economische Studies en een deel van het ROC van Amsterdam naar Amsterdam-Zuidoost, net buiten het vernieuwingsgebied. Vanaf dat moment is het onderwijsaanbod dus in sterke mate verbreed.

Niet alle leerlingen van een school komen uit de buurt van die school. Met name wat betreft scholen voor voortgezet onderwijs betekent een groot aanbod aan scholen in een wijk nog niet dat aan de vraag in die buurt wordt voldaan. Een school kan andere kinderen en jongeren aantrekken dan in de directe omgeving wonen. Nagegaan is daarom in hoeverre de leerlingen van het aangeboden VO-onderwijs in het vernieuwingsgebied ook daadwerkelijk in het vernieuwingsgebied wonen ('buurtgebondenheid scholen').

Tabel 7.1.1 Woonbuurt van leerlingen van school voor v.o. in vernieuwingsgebied (percentage van de leerlingen)

Woonbuurt	1996/1997	1998/1999	1999/2000	2001/2002	2002/2003	2004/2005	2006/2007
Vernieuwingsgebied	31	36	44	46	45	33	34
elders in Zuidoost	19	33	35	32	30	36	32
Elders	50	31	21	22	25	32	35
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: Leerling Administratie Systeem (LAS)

- In de onderzoeksperiode stijgt eerst het aandeel van leerlingen dat in het vernieuwingsgebied woont, met een piek in 2001/2002, om de laatste jaren weer te dalen naar het niveau van het begin van de onderzoeksperiode. Het omgekeerde geldt voor het aandeel van leerlingen van buiten het stadsdeel: dit daalt eerst om vervolgens weer te stijgen. Het is daarom goed mogelijk dat het voortgezet onderwijs in steeds mindere mate een lokale functie vervult. Het aandeel van leerlingen afkomstig van elders uit Zuidoost (dus buiten het vernieuwingsgebied maar binnen het stadsdeel) laat, met een uitzondering de eerste onderzoeksjaren, geen grote fluctuaties zien.
- **Het aantal voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs wordt gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

In tabel 7.1.2 staat het aantal tussentijdse schoolverlaters in het vernieuwingsgebied. Met tussentijdse schoolverlaters worden leerlingen bedoeld die na 15 september (inschrijving), maar voor het moment van bevordering of het examen, zijn uitgestroomd.

Tabel 7.1.2 Tussentijdse schoolverlaters Bijlmermeer (percentage van de leerlingen)

	Amsterdam	Bijlmermeer
1994/1995	-	5,9
1995/1996	-	5,5
1996/1997	-	5,1
1997/1998	6,9 ³⁴	5,6
1998/1999	6,9	5,4
1999/2000	6,1	5,4
2000/2001	³⁵	3,7
2001/2002	-	5,4
2002/2003	-	5,5
2003/2004	-	4,4
2004/2005	-	3,6
2006/2007	3,0	5,8

Bron: Open Schoolgemeenschap Bijlmer, Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Gemeente Amsterdam; effectrapportage 1999-2000. Vanaf 2007 zijn de cijfers geleverd door LAS.

Noot 34 De cijfers voor Amsterdam in de jaren 1997/1998 tot en met 1999/2000 waren een overschatting van het werkelijk percentage voortijdig schoolverlaters. De cijfers hadden betrekking op het voortgezet onderwijs en geven ook de leerlingen weer die zonder vo kwalificatie in het vbo instromen. Deze laatste groep bestaat strikt genomen echter niet uit voortijdige schoolverlaters.

Noot 35 De cijfers van de voortijdige schoolverlaters waren in betrouwbare vorm voor de schooljaren vanaf 2000/2001 tot en met 2004/2005 niet beschikbaar volgens de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam.

- Het percentage tussentijdse schoolverlaters is vanaf het schooljaar 2002/2003 gedaald, maar is in 2006/2007 weer gestegen tot bijna het hoogste niveau sinds 1994/1995.
- Ten opzichte van Amsterdam (3%) steekt de Bijlmermeer ongunstig af met 5,8%.

Tabel 7.1.3 Verzuimmeldingen bij leerplichtambtenaar³⁶ (absolute aantallen)

	93/94	94/95	97/98	98/99	00/01	01/02	02/03 ³⁷	03/04	04/05	06/07
absoluut verzuim	142	128	118	1309	579	586	515	365	363	198
relatief verzuim	232	437	266	579	430	538	575	818	741	311
extra verlof	227	221	188	208	21	132	-	-	-	23
schorsing, verwijdering en bemiddeling	227	271	132	197	266	83	-	-	-	-
onbekend	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
totaal	829	1057	704	2.293	1.296	1.339	1.090	1.183	1.104	532

Bron: jaarverslag leerplicht Amsterdam Zuidoost 1994, 1995, 1998, 1999, 2000 en 2001. Daarna is gebruik gemaakt van cijfers van LAS.

- Het relatief verzuim fluctueert gedurende de onderzoeksperiode. In de periode 2000-2004 steeg het flink, daarna zette een daling in.
- De cijferreeks voor het absoluut verzuim biedt te weinig houvast voor consistente uitspraken.

■ **De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

Vanaf 1970 kunnen basisscholen deelnemen aan de Eindtoets Basisonderwijs (Cito-toets). De Cito-toets is een schoolvorderingstoets voor het hoogste leerjaar van het basisonderwijs.

Noot 36 *Absoluut verzuim*: leerplichtige leerling staat op geen enkele school ingeschreven
Relatief verzuim: leerplichtige staat ingeschreven op een school, maar is gemeld bij de afdeling leerplicht in verband met verzuim

Extra verlof: geoorloofde afwezigheid tijdens lessen in verband met bijzondere omstandigheden, overlijden, huwelijk, ziekenhuisopname van familieleden bemiddeling: op gang brengen van hulpverlening en het begeleiden van Leerlingen naar (een andere) school. De meldingen bij leerplicht over de schooljaren 95/96 en 96/97 zijn niet bekend, van deze jaren zijn geen jaarverslagen van de afdeling leerplicht van stadsdeel Zuidoost uitgebracht.

Noot 37 De meting voor het jaar 2002-2003 is i.t.t. voorgaande jaren stedelijk door het Leerling Administratie Systeem verricht. Hierdoor kunnen geen verfijningen in de gegevens voor de Bijlmermeer worden aangebracht. Dit betekent dat gegevens over extra verlof, schorsing, verwijdering en bemiddeling in 2003 ontbreken.

Tabel 7.1.4 Gemiddelde scores op Eindtoets Basisonderwijs³⁸

	Zuidoost	Amsterdam
1996	528	530
1997	530	530
1998	530	531
1999	531	532
2000	531	532
2001	532	533
2002	532	533
2003	531	533
2004 ³⁹	535	536
2005	534	536
2007	534	537

Bron: O+S

- De gemiddelde score op de Cito-eindtoets van de basisscholen in Zuidoost is gedurende de onderzoeksperiode gestegen. Ditzelfde geldt voor de scores van Amsterdam als geheel. De scholen in Zuidoost doen het meestal iets slechter dan de andere Amsterdamse basisscholen, het scheelt één of twee punten. Hoewel de cijfers van 2007 lijken uit te wijzen dat het verschil voor het eerst drie punten bedraagt, is het ten opzichte van 2005 niet werkelijk toegenomen. De schijnbare toename is het gevolg van afronding.

■ **De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

In de onderstaande tabel worden de slaagpercentages van de school voor voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied vergeleken met Amsterdam.

Tabel 7.1.5a Slaagpercentages voortgezet onderwijs in de Bijlmermeer (percentage)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007
VBO	100	97	96	98	99	-	-	-	-
MAVO	90	92	93	98	92	-	-	-	-
VMBO						99 ⁴⁰	95	92	88
HAVO	94	97	92	95	-	-	-	-	-
HAVO 2 ^e fase	-	-	-	85	82	87	97	81	86
VWO	83	88	77	100	-	-	-	-	-
VWO 2 ^e fase	-	-	-	-	91	100	96	96	77
Gemiddeld	92	94	90	94	91	95	96	90	87

Bron: Open Schoolgemeenschap Bijlmer

Noot 38 De hoogst haalbare score is 550.

Noot 39 Vanaf 2004 wordt de Cito-toets berekend zonder de leerlingen Praktijkonderwijs / Leerweg Ondersteunend Onderwijs.

Noot 40 Dit percentage is berekend op basis van de volgende percentages: VMBO BB (basis beroepsgerichte leerweg) 100%, VMBO KB (kader beroepsgerichte leerweg) 98,8%, VMBO GL en TL (gemengde en theoretische leerweg) 96,9%.

Tabel 7.1.5b **Slaagpercentages voortgezet onderwijs in Amsterdam (percentage)**

	1997	1999	2000 ⁴¹	2002	2003	2004	2005	2007
VBO	87	91	91	93	-	-	-	-
MAVO	90	88	85	90	-	-	-	-
VMBO-bkg	-	-	-	-	88	90	90	89
VMBO-t	-	-	-	-	89	91	89	90
HAVO	76	78	-	-	-	-	-	-
HAVO 2 ^e fase	-	-	90	86	83	87	84	87
VWO	83	84	-	-	-	-	-	-
VWO 2 ^e fase	-	-	-	89	89	89	90	88
Gemiddeld	84	85	88	90	88	90	88	89

Bron: inspectie van het onderwijs

- Het gemiddelde slaagpercentage in de Bijlmer is in 2007 het laagste van de gehele onderzoeksperiode. Dit heeft te maken met een daling van het slaagpercentage VMBO dat relatief zwaar drukt op het gemiddelde vanwege de grote omvang van dit schooltype. De grootste procentuele daling is te zien bij de VWO-afdeling. Omdat het om een zeer gering aantal leerlingen gaat (26 in 2007), ontstaat de daling door vijf extra gezakten. Het lijkt te vroeg om hieruit de conclusie te trekken dat het niet goed gaat met de VWO-afdeling. De volgende editie van de monitor zal leren of er meer aan de hand is dan simpelweg een jaar met enkele mindere VWO-leerlingen. Met de HAVO-afdeling gaat het goed: het slaagpercentage herstelt zich na een dip in 2005.
- De slaagpercentages in Amsterdam zijn in de onderzoeksperiode vrij stabiel.
- Het gemiddelde slaagpercentage lag in de Bijlmer gedurende de gehele onderzoeksperiode boven het stedelijk slaagpercentage. In 2007 ligt het er voor het eerst onder.

Centraal in het themadoel onderwijs staat het opleidingsniveau van de Bijlmerbewoners. Om dit te verhogen moeten de jongeren in de Bijlmermeer een vergelijkbaar opleidingsniveau bereiken als andere Amsterdamse jongeren. Cijfers over het schoolniveau van leerlingen die in de Bijlmermeer *wonen* zijn helaas niet beschikbaar. Wel zijn er cijfers over de leerlingen op de school voor voortgezet onderwijs in de Bijlmermeer. Op deze school zitten echter niet alle leerlingen die in de Bijlmermeer wonen en bovendien zijn niet alle leerlingen die op deze school zitten afkomstig uit de Bijlmermeer. Om de belangrijkste vertekening uit de cijfers te halen zijn bij de percentages van leerlingen van de andere Amsterdamse scholen leerlingen buiten beschouwing gelaten die op schooltypen zitten die niet in de Bijlmermeer worden aangeboden. Leerlingen uit de Bijlmermeer die naar een gymnasium gaan, zitten immers per definitie niet in de Bijlmermeer op school. De gegevens in tabel 7.1.6 zijn niet gekoppeld aan een apart subdoel.

Tabel 7.1.6 **Leerlingen per schooltype (in percentages)**

	Bijlmerscholen				andere Amsterdamse scholen ⁴²			
	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
VWO	4	4	6	10	22	19	20	22
HAVO	21	15	25	31	26	19	23	22
VMBO	75	80	70	59	52	62	57	56
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: Open Schoolgemeenschap Bijlmer en inspectie van het onderwijs

Noot 41 De slaagpercentages voor 2000 van geheel Amsterdam zijn voorlopige cijfers.

Noot 42 De percentages van Amsterdam als geheel zijn berekend op basis van de aantallen leerlingen die examens hebben gedaan (= een examenuitslag ontvangen hebben) in de betreffende onderwijsrichting.

In tabel 7.1.6 zijn de drie leerrichtingen weergegeven waarin de leerlingen in het voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied examen kunnen doen. Op basis van de aantallen scholieren is bepaald hoe de relatieve vertegenwoordiging per examenrichting is.

- Uit het overzicht valt op te maken dat in vergelijking met de stad er sprake is van een flinke ondervertegenwoordiging van het percentage VWO-leerlingen in de Bijlmer. Wel is het percentage VWO-leerlingen in de onderzoeksperiode gestegen.
- Het aandeel HAVO-leerlingen is in de onderzoeksperiode gestegen en ligt boven het stedelijk aandeel HAVO-leerlingen.
- Het deel leerlingen op het VMBO in het vernieuwingsgebied is in de onderzoeksperiode gedaald en is nu nagenoeg vergelijkbaar met dat van Amsterdam.

7.2 Veiligheid

■ De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.

Tabel 7.2.1 Jeugdcriminaliteit: percentage van de jongeren (van 12 tot 17 jaar⁴³) dat voor geselecteerde delicten geverbaliseerd is

	Bijlmermeer					Amsterdam-Amstelland				
	2000	2002	2003	2005	2007	2000	2002	2003	2005	2007
Diefstal/inbraak woning	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3
Diefstal van motorvoertuigen	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5
Zakkenrollerij	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Lichamelijke integriteit	2,9	2,6	3,0	3,2	3,9	2,0	1,8	1,8	1,9	2,1
Zedenmisdrijf	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Openlijk geweld (persoon)	0,3	0,5	0,5	0,5	1,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6
Bedreiging	0,1	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Mishandeling	0,4	0,3	0,1	0,4	0,6	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5
Straatroof	1,9	1,3	1,7	1,9	1,6	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6
Overval	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Leefbaarheid	4,7	4,5	4,5	3,7	3,8	3,1	3,0	2,8	2,8	3,6
Openbare ruimte	0,7	0,8	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,9	1,0
Vernieling cq. Zaakbeschadiging	0,7	0,8	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,9	1,0
Bedrijven en instellingen	3,6	3,0	3,1	2,7	2,2	2,1	1,8	1,9	1,7	2,2
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2
Winkeldiefstal	3,3	2,9	2,9	2,5	2,1	1,8	1,6	1,6	1,5	2,1
Maatschappelijke integriteit	1,5	1,5	1,6	2,1	3,3	1,4	1,5	1,5	1,8	2,3
Illegale handel	0,8	0,6	0,6	0,7	0,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5
Fraude	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Totaal delicten	11,2	10,2	12,4	11,3	12,5	8,9	8,3	8,1	8,5	10,0

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Jeugdcriminaliteit, uitgedrukt als het percentage jongeren dat voor een of meer delicten in een gegeven jaar wordt aangehouden door de politie, fluctueert in de onderzoeksperiode. Zowel in stad als vernieuwingsgebied is de jeugdcriminaliteit in 2007 in vergelijking met 2005 gestegen.

Noot 43 Voor de berekening van de cijfers voor zowel 2000 als 2002 is gebruik gemaakt van het aantal jeugdigen op 1 januari 2001 terwijl strikt genomen voor ieder jaar het aantal jeugdigen op 1 januari had moeten worden vastgesteld. De gevonden cijfers kunnen in lichte mate hierdoor beïnvloed worden.

- In vergelijking met Amsterdam steekt het vernieuwingsgebied gedurende de gehele onderzoeksperiode ongunstig af. Jeugdigen worden vaker voor delicten aangehouden en zijn met name oververtegenwoordigd in de categorieën lichamelijke integriteit, straatroof en winkeldiefstal.

7.3 Conclusies Jeugd

- Het onderwijsaanbod stijgt.
- ✎ Het onderwijsaanbod in het vernieuwingsgebied is niet noemenswaardig veranderd in de onderzoeksperiode. Net buiten het vernieuwingsgebied is het wel flink toegenomen.
- Het aantal voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs wordt gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✎ Het percentage voortijdige schoolverlaters in de Bijlmer is sinds 2006/2007 weer hoger geworden. In vergelijking met het stedelijk cijfer steekt de Bijlmer ongunstig af.
- De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✎ De scholen in Zuidoost doen het meestal iets slechter dan de andere Amsterdamse basisscholen. Het verschil blijft bestaan.
- De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✎ Het gemiddelde slaagpercentage in de Bijlmer ligt voor het eerst in de onderzoeksperiode onder het stedelijk gemiddelde. Hoewel het slaagpercentage van de HAVO stijgt, dalen de percentages van VMBO (hetgeen zwaar drukt op het gemiddelde) en VWO (hetgeen relatief weinig gewicht in de schaal legt).
- ◆ Het onderwijsniveau van Bijlmerbewoners wordt minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.
- ✎ Ten opzichte van Amsterdam lijkt de Bijlmer het weer iets slechter te zijn gaan doen. Het aandeel voortijdig schoolverlaters is sterk gestegen en het gemiddelde slaagpercentage op de middelbare school is gedaald. De Cito-uitslagen blijven in de buurt van het Amsterdams niveau.

Het laatste subdoel onder jeugd valt buiten het vernieuwingsthema onderwijs maar binnen veiligheid.

- De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.
- ✎ In vergelijking met Amsterdam steekt het vernieuwingsgebied ongunstig af. Jeugdigen worden vaker voor delicten aangehouden en zijn met name oververtegenwoordigd in de categorieën lichamelijke integriteit, straatroof en winkeldiefstal. Het verschil tussen stad en vernieuwingsgebied is niet kleiner geworden in de onderzoeksperiode.

8 Empowerment

Empowerment is in de Bijlmermeer een belangrijk begrip. Het is het centrale begrip in het GSB-plan van stadsdeel Zuidoost en is daardoor sterk verweven in de andere GSB-clusters. Het cluster empowerment overlapt daardoor voor een groot deel met de clusters economie en werk en onderwijs. Er wordt daarom in dit hoofdstuk veel terugverwezen naar eerdere hoofdstukken.

8.1 Onderwijs

Een belangrijk middel voor empowerment is onderwijs. In 7.1 is de onderwijssituatie van jeugdigen toegelicht. Empowerment middels onderwijs heeft echter niet allen betrekking op jeugdigen. Een belangrijk middel voor de empowerment van etnische groepen bestaat uit de inburgeringstrajecten. Scholing in taal, cultuur en de structuur van de Nederlandse samenleving versterken hun kansen in de Nederlandse samenleving⁴⁴.

- **Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is binnen 4 jaar kleiner dan 2 maanden en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.**

Op 1 januari 2007 is de Wet Inburgering (WI) van start gegaan. De uitvoering hiervan loopt sinds 1 april 2007. Met de komst van de WI is de oude aanpak vervangen. De situatie waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen oudkomers en nieuwkomers is hiermee opgehouden.

In 2006 was er geen wachtlijst meer. Sinds 2007 wordt de inburgering centraal door de stad Amsterdam aangestuurd. De doelstelling hierbij voor heel Amsterdam is dat 105.000 mensen een inburgeringscursus moeten volgen. In 2007 zijn er in Zuidoost 1.300 mensen bereikt. Tot op heden zijn 300 mensen gestart met een inburgeringscursus.

Het lage aantal starters kent een drietal oorzaken. In de eerste plaats is de procedure voor het volgen van een cursus er door de centrale aansturing niet eenvoudiger op geworden. In de tweede plaats is de mogelijkheid tot het bieden van kinderopvang vrijwel verdwenen door de regels van de centrale stad. Hierdoor is het voor mensen met kinderen moeilijker om een cursus te volgen. In de derde plaats is de regeling afgeschaft waarbij mensen die succesvol een cursus hadden afgerond een gratis computer kregen.

Omdat het proces van inburgering in Amsterdam niet goed verloopt, heeft de centrale stad een aantal maatregelen afgekondigd. De kinderopvang moet onder andere verbeteren. Daarnaast gaat de centrale stad wervingstargets afspreken met de stadsdelen.

Noot 44 De tabel over de hoogst genoten opleiding is in de editie 2007 niet meer opgenomen. De categorieën zijn zodanig veranderd dat een vergelijking met eerdere jaren niet meer mogelijk is.

- De conclusie is derhalve dat het proces van inburgering moeizaam verloopt sinds de invoering van de nieuwe Wet Inburgering (WI). Veel te weinig mensen worden bereikt. De regie op de WI is overgenomen door de centrale stad. De problemen spelen dan ook stadsbreed. Het is nog niet duidelijk of de centrale stad ook beleid gaat voeren om moeilijk bereikbare groepen te bereiken.

Een ander middel voor empowerment van volwassenen is het volgen van een cursus of opleiding.

Tabel 8.1.1 Volgt opleiding of cursus om kansen op arbeidsmarkt te vergroten

Bijlmermeer	percentage
1997	28
1999	25
2002	22
2003	26
2005	29
2007	26
Vernieuwde Bijlmer	
2002	19
2003	18
2005	25
2007	25
Amsterdam	
1997	21

Bron: bewonersenquête

- Meer dan een kwart van de inwoners van het vernieuwingsgebied volgt een cursus of opleiding.

8.2 Werk

Gegevens over werk en werkloosheid werden al in hoofdstuk 6 gepresenteerd. Uit die gegevens bleek dat de maatschappelijke en financieel-economische positie van de bewoners van de Bijlmer op bijna alle genoemde indicatoren (iets) slechter is dan de stad als geheel.

8.3 Sociale banden en organisatie

Een belangrijk aspect van empowerment is dat een groep door onderlinge banden en zelforganisatie, zichzelf verder weet te helpen.

Tabel 8.3.1a Vrienden of familie in buurt (percentage)

	Bijlmermeer							Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
Vrienden	76	74	70	67	70	70	78	81	78	72	78
Familie	42	49	43	37	41	41	51	42	44	43	50

Bron: bewonersenquête

Tabel 8.3.1b Vrienden of familie in buurt (percentage)

	Amsterdam		
	1997	1998	1999
Vrienden	73	65	74
Familie	38	34	38

Bron: bewonersenquête

- Bijna 80% van de inwoners uit de Bijlmermeer geeft aan vrienden in de buurt te hebben, iets meer dan 50% zegt bovendien familie in de buurt te hebben wonen. Aanvankelijk verslechteren de cijfers gedurende de onderzoeksperiode. Sinds 2005 stijgen ze weer.

Tabel 8.3.2a Actiebereidheid inzet buurt (percentage van de bewoners)

	Bijlmermeer							Vernieuwde Bijlmer			
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2002	2003	2005	2007
doet al iets	5	3	6	7	3	5	10	6	4	6	10
actiebereid	54	68	50	56	57	54	47	60	70	53	46
waarvan:											37
- vaak	20	30	12	36	23	23	36	35	22	21	
- soms	33	37	36	54	65	62	51	58	66	64	49
- zelden/nooit	3	4	6	7	11	10	5	7	9	10	5

Bron: bewonersenquête

Tabel 8.3.2b Actiebereidheid inzet buurt (percentage van de bewoners)

	Amsterdam		
	1997	1998	1999
doet al iets	6	5	6
actiebereid	70	66	62
waarvan:			
- vaak	16	-	-
- soms	44	-	-
- zelden/nooit	8	-	-

Bron: bewonersenquête

- Eén op de tien Bijlmerbewoners zegt zich al in te zetten in de buurt, het hoogste percentage sinds het begin van de metingen. Bijna de helft is daartoe desgevraagd bereid, een lager percentage dan eerdere jaren.

In de enquêtes van maart/april 2008 is op iets andere wijze gevraagd naar daadwerkelijke inzet in de buurt:

Tabel 8.3.2c Daadwerkelijke inzet voor de buurt (percentage van de bewoners)

	Bijlmermeer	Vernieuwde Bijlmer	Amsterdam
Is het afgelopen jaar actief geweest om de buurt te verbeteren	36	36	21

Bron: bewonersenquête

- Meer dan een derde van de Bijlmerbewoners is het afgelopen jaar actief geweest om de buurt te verbeteren, een stuk meer dan het Amsterdamse cijfer (21%).

8.4 Conclusies empowerment

Binnen dit hoofdstuk is één subdoel van de vernieuwingsoperatie aan de orde gekomen. Het betreft een subdoel binnen het thema onderwijs.

Conclusie onderwijs

- Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is binnen 4 jaar kleiner dan 2 maanden en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.
- ✎ Het proces van inburgering verloopt moeizaam sinds de invoering van de nieuwe Wet Inburgering (WI). Veel te weinig mensen worden bereikt. Dit komt ondermeer door gebrek aan voorzieningen voor kinderopvang voor de cursisten. De regie op de WI is overgenomen door de centrale stad. De problemen spelen dan ook stadsbreed. Het is nog niet duidelijk of de centrale stad ook beleid gaat voeren om moeilijk bereikbare groepen te bereiken.

9 Nieuw Amsterdam⁴⁵

Het tweede hoofddoel van de vernieuwingsoperatie in de Bijlmermeer luidt:

- ② **Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2011 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

Onder dit tweede hoofddoel zijn twee themadoelen geformuleerd:

Klanttevredenheid

- ◆ **Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.**

Exploitatie

- ◆ **Nieuw Amsterdam wordt een structureel gezonde woningverhuurder.**

9.1 Klanttevredenheid Bij Nieuw Amsterdam

Om Nieuw Amsterdam financieel gezond te kunnen exploiteren is het noodzakelijk dat de huurders tevreden zijn over het product waarvoor ze betalen. Daarom is er het volgende themadoel en subdoel gesteld.

- ◆ **Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.**

- **De tevredenheid over het wonen in woningen van Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij huishoudens die kiezen voor andere corporaties in de Bijlmermeer.**

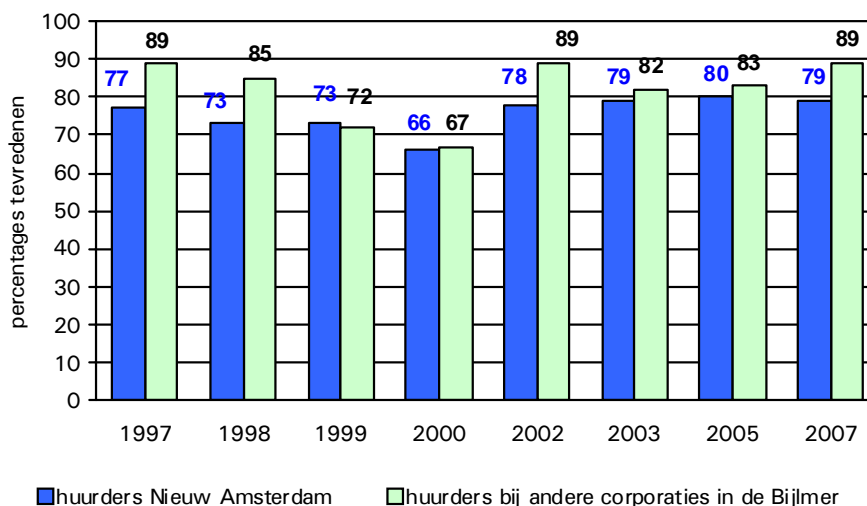
Opmerking vooraf

Voor het bepalen van de klanttevredenheid van huurders van Nieuw Amsterdam worden bewoners van het vernieuwingsgebied die bij deze woningstichting huren vergeleken met inwoners van het vernieuwingsgebied die bij andere verenigingen huren. De bewonersenquête wordt voor dit doel in subgroepen verdeeld. De eerste groep respondenten bestaat uit een samenvoeging van inwoners van de Bijlmer die in de enquête aangeven een woning te huren bij Nieuw Amsterdam, bij Patrimonium of bij Rochdale. Ondanks dat sinds de samenvoeging van deze corporaties alle woningen worden verhuurd onder de naam van Rochdale zijn er nog bewoners die aangeven bij een van de andere twee corporaties te huren. De tweede groep respondenten bestaat uit een samenvoeging van inwoners die bij andere woningstich-

Noot 45 Sinds de fusie van Patrimonium (met daaronder het bezit van Nieuw Amsterdam) en Rochdale op 1 januari 2004 worden niet alle gegevens nog opgesplitst bijgehouden en zijn daardoor niet meer te leveren. Voor de geleverde gegevens is het bezit van Nieuw Amsterdam gelijk gesteld met het bezit van Rochdale in de Bijlmermeer.

tingen huren. Huurders van particulieren zijn uitdrukkelijk niet toegevoegd aan de referentiegroep omdat het type woning van en de geleverde service aan deze groep respondenten niet goed vergelijkbaar is met huurders van Nieuw Amsterdam. Particuliere huizenbezitters zijn buiten de referentiegroep gelaten omdat deels de vragen niet van toepassing zijn en deels particuliere woningen niet te vergelijken zijn met het woningbezit van de woningstichting.

Afbeelding 9.1.1 Woontevredenheid (percentage (zeer) tevreden)

Bron: bewonersenquête

- De woontevredenheid is in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig geweest. Huurders van Nieuw Amsterdam zijn echter alle jaren minder tevreden over het wonen dan huurders van de andere corporaties.
- Het relatieve verschil tussen beide groepen ten aanzien van de woontevredenheid is tot en met 2005 afgenomen, maar in 2007 is weer een groter verschil van 10% te zien.

Tabel 9.1.1 Tevredenheid woning huurders Nieuw Amsterdam/ andere bewoners Bijlmermeer (percentage (zeer) tevreden)

	Nieuw Amsterdam							Bijlmer overig						
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007
grootte woning	89	87	83	87	86	82	87	89	83	80	78	87	76	85
indeling woning	72	83	68	83	69	74	68	84	64	65	78	69	71	59
woonlasten	36	30	50	41	51	39	59	55	40	45	59	52	36	58
naaste burenen	72	77	59	77	76	79	81	87	75	74	78	84	71	78
geluidsoverlast	69	71	64	26	37	41	86	89	86	76	18	46	38	82

Bron: bewonersenquête

- In de onderzoeksperiode fluctueert de tevredenheid met de woning sterk, zowel bij huurders van Nieuw Amsterdam als bij overige huurders. In 2007 valt vooral op dat de tevredenheid met de woonlasten en met de geluidsoverlast sterk is verbeterd.

- In het begin van de onderzoeksperiode waren de overige huurders in sterkere mate tevreden dan de huurders van Nieuw Amsterdam. Gaandeweg de onderzoeksperiode veranderde dit. Sinds 2005 zijn de huurders van Nieuw Amsterdam in alle categorieën meer tevreden.

Tabel 9.1.2 Oordeel over verhuurders Bijlmermeer (gemiddeld rapportcijfer)

	onderhoud woning	onderhoud flatgebouw	reactie op technische klachten
<u>Nieuw Amsterdam</u>			
1997	5,5	6,1	5,5
1998	5,9	5,5	5,4
1999	5,1	5,0	5,5
2000	5,1	5,6	5,7
2002	6,3	5,9	5,8
2003	5,8	6,0	5,9
2005	6,2	5,9	6,2
2007	6,9	6,8	6,6
<u>Andere corporaties Bijlmer</u>			
1997	5,1	5,7	5,8
1998	6,4	7,1	6,1
1999	6,4	6,1	6,0
2000	6,2	6,2	6,1
2002	6,4	6,0	6,2
2003	5,9	5,9	6,0
2005	5,7	5,7	6,4
2007	6,8	7,0	6,9

Bron: bewonersenquête

- Gedurende de onderzoeksperiode is (met een aantal fluctuaties) over de hele linie een verbetering van het oordeel waar te nemen, zowel voor wat betreft huurders van Nieuw Amsterdam als andere huurders.
- Huurders van Nieuw Amsterdam vellen een soortgelijk oordeel over de verhuurder dan huurders van andere corporaties. Het onderhoud van de woning wordt door huurders van Nieuw Amsterdam iets beter beoordeeld, terwijl het onderhoud van het flatgebouw en de reactie op technische klachten bij de andere corporaties juist iets gunstiger wordt beoordeeld.

Het woongenot van huurders van Nieuw Amsterdam hangt niet alleen af van de woning zelf, maar ook van de beleving van de omgeving.

Tabel 9.1.3 Overlast (percentage dat 'vaak' overlast ondervindt)

	overlast door verkeerslawaaï	overlast door vliegtuiglawaaï	overlast van omwonenden
Nieuw Amsterdam			
1997	12	41	21
1998	18	47	24
1999	31	61	22
2000	20	45	21
2002	22	49	20
2003	16	33	18
2005	20	37	15
2007	14	33	12
Bijlmermeer overig			
1997	14	53	8
1998	20	51	17
1999	19	56	14
2000	14	43	17
2002	25	51	19
2003	7	38	20
2005	27	24	33
2007	20	29	7

Bron: bewonersenquêtees

- Over de gehele onderzoeksperiode bezien fluctueert de ervaren overlast van huurders van Nieuw Amsterdam flink. De overlast door verkeerslawaaï is ongeveer op het beginniveau terug. De overlast door vliegtuiglawaaï en van omwonenden is gedaald.
- In 2007 is de overlast door verkeerslawaaï is groter bij huurders van Nieuw Amsterdam dan van andere huurders. Ten aanzien van overlast door vliegtuiglawaaï en van omwonenden is de situatie omgekeerd, hier ervaren andere huurders minder overlast.

Tabel 9.1.4 Vervuiling en vandalisme in/ rond de woning (percentage 'komt vaak voor')

	Nieuw Amsterdam							Bijlmermeer overig						
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007
vernieling	56	65	49	54	52	42	21	35	31	45	37	54	50	16
brandstichting	16	20	12	11	10	7	3	4	-	9	5	4	10	2
vervuiling	66	54	61	69	61	56	34	39	43	62	58	67	57	33

Bron: bewonersenquêtees

- Het niveau van vernieling, brandstichting en vervuiling is in de onderzoeksperiode, na aanvankelijke stijgingen, zowel bij huurders van Nieuw Amsterdam als bij overige huurders gedaald.
- De oordelen van huurders van Nieuw Amsterdam en overige huurders ontlopen elkaar niet veel, alleen hebben de huurders van Nieuw Amsterdam nog iets meer last van vernieling.

Wat zijn de redenen voor huurders van een woning van Nieuw Amsterdam om te verhuizen? Worden deze bepaald door de woning of is dat misschien de buurt? Gegevens hierover worden gepresenteerd in de volgende tabel, waarbij de resultaten worden vergeleken met Bijlmerbewoners die niet in een woning van Nieuw Amsterdam wonen.

Tabel 9.1.5 Verhuisredenen (percentage van huishoudens die (misschien) willen verhuizen)⁴⁶

(meerdere antwoorden mogelijk)	Nieuw Amsterdam							Bijlmermeer overig						
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007
privé-omstandigheden	18	11	16	16	20	22	33	21	24	16	33	30	23	33
woning is niet naar wens	14	17	33	21	19	26	14	17	29	28	27	21	35	25
woning is te duur	21	33	19	10	9	8	0	8	-	13	12	18	9	10
medebewoners flat bevallen niet	6	6	11	10	4	6	6	13	6	6	-	3	11	6
vervuiling in en om de flat	17	21	13	10	12	10	18	8	12	13	6	12	3	8
vandalisme in en om de flat	10	21	13	10	6	6	0	4	-	6	-	12	3	4
buurt is niet naar wens	19	13	19	15	17	16	10	8	12	15	20	32	19	15
onveiligheid in de buurt	21	33	27	18	19	11	0	21	6	8	8	26	4	0
anders	24	21	19	22	19	17	24	29	24	26	12	23	16	13
weet niet	8	5	6	0	3	2	6	0	-	4	3	-	7	8

Bron: bewonersenquête

- In de onderzoeksperiode zijn de verhuisredenen 'woning is te duur', 'onveiligheid buurt' en 'vandalisme' geheel verdwenen bij huurders van Nieuw Amsterdam. 'Vervuiling in en om de flat' wordt nog wel veel genoemd. De meeste huurders van Nieuw Amsterdam geven in 2007 aan dat de verhuisplannen te maken hebben met privéomstandigheden.
- In vergelijking met andere huurders valt op dat andere huurders vaker opmerken dat de woning niet naar wens is. Ze hebben het minder vaak over de vervuiling in en om de flat.

9.2 Exploitatie

Het tweede hoofddoel stelt expliciet dat het exploitatietekort tot nul teruggebracht moet zijn in 2011. De voortgang op dit hoofddoel is niet meer vast te stellen. Ten tijde van de fusie tussen Rochdale (voorheen Patrimonium) en Nieuw Amsterdam heeft Rochdale de verantwoordelijkheid voor het exploitatietekort van het bezit van Nieuw Amsterdam op zich genomen. Inmiddels rapporteert Rochdale alleen nog over de voortgang van de sanering aan het Centraal Fonds Volkshuisvesting. De financiële gegevens over voortgang van dit hoofddoel worden niet meer apart bijgehouden. De sanering van de Bijlmermeer is geen specifiek onderdeel in de interne rapportages van Rochdale.

Er is wel een themadoel over de exploitatie van Nieuw Amsterdam geformuleerd waar een aantal gegevens over verzameld worden. Dat themadoel is:

◆ Nieuw Amsterdam wordt een structureel gezonde woningverhuurder.

Dit themadoel is geconcretiseerd door de volgende subdoelen:

- mutatiegraad niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil;
- aantal mutaties gelijk aan aantal verhuringen;
- daling leegstand (niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/ nieuwe woningen naar 1% in 1999).

Noot 46 Omdat men meerdere redenen kon noemen waarom men wil verhuizen, tellen de percentages niet op tot 100%.

Over een aantal subdoelen werd in vorige edities van de Bijlmermonitor nog wel gerapporteerd, maar inmiddels niet meer. Dat is onder meer vanwege het feit dat door Rochdale niet meer apart wordt gerapporteerd over het bezit van Nieuw Amsterdam is de voortgang niet meer te bepalen. Het gaat om de volgende subdoelen:

- jaarresultaat;
- instroom nieuwe huurders vormt een afspiegeling van de vraag in de regio;
- onderhoudsuitgaven op gemiddeld Amsterdams peil;
- huurderiving door wanbetaling van 2,1% naar 1% van de 'moethuur'.

In de hier gepresenteerde gegevens van Nieuw Amsterdam zijn mutaties en leegstand door de sloop zo veel mogelijk buiten beschouwing gelaten. Toch is het niet voor alle items mogelijk geweest deze invloed uit te filteren.

- **Mutatiegraad op gemiddeld Amsterdams peil.**
- **Aantal mutaties gelijk aan aantal verhuringen.**

Tabel 9.2.1 Mutaties / verhuringen (percentages van het aantal woningen, op 31 december)

		1994	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
alle Amsterdamse woningcorporaties	mutaties	-	8,2	11,3	7,9	5,6	5,7	5,2 ⁴⁷	5,0
Nieuw Amsterdam	mutaties	16,8	17,8	16,5	15,6	7,8 ⁴⁸	6,8	8,2 ⁴⁹	7,4
	verhuringen	14,2	20,7	17,3	16,4	8,2	8,2	8,2	7,4

Bron: Jaarrapportage Woonruimtebemiddeling 2002 van Woningnet, Rochdale (voorheen 4e kwartaalrapportages Nieuw Amsterdam) en AFWC

- De mutaties als percentage van het totaal aantal woningen van Nieuw Amsterdam vertoonde tot 2003 een duidelijk dalende trend. Tot 2005 steeg de mutatiegraad weer. Van 2005 tot 2007 is een afname te zien tot onder het niveau van 2003, waarmee de dalende lijn zich voortzet.
- De waarden van 2007 ligt gemiddeld 2,5 procentpunten boven het stedelijk gemiddelde.
- Het aantal verhuringen lag in de periode 1999-2003 boven het aantal mutaties wat betekent dat de gemiddelde leegstand zou moeten afnemen. Vanaf 2004 hanteert Nieuw Amsterdam dezelfde definitie voor mutaties en verhuringen en is dus geen verschil meer tussen de cijfers.

- **Daling leegstand: niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/nieuwbouwwoningen naar 1%.**

Tot 1998 betrof de verbeterde woningvoorraad nog slechts een klein deel van de woningvoorraad, de gemiddelde leegstand van 1994 tot en met 1997 kan daarom worden gezien als de gemiddelde leegstand voor de niet verbeterde woningvoorraad. Na dat jaar is het aandeel verbeterde woningvoorraad steeds groter geworden.

Noot 47 Vanaf 2004 is dit cijfer uitsluitend gebaseerd op gegevens van Woningnet

Noot 48 Vanaf 2000 is dit cijfer exclusief herhuisvesting. De mutaties inclusief herhuisvesting bedraagt in 2005 16,4%.

Noot 49 Vanaf 2004 bepaalt Nieuw Amsterdam de mutaties o.b.v. de verhuringen.

Vanaf 1997 kan de gemiddelde leegstand uitgesplitst worden naar wel- en niet verbeterde woningvoorraad, zodat het subdoel met betrekking tot de leegstand beter kan worden getoetst.

Tabel 9.2.2 Gemiddelde leegstand Nieuw Amsterdam naar wel/ niet verbeterde woningvoorraad (percentages van het aantal woningen, per 31 december)

	1994	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Alle Amsterdamse Woningcorporaties								
leegstand	-	-	1,3	0,6	1,1	-	-	-
Nieuw Amsterdam								
gemiddelde leegstand	4,8	5,9	3,0	3,2	3,5	6,5	10,4	7,3
gemiddelde leegstand excl. renovatie leegstand	-	-	-	2,5	2,3	2,0	2,1	1,2
leegstand	7,0	5,1	2,8	2,7	3,7	-	-	-
gemiddelde leegstand niet verbeterde hoogbouwwoon- ingen exclusief renovatie	4,8	5,9	3,0	3,4	2,7	2,3	2,6	1,1
gemiddelde leegstand wel verbeterde hoogbouwwoon- ingen/ nieuwbouwwoningen	-	-	1,3	1,1	1,2	0,9	1,6	1,3

Bron: AFWC, per 1-1-2003 Nieuw Amsterdam (nu Rochdale)

- De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad is in de onderzoeksperiode gedaald. Met 1,1 heeft het de doelstelling ruim gehaald.
- De gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad haalt de doelstelling niet. De onderzoeksperiode laat fluctuaties zien.

Tabel 9.2.3 Huurachterstand⁵⁰ Nieuw Amsterdam en alle Amsterdamse woningcorporaties (percentage van huren en vergoedingen)

	1994	1996	1998	1999	2001	2003	2005	2007
huurachterstand Nieuw Amsterdam	4,1	2,6	2,2	4,0	1,9	2,1	1,5	1,8
huurachterstand alle woningbouwcorporaties	1,9	1,6	1,2	1,3	-	-	-	-

Bron: Rochdale en AFWC (tot en met 1999)

- De huurachterstand van huurders van Nieuw Amsterdam laat een dalende trend zien in de onderzoeksperiode. In 2007 bedraagt het 1,8%, een lichte stijging ten opzichte van 2005⁵¹.

Noot 50 'Onder huurachterstand wordt verstaan de balanspost huurdebiteuren (zittende bewoners). Een eventuele voorziening voor huurdebiteuren is hierop niet in mindering gebracht. Huurachterstand wordt uitgedrukt in een percentage van de som van huren en vergoedingen voor leveringen en diensten, zonder aftrek van de derving van huren en vergoedingen' (uit Kengetallen 1992-1996 Amsterdamse volkshuisvestingsinstellingen).

Noot 51 Rochdale verklaart de stijging in 2007 doordat met een verhuurder voor studenteneenheden contractueel is afgesproken dat de huur achterstand per kwartaal achteraf voldaan mag worden. Anders was het percentage 1,5% geweest.

9.3 Conclusies Nieuw Amsterdam

Conclusies Klanttevredenheid

- Tevredenheid over wonen bij Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij andere huishoudens in de Bijlmermeer.
- ✚ Huurders bij Nieuw Amsterdam zijn in de onderzoeksperiode minder tevreden over het wonen dan de overige huurders. Ten aanzien van het oordeel over verschillende aspecten van het wonen zijn de verhuurders van Nieuw Amsterdam juist positiever te zijn dan de overige huurders.

- ◆ Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.
- ✚ Gedurende de onderzoeksperiode is over de hele linie een verbetering van het oordeel over de verhuurder waar te nemen. De ervaren overlast van huurders fluctueert flink. De overlast door verkeerslawaaai is ongeveer op het beginniveau terug. De overlast door vliegtuiglawaai en van omwonenden is gedaald. Het niveau van vernieling, brandstichting en vervuiling is in de onderzoeksperiode, na aanvankelijke stijgingen, gedaald.

Conclusies Exploitatie

- Mutatiegraad niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.
- ✚ De mutatiegraad van Nieuw Amsterdam is de afgelopen twee jaar weer gedaald, maar ligt nog altijd 2,4% boven het stedelijk gemiddelde.

- Aantal mutaties gelijk aan aantal verhuringen.
- ✚ Vanaf 2004 wordt door Nieuw Amsterdam geen onderscheid meer gemaakt tussen verhuringen en mutaties waardoor de voortgang op dit subdoel niet meer is vast te stellen.

- Daling leegstand (niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/ nieuwe woningen naar 1%).
- ✚ De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad heeft met 1,1 de doelstelling ruim gehaald.
- ✚ De gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad haalt de doelstelling met 1,3% niet.

- ◆ Nieuw Amsterdam wordt een structureel gezonde woningverhuurder.
- ✚ De financiële situatie van Nieuw Amsterdam is niet meer afzonderlijk te bepalen uit de gegevens van Rochdale.
- ✚ Uit de enquêteresultaten valt te concluderen dat huurders van Nieuw Amsterdam (Patrimonium, Rochdale) en huurders van andere corporaties soortgelijke oordelen vellen over hun woonsituatie.
- ✚ Het aantal mutaties van de woningen van Nieuw Amsterdam blijft hoger dan het gemiddelde van de Amsterdamse corporaties.

10 Conclusies

In 1992 is in de Bijlmermeer een omvangrijke vernieuwingsoperatie gestart die zal voortduren tot op zijn vroegst 2011. In de afspraken die over de vernieuwingsoperatie zijn gemaakt, werd bepaald dat de voortgang van de vernieuwing vastgelegd moet worden in een jaarlijkse monitor. In een zogenaamd 'Programma van Eisen' zijn doelen, subdoelen en ijkpunten uit nota's die betrekking hebben op het vernieuwingsgebied in de Bijlmermeer gerangschikt en zoveel mogelijk omgezet in meetbare termen, die jaarlijks op hun voortgang onderzocht worden. Deze meetbare termen hebben betrekking op het vernieuwingsgebied in het algemeen en op woningstichting Nieuw Amsterdam in het bijzonder.

De vernieuwingsoperatie beoogt van de Bijlmermeer een wijk te maken die in veel opzichten vergelijkbaar is met het Amsterdamse gemiddelde. Om die reden wordt in de monitor de voortgang in het vernieuwingsgebied middels een tweevoudige vergelijking vastgesteld. Enerzijds worden de veranderingen in de Bijlmermeer in de tijd onderzocht; anderzijds wordt de ontwikkelingen van het verschil tussen de Bijlmermeer en de hele stad gemeten.

Door de diversiteit aan doelen zijn verschillende typen gegevens verzameld. Zo is onder meer gebruik gemaakt van bevolkingscijfers, krantenberichten en politiemateriaal.

Een belangrijk deel van de Bijlmermonitor bestaat uit een bewonersenquête, die speciaal voor de monitor wordt gehouden. De resultaten daarvan worden, waar mogelijk, vergeleken met cijfers uit de Veiligheidsmonitor van geheel Amsterdam⁵².

Omdat er inmiddels flinke verschillen bestaan tussen de Amsterdamse monitor en de Bijlmerenquête is bij verschillende onderwerpen geen recente vergelijking mogelijk is tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam als geheel. Voor een aantal vragen is de bewonersenquête van de Bijlmer aangepast op de vragen uit de Veiligheidsmonitor. Dit heeft als nadeel dat de jaarreeksen die tot nu toe zijn verzameld gebroken worden. In een aantal gevallen is er daarom toch voor gekozen de oude vragen uit de bewonersenquête van de Bijlmer te laten voortbestaan. In de praktijk komt het er dan op neer dat het resultaat van het vernieuwingsgebied van 2007 uitsluitend vergeleken kan worden met niet-recente Amsterdamse cijfers⁵³. Indien de gegevens over Amsterdam afkomstig zijn uit een monitor vóór 2003, is de vergelijking komen te vervallen. Als de meest recente gegevens over Amsterdam afkomstig

Noot 52 In de Veiligheidsmonitor ligt de nadruk op incidenten en onveiligheid. De Bijlmerenquête is veel breder van opzet. De opzet van een enquête kan van invloed zijn op respondenten. De nadruk op onveiligheid en incidenten zou bij de respondenten van de Veiligheidsmonitor, in tegenstelling tot die van de Bijlmerenquête, een negatief gevoel teweeg hebben kunnen brengen. Een mogelijk gevolg daarvan is dat respondenten in de Veiligheidsmonitor hun buurt slechter beoordelen dan wanneer de enquête over meer positieve onderwerpen was gegaan. Of dit daadwerkelijk het geval is geweest (en dus een gedeeltelijke verklaring vormt als het Amsterdamse cijfer ten opzichte van vorige jaren slechter is geworden) is niet onderzocht.

Noot 53 Omdat bij veel van de (sub)doelstellingen het stadsgemiddelde als einddoel is geformuleerd kan dat problematisch zijn. Een daling van bijvoorbeeld de waardering van de Bijlmerbewoner voor zijn buurt is pas dan een verslechtering van de situatie wanneer er zich in de stad geen vergelijkbare trend heeft voorgedaan.

zijn uit de monitor 2003 of recenter, zijn de gegevens over de Bijlmer wel vergeleken met de Amsterdamse cijfers. In de toekomst zal de Bijlmermonitor meer aansluiting zoeken bij de Veiligheidsmonitor. In een volgende editie zal de vergelijkbaarheid met Amsterdam dus verder toenemen.

Sinds de meting van 2002 wordt binnen de bewonersenquête onderscheid gemaakt tussen het gehele vernieuwingsgebied en de 'vernieuwde Bijlmermeer'. Met dit laatste wordt dat deel van het vernieuwingsgebied bedoeld dat ofwel bestaat uit nieuwbouw of uit gerenoveerde bouw die opgeleverd is in het kader van de vernieuwingsoperatie. In dit samenvattende hoofdstuk wordt niet expliciet op dit onderscheid ingegaan. Enerzijds omdat bij de doelen dit onderscheid niet is aangegeven, anderzijds omdat in vrijwel alle gevallen de vernieuwde Bijlmermeer zich nauwelijks meer in positievere zin van het gemiddelde van het vernieuwingsgebied onderscheidt. Dat betekent eenvoudigweg dat inmiddels bijna de gehele Bijlmer vernieuwd is en de enquêteresultaten dus nagenoeg samenvallen. Voor de beschrijving van de verschillen wordt de lezer naar de hoofdtekst van deze rapportage verwezen.

Vanaf de meting van 2005 is de horizon van de vernieuwingsoperatie verschoven van 2009 naar 2011. Dit heeft geen invloed op de jaarreeksen in de monitor. Wel heeft het invloed op de streefdoelen (zie paragraaf 10.4). Omdat van het vernieuwingsgebied nu in 2011 verwacht wordt dat het op het Amsterdams gemiddelde zit (en niet in 2009), zijn de streefdoelen voor 2007 ook minder hoog. Daarom springt het vernieuwingsgebied er vanaf de Bijlmermonitor 2005 iets gunstiger uit in vergelijking met eerdere edities van de monitor.

Vanaf 2003 verschijnt de Bijlmermonitor tweejaarlijks. De volgende rapportage zal daarom het meetjaar 2009 beschrijven.

10.1 Samenvatting conclusies in hoofdlijnen

Binnen de vernieuwingsoperatie zijn twee hoofddoelen geformuleerd. Het eerste luidt:

Hoofddoel ① De Bijlmermeer is in 2011 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.

In het jaar 2007 is in vergelijking met 2005 op een aantal punten grote verbetering. In sommige gevallen doet de Bijlmer het beter dan Amsterdam. Sommige indicatoren verslechteren echter weer, nadat het een aantal jaren erg goed was gegaan.

Voor een aantal thema's geldt dat de ontwikkelingen in de onderzoeksperiode goed verlopen zijn:

- Het oordeel van Bijlmerbewoners over de eigen buurt is positiever geworden in de onderzoeksperiode. De waargenomen trend vertoont nagenoeg voldoende ontwikkeling om in 2011 het Amsterdams niveau te evenaren.
- De waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte is stijgende. Ook is men er in de onderzoeksperiode in toenemende mate van overtuigd dat de ontwikkeling van het onderhoud van de openbare ruimte vooruit is gegaan. De bewoners van het vernieuwingsgebied ervaren veel minder verloedering dan de gemiddelde Amsterdamer.
- Het vertrouwen dat de buurt in de toekomst verbetert was in 2005 bij de Bijlmerbewoners hoger dan bij de Amsterdammers. Inmiddels is de Bijlmerbewoner neutraler gaan oordelen en lijkt daarmee meer op de gemiddelde Amsterdamer. Overigens zijn de mensen die menen dat de buurt vooruit zal gaan nog wel de grootste groep. De vraag of men van mening is dat de buurt er in het afgelopen jaar op vooruit is gegaan wordt nu in meerderheid beantwoord met 'niet voor- of achteruit'. Ook wat dat betreft lijkt de Bijlmer meer op Amsterdam. Het zou een teken kunnen zijn dat bewoners het einde van vernieuwingen zien komen: de grote verbeteringen zijn ten einde en men belandt in een beheerssituatie. Het betekent dan ook geen verslechtering, maar juist een normalisatie van de Bijlmer.
- Het oordeel over de sociale kwaliteit van de woonomgeving is in de periode 2005-2007 zowel in de Bijlmer als in Amsterdam gedaald. Omdat Amsterdam een sterkere daling te zien geeft loopt de Bijlmer in op Amsterdam.
- De gehechtheid aan de buurt vertoont een flinke stijging in de periode 2005-2007.
- In het vernieuwingsgebied heeft zich sinds 2002 een sterke daling voorgedaan van aangiftes van strafbare feiten. De aangifteratio is nog wel hoger dan die van de hele politieregio maar het verschil wordt allengs kleiner. Het aantal aangiftes van straatroof in de Bijlmer is gehalveerd sinds 2005. Straatroof komt nog wel bijna twee keer vaker voor in de Bijlmer dan in Amsterdam. Dat geldt ook voor onder meer bedreiging en mishandeling.
- De verkeersveiligheid en de perceptie van de verkeersveiligheid is in het vernieuwingsgebied beter dan in de rest van Amsterdam. Met name de waardering van de bewoners ligt hoger.
- Alhoewel de gevoelens van onveiligheid in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig zijn, is de afgelopen jaren sprake van een dalende tendens. Ten aanzien van de onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat ontlopen Amsterdam en de Bijlmer elkaar nauwelijks.
- De drugsoverlast is vanaf 2003 gedaald, in de periode 2005-2007 zelfs zeer sterk. De Bijlmer bevindt zich inmiddels op hetzelfde niveau als Amsterdam.

Enkele vernieuwings thema's vertonen in 2007 te weinig ontwikkeling om in 2011 aan de doelstellingen te kunnen voldoen:

- Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer ligt gemiddeld genomen hoger dan in Amsterdam. Het verschil tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam is gedurende de onderzoeksperiode wel kleiner geworden. Kanttekening bij deze cijfers is uiteraard dat de vernieuwingsoperatie een groot aantal verhuizingen tot gevolg heeft gehad die de cijfers negatief beïnvloeden. Pas als de vernieuwingsoperatie ten einde is kan dus een zuivere vergelijking gemaakt worden.
- Het gevoel van medeverantwoordelijkheid ligt iets lager dan in Amsterdam. De periode 2005-2007 laat het een lichte daling zien.
- De maatschappelijke en financieel-economische positie van de bewoners van het vernieuwingsgebied fluctueert in de onderzoeksperiode. De werkloosheid is gemiddeld genomen sterk gedaald maar het verschil met Amsterdam is weer iets toegenomen. De afstand tot de arbeidsmarkt is in de Bijlmer nog steeds groter. De Bijlmermeer blijft het (iets) slechter doen dan de stad als geheel.
- De Cito-scores in het basisonderwijs liggen iets lager dan het Amsterdams gemiddelde. Het verschil tussen Amsterdam en de Bijlmer blijft bestaan.
- Afgaand op de vergelijking van het gemiddeld aantal reacties op woningadvertenties voor sociale huurwoningen in het vernieuwingsgebied met de stad Amsterdam kan geconcludeerd worden dat de Bijlmermeer nog steeds minder populair is voor woningzoekenden dan Amsterdam. De gemiddelde wachtduur voor startende huurders ligt daarentegen steeds dichterbij het Amsterdams gemiddelde aan. De prijzen van nieuwbouwwoningen (per vierkante meter) zijn het laagst van Amsterdam. Dit is een indicatie dat Zuidoost ook qua koopwoningen minder in trek is dan andere delen van Amsterdam.

Op een aantal punten is er nauwelijks ontwikkeling geboekt of is er zelfs sprake van een verslechtering:

- Ten aanzien van jeugdcriminaliteit steekt het vernieuwingsgebied in vergelijking met Amsterdam ongunstig af. Jeugdigen worden vaker voor delicten aangehouden en zijn met name oververtegenwoordigd in de categorieën lichamelijke integriteit, straatroof en winkeldiefstal. Het verschil tussen stad en vernieuwingsgebied is niet kleiner geworden in de onderzoeksperiode.
- Het imago van de Bijlmermeer in de pers wordt in de onderzoeksperiode niet positiever. Alhoewel het aantal artikelen dat 'neutraal' genoemd kan worden ook groot is, is het aantal negatieve artikelen in de meerderheid. Er is de afgelopen periode veel geschreven over politiek/ambtelijke onderwerpen. Dit heeft te maken met publicaties over vermeende fraude van deelraadsleden in 2007.
- Ten aanzien van onderwijssituatie: het percentage voortijdige schoolverlaters in de Bijlmer steekt in vergelijking met het stedelijk cijfer ongunstig af.
- Het gemiddelde slaagpercentage in het voortgezet onderwijs in de Bijlmer ligt voor het eerst in de onderzoeksperiode onder het stedelijk gemiddelde.
- Het proces van inburgering verloopt in de hele stad niet goed. Er worden onvoldoende mensen bereikt. Dat komt onder meer omdat onvoldoende faciliteiten voor kinderopvang worden aangeboden aan de cursisten.

Het tweede hoofddoel dat binnen de vernieuwingsoperatie geformuleerd is luidt:

Hoofddoel ② **Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2011 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

Het tweede hoofddoel valt uiteen in diverse indicatoren en deze laten een diffuus beeld zien. De klanttevredenheid van Nieuw Amsterdam lijkt op die van de andere sociale huurders in het vernieuwingsgebied. Het percentage mutaties ligt duidelijk boven het stedelijk gemiddelde. De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad heeft met 1,1 de doelstelling ruim gehaald. De gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad blijft boven de doelstelling. De financiële situatie van Nieuw Amsterdam is niet meer afzonderlijk te bepalen uit de gegevens van Rochdale.

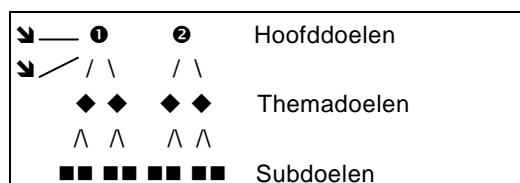
10.2 De ontwikkelingen in detail

In paragraaf 10.1 is de voortgang in het vernieuwingsgebied in grote lijnen in kaart gebracht door doelen te rangschikken op basis van de mate waarin de voortgang al dan niet voldoende was. In deze paragraaf zal per *vernieuwingsthema* worden nagegaan waar de sterkere en zwakkere punten liggen. De thema's zijn: doorstroom bewoners en imago, woning en woonomgeving, veiligheid, werk en scholing. Deze themadoelen zijn onderverdeeld in subdoelen die direct meetbaar zijn. Per subdoel wordt bovendien nauwkeurig aangegeven wat de voortgang is.

Hoofddoelen, themadoelen en subdoelen staan met elkaar in een hiërarchisch verband. Ter verduidelijking van deze structuur zal in de tekst met symbolen worden gewerkt die als volgt gelezen moeten worden:

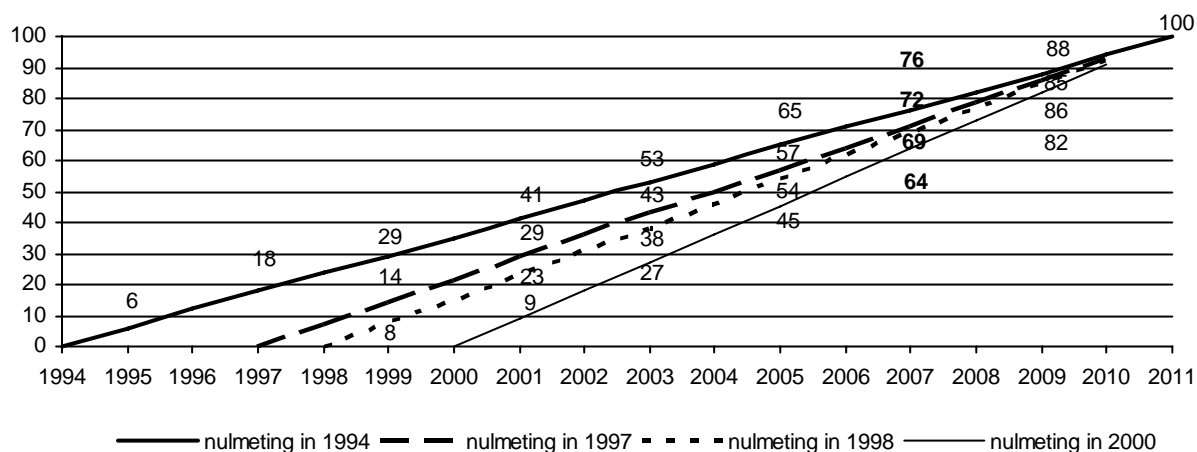
- ① Hoofddoel.
- ◆ Themadoel.
- Subdoel.
- ↘ Conclusies met betrekking tot dat doel, die in de hoofdtekst zijn getrokken.
- Belangrijke conclusies die niet direct met één van de subdoelen te maken hebben maar wel met de hoofddoelen, zullen ook worden aangehaald.

Afbeelding 10.2.1 Hiërarchische structuur van de vernieuwingsdoelen

- 📎 Doelbereikingspercentages. Deze percentages geven aan in hoeverre het gestelde doel bereikt is, ten opzichte van de eerste meting. Deze eerste meting is meestal 1994 of 1997. In het eerste meetjaar wordt het voortgangpercentage op nul gesteld. Als een doel volledig is bereikt, is het voortgangpercentage 100%. Als het doel in 2007 nog even ver weg is als in het eerste gemeten jaar, is het voortgangpercentage dus nog steeds 0%. De percentages moeten slechts als indicatoren worden gelezen. Voor deze monitor is er van uitgegaan dat elk doel in 2011, aan het einde van de vernieuwing, gehaald moet zijn. Afhankelijk van het eerste meetjaar is dan een tijdschema op te stellen waarin te zien is in welk jaar de voortgangpercentages welk niveau bereikt moeten hebben. In de volgende afbeelding zijn de vier veelvoorkomende tijdschema's afgebeeld.

Afbeelding 10.2.2 Tijdschema's voortgangpercentages t.o.v. 1994, 1997, 1998 en 2000

Als een doel in 2011 bereikt dient te zijn, en de nulmeting was in 1997 dan zou in 2007 72% van het doel bereikt moeten zijn. Als de nulmeting in 1994 ligt, is het streefvoortgangpercentage in 2007 76%.

10.3 Bevolking

Voor een beter begrip van de ontwikkelingen in het vernieuwingsgebied wordt in de Bijlmermonitor ook stil gestaan bij de bevolkingsamenstelling van de Bijlmermeer in vergelijking met die in de rest van de stad.

- ➔ Het aantal woningen daalt sinds 1994.
- ➔ Het percentage woningen in bezit van particulieren stijgt en is nu 16%.
- ➔ Het aantal inwoners in de Bijlmermeer daalt sinds 1994 met bijna 25%, terwijl in de rest van de stad het aantal inwoners na 1997 stijgt.
- ➔ In de Bijlmermeer wonen relatief veel kinderen en jongeren (tot 19 jaar), veel volwassenen van 40-49, en weinig 25-34 jarigen en ouderen.
- ➔ In de Bijlmermeer heeft 15% van de bevolking een autochtone herkomst. Er wonen in verhouding tot de rest van de stad veel Surinamers, Antillianen en mensen uit diverse niet-westerse landen, maar relatief weinig Turken en Marokkanen.
- ➔ Ook de verhouding tussen de verschillende typen huishoudens in de Bijlmermeer verschilt duidelijk van de situatie in de rest van de stad. In de Bijlmermeer wonen relatief veel éénoudergezinnen met inwonende kinderen. Er wonen in vergelijking met de rest van Amsterdam weinig alleenwonenden.

10.4 Ontwikkelingen rond de vernieuwings thema's in de Bijlmermeer

Hoofddoel 1 De Bijlmermeer is in 2011 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.

Doorstroom inwoners en imago

■ **Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer wordt hooguit even groot als het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

▾ Het aantal vertrekkers uit de buurt ligt in 2006/2007 in de Bijlmermeer een stuk hoger dan in de rest van Amsterdam. Kanttekening bij deze cijfers is uiteraard dat de vernieuwingsoperatie een groot aantal verhuizingen tot gevolg heeft gehad die de cijfers negatief beïnvloeden. Het verschil tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam is gedurende de onderzoeksperiode een stuk kleiner geworden.

📎 voortgang = 40%

■ **De woontijd in de Bijlmer wordt minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

▾ De gemiddelde woontijd in de Bijlmer is flink gestegen sinds 2005. Er kan alleen vergeleken kan worden met niet-recente Amsterdamse cijfers.

📎 voortgang = 100%

■ **Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer wordt hooguit even groot als het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.**

▾ Het percentage huishoudens dat van plan is te verhuizen vertoont in de onderzoeksperiode een dalende trend en ligt nog iets boven het stedelijk gemiddelde van 1999.

📎 voortgang = 100%

■ **Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt wordt minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.**

▾ Afgaand op het gemiddeld aantal positieve reacties van respondenten op stellingen die betrekking hebben op de eigen buurt valt in de onderzoeksperiode een stijgende trend waar te nemen. De huidige voortgang is nagenoeg voldoende om in 2011 het subdoel te behalen.

📎 voortgang = 79%

■ **Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, dat in stadsdelen met een vergelijkbaar woningaanbod.**

▾ Het gemiddelde aantal reacties op woningen in het vernieuwingsgebied ligt lager dan in de rest van Amsterdam. De gemiddelde wachttijd voor de nieuwe huurders ligt steeds dicht bij het Amsterdams gemiddelde aan.

📎 voortgang gemiddeld aantal woningaanvragen (reacties Woningnet) = -9%

📎 voortgang gemiddeld aantal wachtjaren van nieuwe huurders = 80%

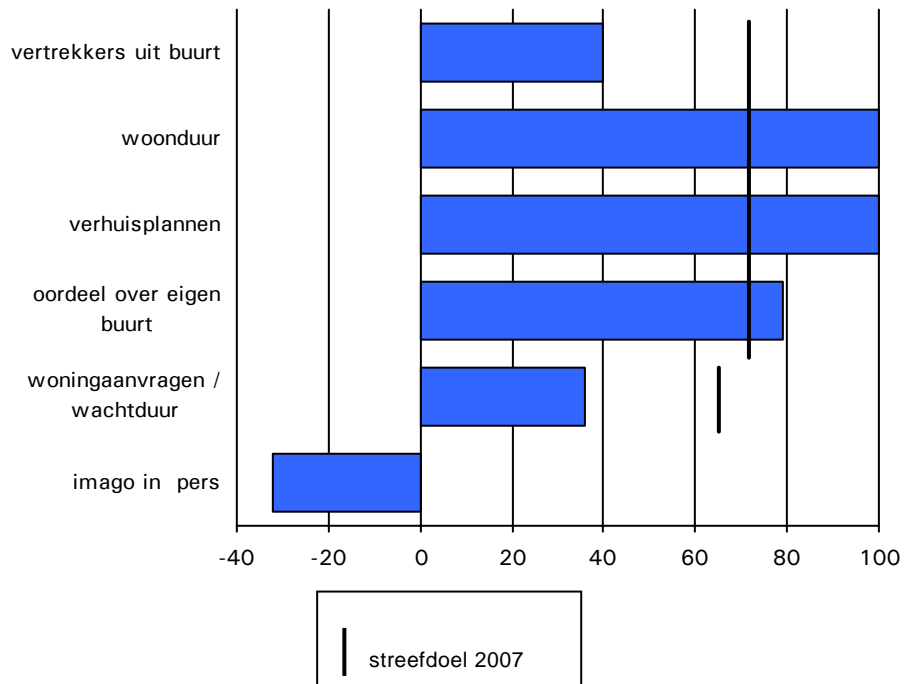
📎 voortgang samen = 36%

■ **De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers wordt minder negatief.**

▾ Ondanks de toename van media-aandacht is het imago van de Bijlmermeer niet verbeterd. Het aantal negatieve artikelen blijft in 2007 relatief hoog en het aantal positieve artikelen blijft laag.

📎 voortgang = -32%

Figuur 10.4.1 Voortgangpercentage themadoel doorstroom bewoners en imago

Conclusies doorstroom inwoners en imago

De meetbare doelen liggen in 2007 deels op schema of zijn gehaald, deels niet. De gemiddelde woontuur is gestegen en daarmee is het doel behaald. Ook is het aantal mensen met verhuisplannen gedaald en het doel bereikt. Het oordeel over de eigen buurt wordt positiever en de voortgang van het subdoel ligt op schema. Het aantal vertrekkers uit de Bijlmermeer wordt gaandeweg minder. Pas als de vernieuwingsoperatie ten einde is kan een zuivere vergelijking gemaakt worden omdat de vernieuwingsoperatie veel verhuizingen tot gevolg heeft. Ten aanzien van de woningaanvragen en wachtduur geldt: het gaat de goede kant op, maar vooruitgang is vooralsnog onvoldoende om het subdoel in 2011 te halen. Tenslotte blijft het imago in de pers zorgen baren: het aantal positieve getinte artikelen over de Bijlmer blijft laag.

Woning en woonomgeving

■ **Tevredenheid over wonen in de Bijlmermeer gelijk aan, of hoger dan, gemiddelde in Amsterdam.**

De tevredenheid met het wonen is gestegen ten opzichte van 2005. Daarnaast is het gemiddeld rapportcijfer dat de bewoners van het vernieuwingsgebied toekennen aan het woon- en leefklimaat is gestegen ten opzichte van 2005. Een aanvankelijke verslechtering van het gemiddeld rapportcijfer in de beginperiode van het onderzoek is in de laatste jaren omgebogen tot een gemiddelde score die boven de waarden van 1997. Uit andere gegevens over leefbaarheid blijkt dat het oordeel van Amsterdammers achterblijft bij dat van de Bijlmer.

voortgang = 91%

■ **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

➤ De tevredenheid met de fysieke woonomgeving is hetzelfde als in 2005. Er kan alleen vergeleken kan worden met niet-recente Amsterdamse cijfers. Uit andere cijfers blijkt bewoners van de Bijlmer meer tevreden zijn over jongerenvoorzieningen maar minder tevreden over speelplekken voor kinderen dan gemiddelde inwoners van Amsterdam.

📎 voortgang = 100%

■ **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

➤ De tevredenheid met de sociale woonomgeving in het vernieuwingsgebied is weer iets gestegen. Omdat het Amsterdamse cijfer een sterke daling te zien geeft, is het beeld in de Bijlmer voor het eerst positiever dan Amsterdam.

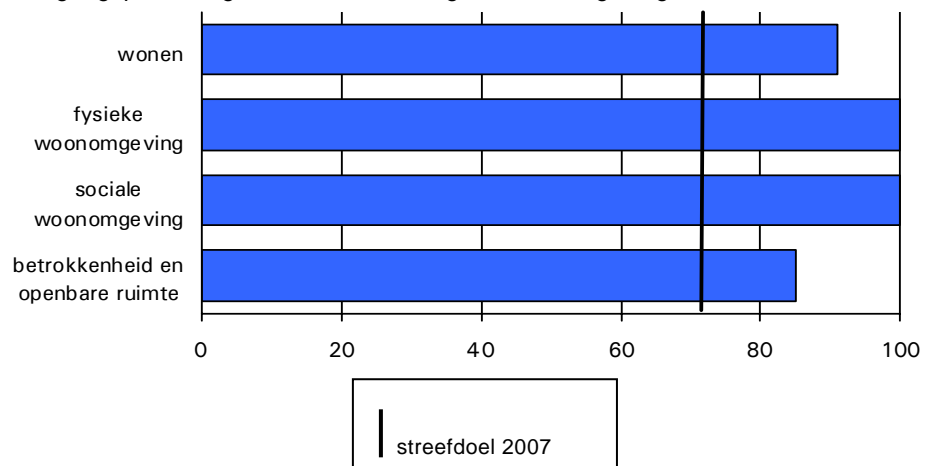
📎 voortgang = 100%

■ **Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi) openbare ruimte.**

➤ De buurtgehechtheid is gestegen ten opzichte van 2005 en het medeverantwoordelijkheidsgevoel licht gedaald. De waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte is gestegen. Er kan alleen vergeleken kan worden met niet-recente Amsterdamse cijfers.

📎 voortgang = 85%

Figuur 10.4.2 Voortgangpercentage themadoel woning en woonomgeving

Conclusies woning en woonomgeving

Twee van de vier onderdelen van het themadoel woning en woonomgeving zijn bereikt. De fysieke en sociale woonomgeving wordt even goed of beter gewaardeerd dan het Amsterdams gemiddelde. Ook de woontevredenheid en de betrokkenheid bij en het oordeel over de openbare ruimte liggen ruim op schema.

Omdat voor een aantal subdoelen geen recente Amsterdamse cijfers beschikbaar waren moeten de uitkomsten wel met enige voorzichtigheid bekeken worden.

Veiligheid

◆ De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer komt minstens op het niveau van het Amsterdams gemiddelde

■ De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.

- ▼ In vergelijking met Amsterdam steekt het vernieuwingsgebied ongunstig af. Jeugdigen worden vaker voor delicten aangehouden en zijn met name oververtegenwoordigd in de categorieën lichamelijke integriteit, straatroof en winkeldiefstal. Het verschil tussen stad en vernieuwingsgebied is niet kleiner geworden in de onderzoeksperiode.

voortgang = -9%

■ Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.

- ▼ Afgaand op het aantal aangiftes per 1000 inwoners in het vernieuwingsgebied blijkt dat de veiligheidssituatie zich nog steeds in negatieve zin onderscheidt van het stedelijk gemiddelde, maar dat de kloof de afgelopen jaren allengs kleiner is geworden. Van een aantal delicten wordt in het vernieuwingsgebied vaker aangifte gedaan dan elders in Amsterdam. Lichamelijke integriteitsdelicten, bedreiging, mishandeling, straatroof en beschadiging aan bedrijven en instellingen komen bijna tweemaal vaker in het vernieuwingsgebied voor dan gemiddeld in Amsterdam. Het aantal aangiftes van straatroof is overigens wel gehalveerd in de Bijlmer sinds 2005. Aangiftes van (overtreding van) maatschappelijke integriteit, fraude en illegale handel komen ook vaker voor in de Bijlmermeer dan elders in de stad.

voortgang = 82%

■ Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte in de flat en in de buurt.

- ▼ De gevoelens van onveiligheid zijn in de onderzoeksperiode aan fluctuaties onderhevig. Toch lijkt de afgelopen jaren sprake te zijn van een dalende tendens. Ten opzichte van 2005 valt met name de grote daling van onveiligheidsgevoelens 's avonds in de flat op. Inmiddels kan voor wat betreft de onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat weer vergeleken worden met het Amsterdamse cijfer. Hier blijkt dat de Bijlmer en Amsterdam ongeveer op hetzelfde niveau zitten.

voortgang veiligheid op straat = 100%

■ De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau als, in Amsterdam.

- ▼ De verkeersveiligheid is in het vernieuwingsgebied beter dan elders in de stad. Niet alleen blijkt dit uit de bewonersenquête maar ook registratiegegevens van de politie tonen dit aan.

voortgang = 100%

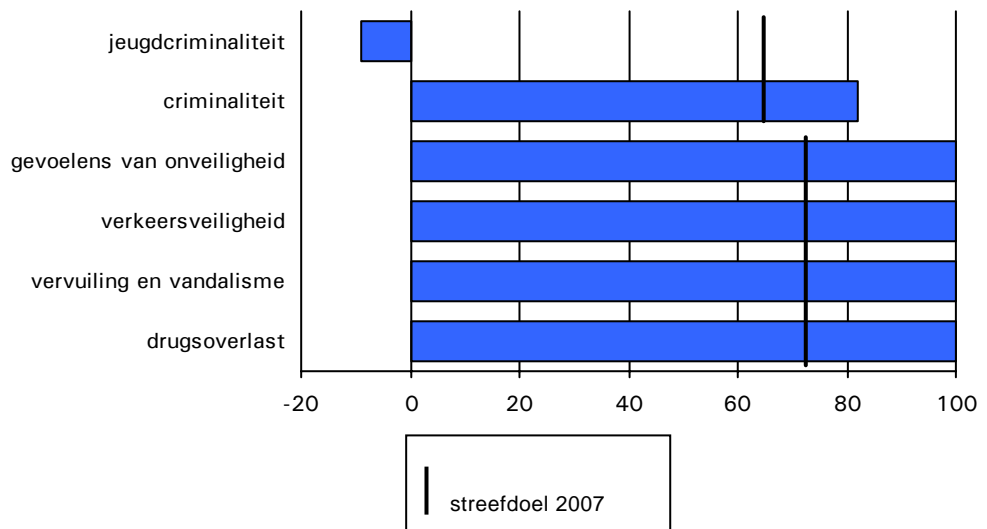
■ Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.

- ▼ De perceptie van verloedering is in de onderzoeksperiode aan beperkte fluctuaties onderhevig. 2007 laat echter een sterke daling op bijna alle fronten zien ten opzichte van 2005. Met name hebben mensen minder last van rommel op straat en slecht onderhouden huizen. In vergelijking met de cijfers van Amsterdam is dit resultaat zeer bevredigend. Het oordeel over verloedering is, net als in 2005, lager dan het stedelijk gemiddelde. Het verschil is inmiddels aanzienlijk.

voortgang = 100%

- **De drugoverlast is net zo groot of minder groot dan in geheel Amsterdam.**
- De drugoverlast in het vernieuwingsgebied is sinds 2003 sterk gedaald. In vergelijking met Amsterdam is nu geen verschil meer te zien.
- 📎 voortgang = 100%

Figuur 10.4.3 Voortgangpercentage van themadoel veiligheid

Conclusie veiligheid

Ten aanzien van criminaliteit (aantal aangiftes) is goede vooruitgang geboekt: het aantal aangiftes daalde waarmee het streefdoel voor 2007 ruimschoots is gehaald. Wat betreft gevoelens van onveiligheid, vervuiling en verkeersveiligheid waren de resultaten al goed en dat zijn ze gebleven. Opmerkelijk is de sterke vermindering van drugoverlast. Alleen de situatie met betrekking tot jeugdcriminaliteit lijkt niet of nauwelijks te verbeteren.

Werk en inkomen

- ◆ **De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners wordt gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**
- **Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.**
- De werkloosheid is ten opzichte van 2005 nagenoeg gelijk gebleven. Hij ligt ongeveer 60% lager dan het niveau van 1997. De werkloosheid in de rest van stad is gedaald ten opzichte van 2005. Hiermee is het relatieve verschil met de stad weer iets toegenomen. Het streefdoel wordt net niet gehaald.
- 📎 voortgang = 69%

■ **De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam**

↘ De afstand tot de arbeidsmarkt in het vernieuwingsgebied is aan fluctuatie onderhevig. Het percentage 'lang bemiddelingstraject' is in de laatste vier jaar toegenomen. Na een aanvankelijke stijging van het percentage 'onbemiddelbaren' is dit voor het eerst gedaald tot onder het niveau van 1997. In vergelijking met Amsterdam zijn in het vernieuwingsgebied relatief veel mensen die een lang bemiddelingstraject nodig hebben, al is het Amsterdamse cijfer voor deze groep ook gestegen. Het aantal mensen dat een kort traject nodig heeft is daarentegen veel kleiner. Het subdoel wordt niet gehaald, maar de kloof met Amsterdam wordt wel kleiner.

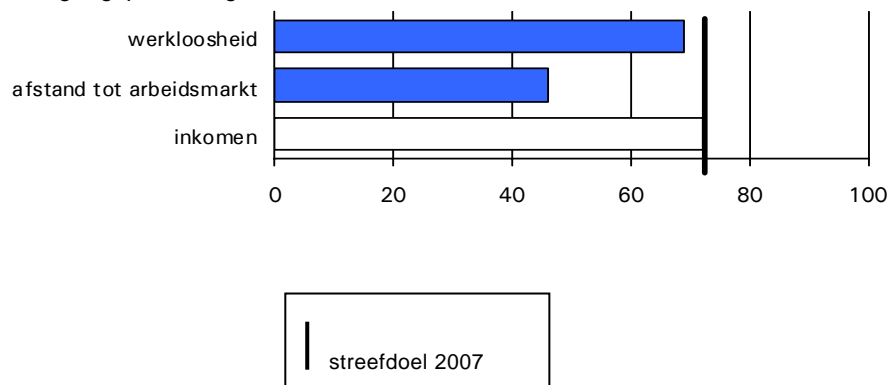
📎 voortgang = 46%

■ **De inkomenssituatie van de Bijmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**

↘ De inkomenspositie van de gemiddelde bewoner van het vernieuwingsgebied is in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig. In algemene zin kan wel gesteld worden dat er minder huishoudens met een lagere inkomens wonen en meer huishoudens met midden- en hogere inkomens. De vergelijkbaarheid met de stad is echter moeilijk waardoor het niet mogelijk is een zinvol voortgangpercentage te berekenen.

📎 voortgang = onbekend

Figuur 10.4.4 Voortgangpercentages themadoel werk

Conclusie werk en inkomen

De werk- en inkomenspositie is in de onderzoeksperiode verbeterd maar fluctueert nog wel. De kloof in werkloosheid tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam is kleiner geworden, het doel wordt op een haar na gehaald. De afstand tot de arbeidsmarkt is nog steeds groter in de Bijmer dan in Amsterdam. Er is goede voortgang op dit subdoel, maar het streefpercentage voor 2007 wordt niet gehaald.

Onderwijs

- ◆ **Het onderwijsniveau van Bijlmerbewoners wordt minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.**

- **Het aantal voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs wordt gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - Het percentage tussentijdse schoolverlaters is vanaf het schooljaar 2002/2003 gedaald, maar is in 2006/2007 weer gestegen tot bijna het hoogste niveau sinds 1994/1995. Ten opzichte van Amsterdam steekt de Bijlmermeer ongunstig af.
 - ✎ voortgang = -100%

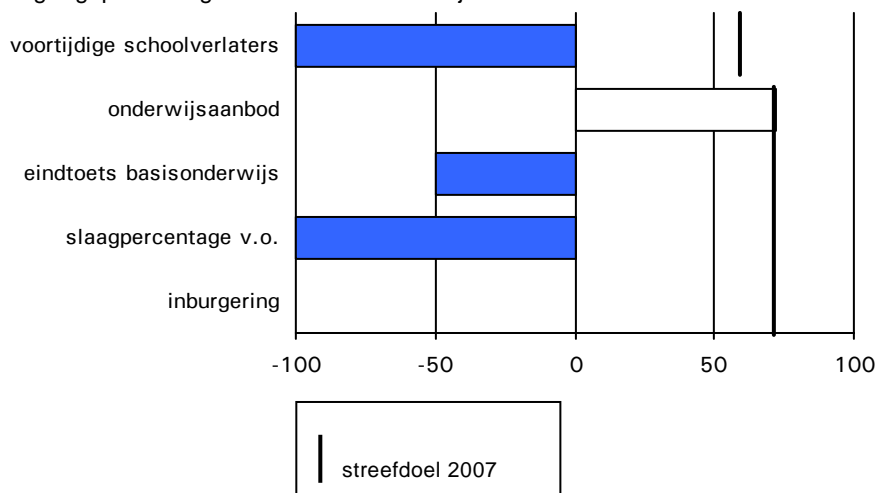
- **Het onderwijsaanbod stijgt.**
 - Het onderwijsaanbod binnen het vernieuwingsgebied is niet aan grote veranderingen onderhevig. Wel zijn in 2004 net buiten het vernieuwingsgebied diverse opleidingen in het beroepsonderwijs gerealiseerd. Probleem bij het meten van deze doelstelling is dat niet is aangegeven in welke mate het aanbod moet veranderen.
 - ✎ voortgang = er valt geen voortgangpercentage te berekenen omdat het doel niet geoperationaliseerd is.

- **De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - De gemiddelde scores op de Cito-toetsen in het basisonderwijs liggen gedurende de gehele onderzoeksperiode iets onder het stedelijk gemiddelde. Sinds het begin van de onderzoeksperiode is het verschil iets groter geworden, waardoor sprake is van een achteruitgang.
 - ✎ voortgang = -50%

- **De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs worden gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - De resultaten in het voortgezet onderwijs liggen in de Bijlmer onder het stedelijk gemiddelde. Gedurende de gehele onderzoeksperiode hebben ze er boven gelegen. Waar het subdoel dus eerder behaald was, is nu sprake van een achteruitgang.
 - ✎ voortgang = -100%

- **Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is binnen 4 jaar kleiner dan 2 maanden en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.**
 - Het gaat stadsbreed niet goed met het proces van inburgering. Er worden te weinig mensen bereikt. Dit komt onder andere door gebrekkige voorzieningen voor kinderopvang voor de cursisten.
 - ✎ voortgang = de vergelijking tussen de voortgang in de Bijlmer en de stad is niet te maken. Omdat de situatie in zowel stad als Bijlmer niet goed is wordt de voortgang op 0% gesteld.

Figuur 10.4.5 Voortgangpercentages themadoel onderwijs

Conclusies onderwijs

Ten opzichte van Amsterdam lijkt de Bijlmer het weer iets slechter te zijn gaan doen. Het aandeel voortijdig schoolverlaters is sterk gestegen en het gemiddelde slaagpercentage op de middelbare school is gedaald. De Cito-uitslagen blijven in de buurt van het Amsterdams niveau, maar zijn toch iets slechter dan in het begin van de onderzoeksperiode. De invoering van de nieuwe Wet Inburgering levert flinke problemen op. Deze doen zich echter stadsbreed voor.

10.5 Voortgang vernieuwings thema's Woningstichting Nieuw Amsterdam

Hoofddoel Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2011 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.

- ◆ **Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.**
- **Tevredenheid over wonen bij Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij andere huishoudens in de Bijlmermeer;**
- ✎ Huurders bij Nieuw Amsterdam zijn in de onderzoeksperiode minder tevreden over het wonen dan de overige huurders. Ten aanzien van de verschillende aspecten van het wonen, lijken de huurders van Nieuw Amsterdam echter in grotere mate tevreden.
- 📎 voortgang = 17%

Exploitatie

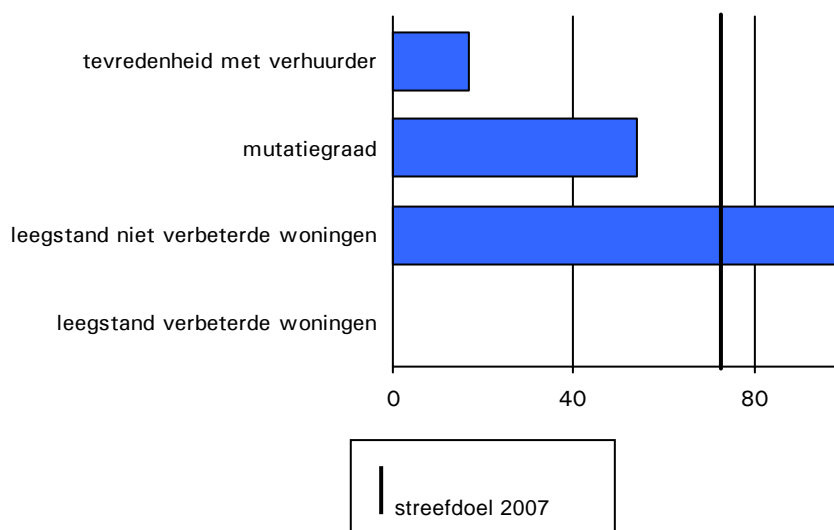
- ◆ **Nieuw Amsterdam wordt een structureel gezonde woningverhuurder.**
- **Mutatiegraad niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.**
- ✎ De mutaties als percentage van het totaal aantal woningen van Nieuw Amsterdam vertoonde tot 2003 een duidelijk dalende trend. Tot 2005 steeg de mutatiegraad weer. Van 2005 tot 2007 is een afname te zien tot onder het niveau van 2003, waarmee de dalende lijn zich toch lijkt voort te zetten. De waarden liggen wel boven het stedelijk gemiddelde.
- 📎 voortgang = 54%

- Aantal mutaties gelijk aan aantal verhuringen.
- Vanaf 2004 bepaalt Nieuw Amsterdam de mutaties o.b.v. de verhuringen. De voortgang op dit subdoel is dus niet meer te bepalen.
- 📎 voortgang = -%

- Daling leegstand niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%
- De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad heeft met 1,1 de doelstelling ruim gehaald.
- 📎 voortgang = 100%

- Daling leegstand verbeterde/ nieuwe woningen naar 1%.
- De gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad haalt de doelstelling niet.
- 📎 voortgang verbeterde/nieuwe woningen = 0%

Figuur 10.5.1 Voortgangpercentages subdoelen en hoofddoel Nieuw Amsterdam

Conclusie hoofddoel en subdoelen woningstichting Nieuw Amsterdam

De financiële situatie van Nieuw Amsterdam is niet meer afzonderlijk te bepalen uit de gegevens van Rochdale. Uit de enquêteresultaten valt te concluderen dat huurders van Nieuw Amsterdam (Patrimonium, Rochdale) en huurders van andere corporaties soortgelijke oordelen vellen over hun woonsituatie. Het aantal mutaties van de woningen van Nieuw Amsterdam blijft hoger dan het gemiddelde van de Amsterdamse corporaties maar de kloof wordt wel kleiner.

De ontwikkeling van de subdoelen binnen dit themadoel laat een gemengd beeld zien. Er zijn hoe dan ook geen negatieve ontwikkelingen.

Tabel 10.5.1 Cijferoverzicht op basis waarvan de voortgangpercentages voor 2007 berekend zijn

		Bijlmer								Amsterdam						
		94	97	98	99	00	03	05	07	97	98	99	00	03	05	07
Afbeelding 4.2.1	Woonduur (jaren)	-	8	10	10	10	11	12	16	15	14	14	14	14	14	14
Afbeelding 4.2.2	Vertrekkers uit buurt (% v/d inwoners)	35	32	32	34	26	24	27	26	17	17	17	13	15	16	17
Afbeelding 4.2.4	Wil (misschien) verhuizen (%)	-	54	50	46	57	46	46	33	36	41	41	41	41	41	41
Tabel 5.1.2 a/b	Algemeen oordeel (gemiddeld % positief)	-	51	58	61	59	63	68	76	80	75	77	77	81	82	82*
Tabel 4.3.1	Woningaanvragen (gemiddeld aantal reacties)	-	-	-	-	50	84	77	77	-	-	-	84	118	114	114
Tabel 4.3.1	Gemiddelde wachtduur	-	-	-	-	1,7	-	-	5,0	-	-	-	7,3	-	-	6,1
Tabel 4.4.2	Positieve artikelen in drie dagbladen (% v/d artikelen)	28	19	34	15	19	15	15	19	-	-	-	-	-	-	-
Afbeelding 5.1.1	Beoordeling woon- en leefklimaat eigen buurt (rapportcijfer)	-	6,4	6,2	6,1	6,2	6,5	6,9	7,3	7,2	7,1	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2*
Afbeelding 5.2.1	Woontevredenheid (% (zeer) tevreden)	-	79	79	77	72	81	85	88	90	86	89	89	89	89	89*
Afbeelding 5.2.2	Tevredenheid sociale kwaliteit (gemiddeld % positieve reacties op stellingen sociale kwaliteit)	-	51	52	53	46	56	60	53	56	50	53	53	61	64	47
Afbeelding 5.2.4	Medeverantwoordelijkheidsgevoel voor buurt (%)	-	72	73	81	71	75	79	77	85	84	77	77	87	88*	88*
Afbeelding 5.2.3	Gehechtheid aan buurt (%)	-	59	67	69	65	67	67	76	74	71	73	-	78	79*	79*
Afbeelding 5.2.5	Ontwikkeling onderhoud openbare ruimte (%)	-	33	37	47	43	51	53	47	46	43	47	47	47	47	47*
Tabel 5.2.7 a/b	Rapportcijfer onderhoud openbare ruimte	-	6,1	6,0	6,3	6,2	6,7	6,7	7,1	6,8	6,8	6,8	-	6,8	-	6,8*
Tabel 5.3.1	Aangiften delicten (per 1000 inwoners) (Bijlmer en regio Amsterdam/Amstelland)	-	-	-	174,5	179,6	146,5	116,5	110,4	-	-	136,6	142,4	118,2	106,3	103,8
Tabel 5.3.4	Onveiligheidsgevoelens 's avonds op straat	-	30	31	29	28	22	20	7	13	10	12	-	14	-	8
Tabel 5.3.4	Onveiligheidsgevoelens overdag op straat	-	8	8	7	9	8	4	3	2	3	3	-	3	-	3*
Afbeelding 5.3.2	Oordeel verkeersveiligheid in de buurt (% goed)	-	67	68	74	67	65	69	70	56	-	53	53	53	53	53*
Tabel 5.3.8 a/b	Verloedering (gemiddeld % kenmerken die vaak voorkomen)	-	33	40	32	33	33	28	18	34	36	36	36	33	32	32*
Tabel 5.3.9	Drugsoverlast (% komt vaak voor)	-	42	44	39	39	45	38	10	8	11	15	15	15	11	10

NB Grijs gekleurde cellen hebben betrekking op een samengestelde indicator

NB * betekent cijfer uit dat jaar niet beschikbaar, teruggegrepen op cijfer eerder jaar

Vervolg tabel 10.5.1 Cijferoverzicht op basis waarvan de voortgangpercentages voor 2005 berekend zijn

		Bijlmer								Amsterdam						
		94	97	98	99	00	03	05	07	97	98	99	00	03	05	07
Tabel 7.2.1	Jeugdcriminaliteit (% jeugdige bevolking aangehouden door politie) wijkteams Flierbosdreef Ganzenhoef i.p.v. vernieuwingsgebied	-	-	-	-	11,2	10,9	11,3	12,5	-	-	-	8,9	8,4	8,5	10,0
Afbeelding 6.1.1	Niet werkende werkzoekenden (% van de bevolking)	32,1	32,9	26,2	23,2	19,5	11,3	12,9	12,6	16,3	16,5	14,4	12,8	8,9	9,6	7,4
Tabel 6.1.1 a/b	Moeilijk en niet bemiddelbare werklozen (% v/d nww in fase 3 en 4)	-	71	71	76	76	62	68	71	58	64	69	67	61	61	64
Tabel 7.1.2	Tussentijdse schoolverlaters Bijlmermeer (% v/d leerlingen in schooljaren 94/95, 96/97 en 97/98)	5,9	5,5	5,1	5,6	5,4	5,5	3,6	5,8	-	6,9	6,9	6,1	6,1	6,1	3,0
Tabel 7.1.4	Gemiddelde scores op eindtoets Basistoets Zuidoost en Amsterdam	-	530	530	531	531	531	534	534	530	531	532	532	533	536	537
Tabel 7.1.5 a/b	Slaagpercentage voortgezet onderwijs	-	94	90	98	98	95	90	84	84	83	85	85	90	88	89
Afbeelding 9.1.1	Woontevredenheid (% (zeer) tevreden) huurders Nieuw Amsterdam en andere Bijlmerbewoners Amsterdam = andere huurders in Bijlmer	-	77	73	73	66	79	80	79	89	85	72	67	82	83	89
Tabel 9.2.1	Mutatiegraad	16,8	16,5	14,6	15,6	9,6	6,8	8,2	7,4	11,3	10,2	7,9	-	6,0	5,2	5,0
Tabel 9.2.1	Verhuringen	14,2	17,3	13,5	16,4	10,2	8,2	8,2	7,4	-	-	-	-	-	-	-
Tabel 9.2.2	Gem. leegstand niet verbeterde woningvoorraad (excl. renovatie)	4,8	3,0	3,4	3,4	3,4	2,3	2,6	1,1	-	-	-	-	-	-	-
Tabel 9.2.2	Gem. leegstand wel verbeterde woningvoorraad	-	1,3	0,9	1,1	1,1	0,9	1,6	1,3	-	-	-	-	-	-	-
Afbeelding 9.2.1	Jaarresultaat (in miljoenen gulden)	-4,9	2,0	-0,5	2,2	-2,2	-3,7	-21,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tabel 9.2.4	Onderhoudskosten (% huur en vergoeding)	24	18	22	23	17	16	11	-	-	18	19	-	-	-	-

Bijlagen

Bijlage 1 Categorieën personderzoek

Trefwoorden categorieën personderzoek:

A Ruimtelijke Vernieuwing

Fysiek, plannen, stedenbouw, architectuur, beton(rot), steen, esthetiek, sloop/ nieuwbouw, verkoop woningen, opzet wijken, project vernieuwing Bijlmer, volkshuisvesting, beleid woningbouwverenigingen, inspraak bij vernieuwingsoperatie.

B Woning Fysiek

Groote woning, indeling woning, onderhoud woning.

C Woonomgeving

Onderhoud openbare ruimtes, ophalen vuilnis, schoonhouden van de straten, onderhoud groen gedeeltes, straatverlichting, wegdek, straatmeubilair, speelplaatsen/ tuinen, pis en poep, bekladding, reiniging, licht vandalisme.

D Bewoners/ Voorzieningen

Bijzondere groepen (verschillende etnische groepen/ illegalen), winkels, samenkomsten (leuk dan wel niet leuk), participatie, buurthuizen, feest/ festival (multiculti), gemeenschappelijke ruimtes, sociaal contact/ controle.

E Veiligheid/ Criminaliteit/ Overlast

Verloedering, junks/ dealers/ zwervers, drugs/ verslaving, politie, flatwachten/ burgersurveillance, kelderboxen, kansloze jongeren, vandalisme/ bedreigingen

F Werk/ Scholing/ Onderwijs

Werkloosheid, werkervaringsprojecten, informele economie (snorders, markt), arbeidsmarkt, verschil woon/ werk buurt, kwaliteit onderwijs.

G Politiek/ Ambtelijk

Politieke partijen, stadsdeel verkiezingen, zwart beraad allochtonen op hoge functies, ambtelijke reorganisaties, kritiek op politiek/ stadsdeelbestuur, dagelijks bestuur stadsdeel.

H Sfeertekeningen

Psychologische portretten, individuen

I Overig

Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording bewonersenquête

Bij veel enquêtes blijkt dat leden van veel etnische minderheden minder vaak meewerken aan schriftelijke en telefonische enquêtes dan autochtonen. Om deze reden zijn verschillende methoden toegepast om de respons onder deze bevolkingsgroepen te vergroten. Sinds 2000 maakt het Amsterdamse bureau voor Onderzoek en Statistiek (O+S) gebruik van een methode waarbij op straat aan passanten wordt gevraagd of zij bereid zijn mee te werken aan een telefonisch interview. Wanneer deze toestemmen wordt naam en telefoonnummer genoteerd en op een passend tijdstip gebeld.

In de jaren daarvoor werd meegelift op de Amsterdamse Leefbaarheidsmonitor. Daarbij werden verschillende enquêtetekniken toegepast. Voor het vergroten van de respons onder allochtonen is toen ook nog gewerkt met face to face interviews. Er werd daarbij gekozen voor mondelinge benadering op locaties waarvan bekend was dat die groepen daar regelmatig kwamen (bijvoorbeeld koffiehuizen om Turkse mannen te bereiken, een bepaalde winkel om Ghanezen te bereiken, etc.). De enquêteurs waren zelf van allochtone afkomst zodat de benadering makkelijker verliep en het interview, indien nodig, in de eigen taal kan worden afgenomen.

In 1997 en 1999 heeft O+S de Leefbaarheidsmonitor Amsterdam (inclusief de Bijlmermonitor) afgenomen met een van te voren vastgesteld percentage face-to-face interviews. In 1998 heeft niet O+S maar Bureau Onderzoek Op Maat (BOOM) de leefbaarheidsenquête van Amsterdam uitgevoerd. Bij deze BOOM-versie is geen enkel face-to-face interview gehouden (de bewonersenquête in de Bijlmermeer is wel op dezelfde wijze als elk jaar uitgevoerd). Het is niet duidelijk welke effecten de afwijkende wijze van enquêteafname heeft op de uitkomsten. Bij zeer grote verschillen in de cijfers van Amsterdam 1998 met Amsterdam 1997 en 1999 moet er rekening mee gehouden worden dat deze verschillen te wijten zijn aan de afwijkende wijze van afname. In 2008 hebben in totaal 511 respondenten meegedaan aan de Bijlmermonitor. Een deel van de respondenten is op straat ondervraagd, om zo de respons onder de etnische minderheden op te hogen. Bij deze straat-enquêtes zijn enquêteurs van allochtone afkomst ingezet, om zo een betere aansluiting bij de respondent te vinden.

Tabel B2.1 Wijze van afname bewonersenquêtes (aantallen en percentages)

	absoluut					percentage										
	Bijlmermeer					Amsterdam			Bijlmermeer					Amsterdam		
	97	98	99	00	03	97	98	01	97	98	99	00	00	97	98	01
telefonisch	195	274	239	275	534	1135	997	3367	46	65	54	70	100	87	75	62
face-to-face	228	133	203	118	-	175	-	-	54	35	46	30	0	13	0	0
schriftelijk	-	-	-	-	-	-	332	2068	0	0	0	0	0	0	25	38
Totaal	423	0	442	393	534	1310	1329	5435	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabel B2.2 Responsverantwoording telefonische enquêtes 2008 (aantallen en percentages)

Eindstand	abs	%
<u>1a. Bruto steekproef:</u>	2226	100%
* niet gebruikt	0	-
* stratificatie bereikt	0	-
* systeemfout e.d.	0	-
<u>1b. Bruto steekproef exclusief niet gebruikte nummers:</u>	2226	100%
<u>2. Kaderfout 1</u>		
* geen gehoor	211	9%
* antwoordapparaat	97	4%
* in gesprek	34	2%
* afgesloten nummer, informatietoon	148	7%
* buiten doelgroep	11	0%
* faxnummer	6	0%
* 06-nummer	1	0%
* adres onbekend	10	0%
<i>subtotaal</i>	518	23%
<u>3. Kaderfout 2</u>		
* afspraak maken, gemaakt	108	5%
* juiste persoon langdurig afwezig	12	1%
* juiste persoon niet in staat	58	3%
* taalprobleem	134	6%
* geen huishouden	14	1%
* reeds ondervraagd	67	3%
<i>subtotaal</i>	393	18%
<u>4. Weigering</u>		
* weigering, geen interesse in onderwerp	215	10%
* weigering, principieel	258	12%
* weigering, te druk, geen tijd	229	10%
<i>subtotaal</i>	702	32%
<u>5. Respons</u>		
* geslaagd	407	18%
<u>6. Respons excl. Kaderfout 1 en 2</u>	407	37%

Bron: O+S / bewonersenquêtes

Veldwerkperiode: 17 maart 2008 t/m 31 maart 2008

Representativiteit van de Bijlmermeer-steekproef

In tabel B2.3 wordt de uiteindelijke verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen in de enquête vergeleken met die uit het bevolkingsregister.

Net als vorige jaren is dit jaar gebruik gemaakt van een gecombineerde benaderingsmethode. Op locatie zijn allochtonen benaderd en aan hen is gevraagd hun telefoonnummer te geven zodat zij later telefonisch benaderd konden worden. De rest is aangevuld met een KPN-steekproef wat heeft geleid tot onderstaande respons.

Tabel B2.3 Herkomst in betrokken buurten en in de onderzoekspopulatie 2008 (absolute aantallen en percentage)

	Werkelijkheid	Respons	Absoluut
Surinamers	37,9	20,9	107
Antillianen	7,7	3,7	19
Turken	0,9	3,5	18
Marokkanen	2,2	4,5	23
ov. niet-westerse allochtonen	29,5	10,4	53
westerse allochtonen	6,7	9,0	46
autochtonen	15,1	47,2	241
onbekend	-	0,8	4
Totaal	100%	100%	511

Bron: O+S

Voortgangpercentages subdoelen en hoofdoelen

In de conclusies wordt per subdoel een percentage berekend van het subdoel dat sinds 1994 of sinds 1997 is bereikt. Dit gebeurt op basis van één of meer indicatoren uit de hoofdtekst. Als het gestelde doel nog net zo ver weg is als in het genoemde jaar, dan is het voortgangpercentage 0. Als het gestelde precies is bereikt, dan is dit percentage 100.

Voor de berekening van dit percentage zijn verschillende methoden gebruikt, afhankelijk van het soort doelstelling en in hoeverre het doel in het eerste jaar al is bereikt.

- Als het doel is dat de situatie in de Bijlmer gelijk moet worden aan die in de hele stad, dan geeft het percentage aan welk deel van het verschil dat er in het eerste jaar was, in het laatste jaar al is ingelopen. Als de Bijlmerbewoners bijvoorbeeld in 1997 10% minder tevreden over iets waren en in 2007 nog slechts 8% minder dan in de hele stad, dan is $(10-8)/10 = 20\%$ van het doel bereikt t.o.v. 1997. Als het verschil tussen de Bijlmer en de hele stad groter is geworden in plaats van kleiner dan krijgt het percentage een negatieve waarde.
- Als het doel is dat een cijfer van de Bijlmermeer naar een vastgesteld niveau moet stijgen of dalen, dan wordt het percentage van het verschil tussen de situatie in het eerste jaar en de te bereiken situatie in het laatste jaar berekend dat in 2007 is ingelopen. Deze berekening is vrijwel identiek aan de eerste berekening.
- Als de doelstelling alleen zegt dat iets in de Bijlmermeer moet stijgen of dalen en er geen vergelijkbare cijfers over heel Amsterdam beschikbaar zijn, dan drukt het voortgangpercentage eenvoudig de stijging of daling ten opzichte van de eerst bekende waarde uit. Als een subdoel bijvoorbeeld is dat het aantal ongelukken moet dalen en er in 1994 100 ongelukken waren terwijl er in 2007 75 ongelukken waren, dan is het voortgangpercentage 25% t.o.v. 1994.

Bijlage 3 Tabellen

Tabel B3.1 Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in de Bijlmermeer (per 1 januari, absolute aantallen)

sekse leeftijd/ jaartal	man								vrouw							
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
0-4	1.857	1.748	1.793	1.805	1.832	1.772	1.510	1337	1.925	1.730	1.781	1.707	1.664	1.591	1.410	1237
5-9	1.620	1.533	1.505	1.472	1.473	1.452	1.343	1296	1.596	1.558	1.577	1.534	1.470	1.407	1.309	1239
10-14	1.478	1.413	1.434	1.363	1.376	1.355	1.243	1142	1.442	1.335	1.366	1.372	1.364	1.354	1.189	1063
15-19	1.376	1.369	1.345	1.371	1.398	1.398	1.267	1153	1.391	1.278	1.277	1.335	1.373	1.346	1.298	1210
20-24	1.966	1.570	1.444	1.439	1.406	1.347	1.430	1278	2.015	1.647	1.543	1.478	1.486	1.411	1.359	1334
25-29	2.839	2.220	1.916	1.686	1.506	1.409	1.301	1074	2.290	1.984	1.972	1.756	1.487	1.492	1.356	1248
30-34	2.945	2.469	2.173	1.983	1.873	1.710	1.363	1114	2.251	1.988	1.930	1.863	1.845	1.722	1.430	1166
35-39	2.326	2.224	2.163	2.151	1.919	1.813	1.593	1355	1.959	1.895	1.893	1.905	1.800	1.684	1.519	1448
40-44	1.510	1.536	1.643	1.772	1.919	1.959	1.783	1441	1.309	1.322	1.491	1.604	1.695	1.704	1.627	1472
45-49	1.128	1.102	1.145	1.225	1.401	1.468	1.502	1483	1.006	1.014	1.041	1.095	1.247	1.291	1.364	1350
50-54	686	688	803	852	963	990	1.062	1124	625	665	759	833	882	903	935	1037
55-59	485	481	465	536	641	693	750	765	548	485	447	491	603	654	685	726
60-64	415	356	343	329	373	378	448	523	441	396	408	411	369	362	405	482
65-69	285	285	277	273	257	261	256	274	378	337	351	362	362	348	328	312
70-74	216	205	203	208	205	212	206	197	309	295	303	287	286	300	293	280
75-79	164	139	130	154	154	135	134	139	290	266	257	261	271	262	235	225
80+	165	160	150	134	141	142	142	141	520	463	436	420	425	411	395	379
totaal	21.461	19.498	18.932	18.753	18.837	18.494	17.333	15.836	20.295	18.658	18.832	18.714	18.629	18.242	17.137	16.208

Tabel B3.2 Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in de Bijlmermeer (per 1 januari, percentages)

sekse leeftijd/ jaartal	man								vrouw							
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
0-4 jaar	8,7	9,0	9,5	9,6	9,7	9,6	8,7	8,4	9,5	9,3	9,5	9,1	8,9	6,3	8,2	7,6
5-9 jaar	7,5	7,9	7,9	7,8	7,8	7,9	7,7	8,2	7,9	8,4	8,4	8,2	7,9	5	7,6	7,6
10-14 jaar	6,9	7,2	7,6	7,3	7,3	7,3	7,2	7,2	7,1	7,2	7,3	7,3	7,3	4,9	6,9	6,6
15-19 jaar	6,4	7,0	7,1	7,3	7,4	7,6	7,3	7,3	6,9	6,8	6,8	7,1	7,4	4,8	7,6	7,5
20-24 jaar	9,2	8,1	7,6	7,7	7,5	7,3	8,3	8,1	9,9	8,8	8,2	7,9	8,0	6,6	7,9	8,2
25-29 jaar	13,2	11,4	10,1	9,0	8,0	7,6	7,5	6,8	11,3	10,6	10,5	9,4	8,0	9,4	7,9	7,7
30-34 jaar	13,7	12,7	11,5	10,6	9,9	9,2	7,9	7,0	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	11	8,3	7,2
35-39 jaar	10,8	11,4	11,4	11,5	10,2	9,8	9,2	8,6	9,7	10,2	10,1	10,2	9,7	9,7	8,9	8,9
40-44 jaar	7,0	7,9	8,7	9,4	10,2	10,6	10,3	9,1	6,4	7,1	7,9	8,6	9,1	8,4	9,5	9,1
45-49 jaar	5,3	5,7	6,0	6,5	7,4	7,9	8,7	9,4	5,0	5,4	5,5	5,9	6,7	7	8,0	8,3
50-54 jaar	3,2	3,5	4,2	4,5	5,1	5,4	6,1	7,1	3,1	3,6	4,0	4,5	4,7	6,2	5,5	6,4
55-59 jaar	2,3	2,5	2,5	2,9	3,4	3,7	4,3	4,8	2,7	2,6	2,4	2,6	3,2	5,3	4,0	4,5
60-64 jaar	1,9	1,8	1,8	1,8	2,0	2	2,6	3,3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,0	3,8	2,4	3,0
65-69 jaar	1,3	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,7	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9	3	1,9	1,9
70-74 jaar	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	2,7	1,7	1,7
75-79 jaar	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	2,4	1,4	1,4
80+ jaar	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	2,6	2,5	2,3	2,3	2,3	3,4	2,3	2,3
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100,0	100

Bron: O+S

Tabel B3.3 Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in rest van Amsterdam (per 1 januari, in aantallen)

sekse leef- tijd/ jaartal	man								vrouw							
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
0-4	19971	19919	19708	20514	21652	23674	23919	21906	19129	19016	18802	19703	20889	22702	22904	20952
5-9	16642	17292	17761	17754	17547	18892	19075	18173	15743	16572	17053	17213	16713	18135	18345	17597
10-14	14541	15120	15391	16218	16685	18342	17989	16289	14094	14438	14841	15482	16049	17642	17565	15612
15-19	14536	14573	14937	15444	15806	17688	18499	17445	14575	14484	15085	15538	15839	17682	18739	17828
20-24	27930	23842	21588	21546	20734	21806	23457	23533	31805	27932	25759	26097	25152	26453	27821	28484
25-29	41006	38663	37988	36413	32847	32876	31304	30513	40919	40314	40025	38976	36118	36608	35816	34989
30-34	40410	40731	39920	40196	40064	41363	38741	34278	35062	36185	36325	37153	38023	39614	38524	34605
35-39	31352	32496	33647	35953	36553	37992	37266	34556	27431	28772	29774	31320	31671	33274	33218	31606
40-44	25916	26240	26830	28436	29978	32688	34118	32053	23291	23759	24375	25716	26924	29074	29931	28101
45-49	23195	25204	23712	24111	25012	26641	27858	27190	21593	23286	22193	22450	23102	24654	25789	25231
50-54	17039	17153	20615	22253	22796	23457	23781	23247	15797	16353	19646	21359	21631	22323	22403	22002
55-59	14080	14763	15133	15975	17766	20019	21608	21143	13892	14148	14580	15367	17170	19225	20845	20310
60-64	12548	12215	12044	12626	13381	14084	14921	15968	13898	13244	12720	12782	13150	13842	14590	15807
65-69	11417	10979	10648	10354	10307	10580	11138	11622	14622	13630	12740	12023	11653	11767	11915	11873
70-74	10110	9869	9231	8869	8620	8779	8597	8384	14758	14210	13220	12209	11409	11319	10738	10199
75-79	7138	7164	7219	7345	6936	6884	6663	6422	12516	12177	12035	12125	11172	11053	10193	9370
80+	6857	6838	6903	6812	7081	7322	7411	7314	18636	18354	17963	17490	17432	17591	17270	16458
totaal	334688	333061	333275	340819	343765	363087	366345	350036	347751	346874	347136	353003	354097	372958	376606	361024

Bron: O+S

Tabel B3.4 Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in rest van Amsterdam (per 1 januari, in percentages)

sekse leeftijd/ jaartal	man								vrouw							
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
0-4 jaar	6,0	6,0	5,9	6,0	6,3	6,5	6,4	6,3	5,5	5,5	5,4	5,6	5,9	6,1	6,0	5,8
5-9 jaar	5,0	5,2	5,3	5,2	5,1	5,2	5,1	5,2	4,5	4,8	4,9	4,9	4,7	4,9	4,7	4,9
10-14 jaar	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	4,8	4,7	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,7	4,6	4,3
15-19 jaar	4,3	4,4	4,5	4,5	4,6	4,9	4,9	5,0	4,2	4,2	4,3	4,4	4,5	4,7	4,9	4,9
20-24 jaar	8,3	7,2	6,5	6,3	6,0	6	6,3	6,7	9,1	8,1	7,4	7,4	7,1	7,1	7,4	7,9
25-29 jaar	12,3	11,6	11,4	10,7	9,6	9,1	8,6	8,7	11,8	11,6	11,5	11,0	10,2	9,8	9,6	9,7
30-34 jaar	12,1	12,2	12,0	11,8	11,7	11,4	10,7	9,8	10,1	10,4	10,5	10,5	10,7	10,6	10,3	9,6
35-39 jaar	9,4	9,8	10,1	10,5	10,6	10,5	10,2	9,9	7,9	8,3	8,6	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8
40-44 jaar	7,7	7,9	8,1	8,3	8,7	9	9,3	9,2	6,7	6,8	7,0	7,3	7,6	7,8	7,9	7,8
45-49 jaar	6,9	7,6	7,1	7,1	7,3	7,3	7,6	7,8	6,2	6,7	6,4	6,4	6,5	6,6	6,8	7,0
50-54 jaar	5,1	5,2	6,2	6,5	6,6	6,5	6,5	6,6	4,5	4,7	5,7	6,1	6,1	6	6,0	6,1
55-59 jaar	4,2	4,4	4,5	4,7	5,2	5,5	6,0	6,0	4,0	4,1	4,2	4,4	4,8	5,2	5,6	5,6
60-64 jaar	3,7	3,7	3,6	3,7	3,9	3,90	4,1	4,6	4,0	3,8	3,7	3,6	3,7	3,7	3,9	4,4
65-69 jaar	3,4	3,3	3,2	3,0	3,0	2,9	3,1	3,3	4,2	3,9	3,7	3,4	3,3	3,2	3,2	3,3
70-74 jaar	3,0	3,0	2,8	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4	4,2	4,1	3,8	3,5	3,2	3	2,9	2,8
75-79 jaar	2,1	2,2	2,2	2,2	2,0	1,9	1,9	1,8	3,6	3,5	3,5	3,4	3,2	3	2,8	2,6
80+ jaar	2,0	2,1	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	5,4	5,3	5,2	4,3	4,9	4,7	4,7	4,6
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Tabel B3.5 Etniciteit in de Bijlmermeer (per 1 januari, in aantallen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005
Nederlands	8.773	7.504	6.994	6.648	6.066	5.675	5.116
Surinaams	14.133	13.586	13.557	13.507	13.400	13.347	12.810
Antilliaans (incl. Arubaans)	3.424	3.195	3.191	3.523	3.593	3.292	2.771
Turks	689	507	405	360	337	336	296
Marokkaans	871	701	637	632	674	745	781
Zuid-Europees	798	663	634	654	622	578	535
overige niet-geïndustrialiseerde landen	10.907	10.107	10.595	10.743	11.467	11.478	10.990
overige geïndustrialiseerde landen	2.125	1.767	1.557	1.400	1.307	1.285	1.171
totaal	41.720	38.030	37.570	37.467	37.466	36.736	34.470

Bron: O+S

Tabel B3.6 Etniciteit in rest Amsterdam (per 1 januari, in aantallen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005
Nederlands	415.007	405.331	397.430	393.379	387.694	382.154	377.278
Surinaams	53.571	55.770	56.496	58.253	71.979	71.984	70.993
Antilliaans (incl. Arubaans)	7.091	7.220	7.395	8.100	12.299	12.207	12.021
Turks	30.207	30.501	31.374	33.571	36.035	36.834	38.209
Marokkaans	45.176	47.146	50.002	54.411	59.178	61.146	64.794
Zuid-Europees	15.214	15.616	15.710	16.412	17.414	17.551	18.065
overige niet-geïndustrialiseerde landen	45.968	49.479	53.881	61.445	79.785	83.053	89.127
overige geïndustrialiseerde landen	68.843	67.515	66.249	68.251	70.944	71.116	72.464
totaal	681.068	678.578	678.537	693.822	735.328	736.045	742.951

Bron: O+S

Tabel B3.5c Herkomst (per 1 januari, in aantallen)

	Bijlmermeer 2007	Amsterdam 2007
Suriname	12.151	68.878
Ned. Antillen	2.468	11.290
Turkije	293	38.565
Marokko	717	66.256
Overige niet-westers	9.441	71.269
Westers	2.147	104.742
Nederland	4.827	382.104
totaal	32.044	743.104

Bron: O+S

Tabel B3.7 Huishoudensamenstelling in de Bijlmermeer (per 1 januari, in aantallen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
(echt)paar zonder kinderen	1.412	1.168	1.012	969	869	845	768	713
(echt)paar met thuiswo- nend(e) kind(eren)	2.027	1.703	1.526	1.453	1.378	1.318	1.214	1166
éénouder met thuiswonend(e) kind(eren)	2.284	2.763	3.106	2.987	3.058	3.050	2.794	2722
alleenwonende	5.796	6.089	6.194	6.055	5.883	5.676	5.347	5043
alleenstaande met éénouder	943	1.001	990	1.083	1.035	1.007	1.006	912
twee alleenstaanden	1.788	1.732	1.638	1.628	1.535	1.559	1.411	991
drie of meer alleenstaanden	594	505	542	554	565	541	587	1199
overig	1.665	1.131	1.037	1.043	1.152	1.128	1.035	560
totaal	16.509	16.092	16.045	15.772	15.475	15.124	14.162	13306

Bron: O+S

Tabel B3.8 Huishoudensamenstelling in rest van Amsterdam (per 1 januari, in aantallen)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007
(echt)paar zonder kinderen	44.768	42.853	41.588	43.069	39.394	38.605	37.311	36.230
(echt)paar met thuiswo- nend(e) kind(eren)	40.841	40.222	39.603	39.453	39.885	39.486	39.522	39.498
éénouder met thuiswo- nend(e) kind(eren)	24.114	25.684	26.926	28.013	32.260	32.791	32.810	32.632
alleenwonende	151.927	158.498	161.407	164.043	170.388	170.527	171030	175.158
alleenstaande met éénou- der	8.362	9.356	10.241	11.474	13.451	13.970	15.294	16.275
twee alleenstaanden	37.854	39.395	41.472	43.069	43.548	43.228	43.229	44.392
drie of meer alleenstaanden	8.454	8.125	8.065	8.421	8.866	8.721	9.484	9.613
overig	14.404	12.419	11.221	11.830	14.193	14.357	14.533	13.458
totaal	330.724	336.552	340.523	346.855	361.985	361.685	363.283	367.256

Bron: O+S

Tabellen bij hoofdstuk 4: Doorstroom inwoners en Imago

Tabel B3.9 Aantal vertrekkers Bijlmermeer en rest Amsterdam per jaar⁵⁴

	Bijlmermeer		rest Amsterdam		
	aantal	%	aantal	%	
	aantal bewoners	41.720	-	681.067	-
	aantal vertrekkers uit buurt	9.930	24	79.084	12
	aantal vertrekkers uit stad	4.500	11	37.098	5
1994	totaal vertrekpercentage	14.430	35	116.182	17
	aantal bewoners	39.778	-	681.159	-
	aantal vertrekkers uit buurt	9.125	23	73.755	11
	aantal vertrekkers uit stad	3.929	10	36.152	5
1995	totaal vertrekpercentage	13.054	33	109.907	16
	aantal bewoners	38.030	-	678.578	-
	aantal vertrekkers uit buurt	7.743	20	71.424	11
	aantal vertrekkers uit stad	3.881	10	41.851	6
1996	totaal vertrekpercentage	11.624	31	113.275	17
	aantal bewoners	37.847	-	675.249	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.555	23	72.073	11
	aantal vertrekkers uit stad	3.436	9	37.724	6
1997	totaal vertrekpercentage	11.991	32	109.797	16
	aantal bewoners	37.764	-	680.411	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.666	23	73.004	11
	aantal vertrekkers uit stad	3.470	9	38.407	6
97/98 ⁵⁵	totaal vertrekpercentage	12.136	32	111.411	16
	aantal bewoners	37.479	-	689.616	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.879	24	78.859	11
	aantal vertrekkers uit stad	3.903	10	40.033	6
98/99	totaal vertrekpercentage	12.782	34	118.892	17
	aantal bewoners	37.467	-	693.822	-
	aantal vertrekkers uit buurt	6.544	17,5	58.804	8,5
	aantal vertrekkers uit stad	3.319	8,8	34.196	4,9
99/00	totaal vertrekpercentage	9.863	26,3	92.700	13,4
	aantal bewoners	37.466 ⁵⁶	-	-	-
	aantal vertrekkers uit buurt	4.834	12,9	-	-
	aantal vertrekkers uit stad	3.154	8,4	-	-
00/01	totaal vertrekpercentage	7.988	21,3	-	-
	aantal bewoners	37.466	-	697.862	-
	aantal vertrekkers uit buurt	2.290	6,1	65.425	9,4
	aantal vertrekkers uit stad	1.452	3,8	42.606	6,1
01/02	totaal vertrekpercentage	3.742	9,9	108.031	15,5
	aantal bewoners	36.736	-	699.309	-
	aantal vertrekkers uit buurt	5.854	15,9	63.438	9,1
	aantal vertrekkers uit stad	2.995	8,1	39.178	5,6
02/03	totaal vertrekpercentage	8.849	24	102.616	14,7
	aantal bewoners	34.470	-	708.481	-
	aantal vertrekkers uit buurt	6.344	18,4	67.195	9,5
	aantal vertrekkers uit stad	2.941	8,5	42.235	6,0
04/05	totaal vertrekpercentage	9.285	26,9	109.430	15,4
	aantal bewoners	32.044	-	711.060	-
	aantal vertrekkers uit buurt	5.411	16,9	77.480	10,9
	aantal vertrekkers uit stad	2.727	8,5	50.502	7,1
06/07	totaal vertrekpercentage	8.138	25,4	127.982	18,0

Bron: O+S

- Noot 54 In de statistieken is vertrek overigens niet op wijkniveau gedefinieerd, maar op buurtniveau. Dit betekent dat degenen die binnen de Bijlmer naar een andere buurtcombinatie verhuizen door ons als vertrekkers worden geregistreerd, terwijl zij feitelijk binnen het Bijlmergebied blijven wonen. Hetzelfde geldt overigens ook voor het geregistreerde vertrek in andere Amsterdamse buurten.
- Noot 55 Om de Bijlmermonitor vroeger in het jaar te kunnen opleveren is ervoor gekozen om vanaf 1998 niet meer kalenderjaren te nemen, maar de periode van juli tot juli. Dit betekent wel dat er een overlap zit tussen de cijfers van 1997 en 97/98.
- Noot 56 Over 2001 zijn geen cijfers opgevraagd over aantallen inwoners. Voor dat jaar wordt met een schatting gerekend.

Tabel B3.10 Aantal woningzoekenden op het totale woningbezit woningcorporaties

Bijlmermeer	1995	1996	1997	1998	1999
woningbezit	12.311	12.682	10.577	10.292	9.179
aantal nieuwe inschrijvingen bij Nieuw Amsterdam	3.426	3.283	3.258	2.770	2.808
index % woningzoekenden	28	26	31	27	31
Amsterdam (incl. Bijlmermeer)	1995	1996	1997	1998	1999
woningbezit	194.684	198.842	205.181	205.515	207.006
abonnees woonkranten	-	63.642	80.625	93.841	-
percentage abonnees woonkranten	-	32	39	46	0
nieuw ingeschreven starters	-	40.452	24.007	35.396	-
index nieuw ingeschreven starters	-	20	12	17	0

Bron: 4e kwartaalrapportages 1996 en 1997 Nieuw Amsterdam, rapportage Woonruimteverdeling Amsterdam 1997 en gegevens van de AFWC

Tabel B3.11 Ontwikkeling aantal artikelen en totaal aantal woorden per krant

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	Totaal
AD	art.	2	3	8	5	24	28	13	41	28	15	152
	wrdn.	1.174	1.348	4.110	1.114	5.373	8.942	3.854	13.430	4.754	4275	44.099
	wrdn. p. art.	587	449	514	223	224	319	296	328	170	285	290
Parool	art.	7	15	17	23	6	53	81	86	96	287	384
	wrdn.	4.043	13.578	13.520	12.509	3.151	34.893	29.755	38.467	53.107	115.708	203.023
	wrdn. p. art.	578	905	795	544	525	658	367	447	553	403	529
Volkskrant	art.	13	34	43	59	10	20	10	24	41	51	254
	wrdn.	7.272	27.351	31.719	48.368	4.311	5.521	5.113	10.511	21803	30.829	161.969
	wrdn. p. art.	559	804	738	820	431	276	511	438	532	604	638
Totaal	art.	22	52	68	87	40	101	104	151	165	353	790
	wrdn.	12.489	42.277	49.349	61.991	12.835	49.356	38.722	62408	79664	150.812	409.091
	wrdn. p. art.	568	813	726	713	321	489	372	413	483	427	518

Bron: personderzoek DSP

Tabellen bij hoofdstuk 5: Leefbaarheid

Tabel B3.12 Grondgebruik (m2)

	Bijlmermeer				
	1994	1996	1999	2004	2006
woongebied (incl. buurtvoorzieningen)	3.227.740	3.066.989	3.162.433	2.814.295	2.808.632
- groenvoorzieningen	799.443	790.751	780.443	-	-
- volkstuin, school werktuin, kinder boerderij	0	0	0	-	-
- park/plantsoen	741.008	732.316	721.392	-	-
- anders	58.435	58.435	59.051	-	-
water	246.728	246.771	262.501	252.432	254.361
vuilstortplaatsen e.d.	0	0	0	0	0
wegen/spoor, tram en metrobanen	567.473	544.530	593.158	530.245	561.927
bedrijfsterrein	392.134	405.899	365.005	390.165	403.303
- culturele, sociale, medische, onder wijsvoorziening	60.112	60.112	33.905	-	-
- overheid, dienstverlenend bedrijf	332.023	345.788	331.100	-	-
- anders	0	0	0	-	-
bouwterrein	106.904	276.447	218.084	603.533	629.251
agrarisch- natuurlijk terrein	80.953	89.990	36.210	51.272	51.271
- braakliggend terrein en strekdammen	80.953	81.298	28.194	-	-
- anders	0	8.692	8.016	-	-
totaal	5.421.376	5.421.376	5.417.835	5.416.514	5.442.597

	rest Amsterdam				
	1994	1996	1999	2004	2006
woongebied (incl. buurtvoorzieningen)	44.949.977	45.470.614	45.630.539	49.471.233	46.538.900
- groenvoorzieningen	22.953.431	23.752.556	24.568.565	-	-
- volkstuin, schoolwerktuin, kinderboerderij	3.542.192	3.503.301	3.410.311	-	-
- park/plantsoen	9.116.265	9.602.312	9.494.309	-	-
- anders	10.294.974	10.646.942	11.663.946	-	-
water	42.502.550	53.172.682	53.478.347	52.753.530	52.673.600
vuilstortplaatsen e.d.	2.137.558	2.118.556	2.114.785	1.055.217	90.100
wegen/spoor, tram en metrobanen	10.629.682	11.001.259	12.689.627	13.517.464	14.041.100
bedrijfsterrein	28.042.545	27.885.934	28.922.405	30.412.220	33.816.400
- culturele, sociale, medische, onderwijsvoorziening	4.067.330	4.144.970	4.167.908	-	-
- overheid, dienstverlenend bedrijf	3.816.101	3.612.183	3.763.914	-	-
- anders	20.159.114	20.128.782	20.990.583	-	-
bouwterrein	10.773.017	10.481.428	13.596.623	14.123.741	14.551.300
agrarisch- natuurlijk terrein	34.170.120	33.115.961	32.441.275	31.647.956	31.325.700
- braakliggend terrein en strekdammen	3.362.941	3.207.444	2.757.174	-	-
- anders	30.807.179	29.908.517	29.684.101	-	-
totaal	196.158.879	206.998.989	213.442.165	219.070.003	219.394.400

Bron: DRO

Tabel B3.13 Aangiften van een selectie⁵⁷ van delicten in de Bijlmermeer en politieregio (absolute aantallen)

	Vernieuwingsgebied							Amsterdam-Amstelland						
	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2007 ⁵⁸	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2007
Diefstal/inbraak woning	611	543	587	410	357	317	304	7.444	7.321	7.342	6.703	5.047	5.001	5.348
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	2.235	2.147	2.277	1.785	1.029	852	753	23.459	23.446	21.416	20.585	17.018	17.778	14.743
Diefstal van motorvoertuigen	409	301	251	212	155	147	95	4.772	4.243	3.913	3.364	2.886	2.579	1.959
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	404	384	265	229	211	212	148	10.577	8.878	8.513	8.851	8.652	9.925	8.580
Zakkenrollerij	375	370	305	394	377	301	209	14.975	13.137	10.884	9.832	8.841	7.634	7.398
Lichamelijke integriteit	1.507	1.310	1.390	1.283	1.236	1.357	1.099	9.819	11.232	11.027	10.784	10.759	10.918	11.190
Zedenmisdrijf	37	49	38	45	33	38	44	488	517	480	491	445	488	379
Openlijk geweld (persoon)	30	47	73	47	35	37	47	321	482	480	422	486	451	551
Bedreiging	225	210	241	238	264	313	280	1.639	2.127	2.389	2.631	2.915	2.871	2.979
Mishandeling	318	282	383	336	330	350	409	2.991	3.337	3.557	3.393	3.379	3.699	4.262
Straatroof	822	605	528	503	448	507	246	3.724	3.995	3.309	3.098	2.733	2.652	2.225
Overval	36	72	74	65	75	75	36	429	464	510	445	509	486	518
Overige veiligheid	748	761	748	868	775	739	621	15.219	15.771	15.246	16.846	16.286	16.015	14.758
Leefbaarheid	2.037	2.139	2.436	1.648	1.455	1.344	1.451	24.347	26.654	25.242	20.983	18.993	19.327	21.103
Openbare ruimte	579	633	891	596	677	709	595	9.394	10.642	10.424	8.969	9.573	10.268	10.808
Vernieling cq. Zaakbeschadiging	579	633	891	596	677	709	595	9.394	10.640	10.424	8.969	9.573	10.268	10.808
Bedrijven en instellingen	1.444	1.480	1.528	1.043	761	605	840	14.704	15.673	14.500	11.717	9.099	8.765	10.082
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	571	602	561	332	261	260	400	9.136	10.172	8.446	6.871	5.175	4.945	5.274
Winkeldiefstal	873	878	967	720	552	380	440	5.568	5.501	6.054	5.193	4.563	4.301	4.808
Maatschappelijke integriteit	338	474	365	573	397	358	333	2.579	3.136	3.458	3.638	3.205	3.032	4.006
Illegale handel	322	447	349	556	378	330	281	2.205	2.734	3.022	3.276	2.830	2.570	3.375
Fraude	321	443	347	554	374	326	280	2.178	2.716	3.008	3.261	2.818	2.556	3.359
Beleidsindeling	9.334	9.094	9.140	7.814	6.484	5.906	5.351	120.251	120.305	113.175	106.426	96.680	96.630	94.556

* Het betreft hier misdrijvenratio's (ratio's betreffende aangiftemisdrijven en overige misdrijven)

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Noot 57 In de tabel zijn de meest voorkomende delicten opgenomen. Alleen het totaal aangiftemisdrijven heeft betrekking op alle aangiftes (dus ook op de aangiftes van delicten die niet in de tabel zijn opgenomen)

Noot 58 sinds de vorige aanlevering is de politie overgegaan op een ander systeem. Dit kan minimale verschillen in de cijfers veroorzaken.

Tabel B3.14 Jeugdcriminaliteit: aantal aanhoudingen 12 tot 17 jaar vanaf 2000⁵⁹

	Bijlmermeer						Amsterdam-Amstelland					
	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2000	2002	2003	2004	2005	2007
Diefstal/inbraak woning	4	7	2	2	3	6	55	64	87	73	60	87
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	2	2	13	3	2	3	216	103	137	89	125	146
Diefstal van motorvoertuigen	4	3	12	5	4	6	109	102	75	64	53	62
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	18	25	20	18	16	15	299	220	254	260	335	258
Zakkenrollerij	5	2	2	1	5	1	61	56	36	19	18	14
Lichamelijke integriteit	122	1	0	0	5	141	958	26	22	15	55	1.116
Zedenmisdrijf	3	112	110	122	126	5	80	918	966	1.081	1.015	39
Openlijk geweld (persoon)	13	3	2	2	2	40	175	54	53	46	52	295
Bedreiging	6	21	20	15	19	11	128	212	235	248	221	148
Mishandeling	17	15	11	15	12	22	115	130	146	171	140	244
Straatroof	78	11	5	7	17	58	378	136	132	152	193	312
Overval	0	54	62	65	72	1	50	316	326	358	328	51
Openbare ruimte	29	2	3	5	3	31	380	22	43	69	55	540
Vernieling cq. Zaakbeschadiging	29	191	166	178	144	31	380	1.503	1.457	1.627	1.474	540
Bedrijven en instellingen	151	36	39	51	36	79	1.004	454	358	543	488	1.182
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	14	36	39	51	36	4	134	454	358	543	488	84
Winkeldiefstal	137	129	114	110	104	75	870	922	975	977	916	1.098
Maatschappelijke integriteit	64	5	7	2	7	119	672	120	145	119	110	1.242
Illegale handel	33	124	107	108	97	31	223	802	830	858	806	245
Fraude	7	62	59	86	83	9	79	771	777	801	949	117
Totaal	465	432	461	479	437	453	4.278	4.199	4.256	4.506	4.563	5.302

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Noot 59 Door het gebruik van een nieuw registratiesysteem bij de politie zijn de cijfers van voorgaande jaren niet meer vergelijkbaar met de gegevens vanaf 2000.

Tabellen bij hoofdstuk 6: Economie en Werk

Tabel B3.15A Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) absolute aantallen (op 1 januari)⁶⁰

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007
Bijlmermeer	8.571	7.669	5.097	3.930	2.903	3.242	3.161	2.865
Amsterdam	83.356	75.260	59.233	49.085	44.088	51.648	51.500	39.923

Bron: 'Amsterdam in cijfers', O+S en CWI

Tabel B3.15B Bevolking 15-64 jaar (op 1 januari)

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007
Bijlmermeer	26.689	29.283	26.115	26.186	25.734	-	24.477	22.783
Amsterdam	511.046	521.710	525.826	529.903	531.400	-	539.229	541.672

Bron: 'Amsterdam in cijfers', O+S

Tabel B3.16A Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in de Bijlmermeer (op 1 januari)⁶¹

	Bijlmer								
	1997	1998	1999	2000	2002 ⁶²	2003	2004	2005	2007
fase 1: direct bemiddelbaar	675	791	684	592	568	582	349	194	279
fase 2: kort (cursus)traject nodig	1.360	693	277	124	231	497	344	634	361
fase 3: lang (cursus)traject nodig	2.809	1.854	1.280	873	807	1.226	887	1.144	1250
fase 4: onbemiddelbaar	2.279	2.377	2.612	2.642	1.561	1.652	1.212	1.009	758
fase nader te bepalen	22	165	208	342	747	551	450	180	217
overig	79	26	40	29	69	122	-	-	-
totaal	7.224	5.906	5.101	4.602	3.983	4.630	3.242	3.161	2.865

Bron: O+S en CWI

Tabel B3.16B Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in Amsterdam (op 1 januari)⁶³

	Amsterdam						
	1999	2000	2002 ⁶⁴	2003	2004	2005	2007
fase 1: direct bemiddelbaar	10.753	8.639	8.627	9.337	11.168	7.220	3.592
fase 2: kort (cursus)traject nodig	3.384	2.105	2.340	2.815	5.434	9.700	8.957
fase 3: lang (cursus)traject nodig	12.478	8.752	7.421	8.155	11.818	14.862	15.141
fase 4: onbemiddelbaar	32.206	33.108	22.274	18.866	17.150	16.223	10.405
fase nader te bepalen	3.518	3.907	5.454	4.915	6.078	3.495	1.828
overig	-	-	-	-	-	-	-
totaal	62.339	56.511	46.116	44.088	51.648	51.500	39.923

Bron: 'Amsterdam in cijfers', O+S en CWI

Noot 60 Tot 2000 was de peildatum 31 december.

Noot 61 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december.

Noot 62 Peildatum 1-3-2002

Noot 63 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december.

Noot 64 Peildatum 1-7-2002

Tabel B3.17 **Onderwijsaanbod in het Vernieuwingsgebied en Zuidoost als geheel in 1999**

	Bijlmer	Zuidoost
openbare basisscholen	4	14
oecumenische basisscholen	4	10
evangelische basisschool	1	2
hindoeïstische basisschool	1	1
islamitische basisschool	1	1
overige basisscholen ¹	-	3
VO/VMBO school	1	4
speciaal onderwijs	-	5
ROC	-	1
Hogeschool	-	1

Bron: Amsterdamse scholengids

1 Algemeen bijzonder, protestants-christelijk en rooms-katholiek onderwijs.

2 Geïntegreerd speciaal onderwijs (2), school voor langdurig zieke kinderen, school voor lichamelijk gehandicapte kinderen en een school voor meervoudig gehandicapte kinderen.

Tabellen bij hoofdstuk 9: Nieuw Amsterdam

Tabel B3.18 **Volkshuisvestingsgegevens (absolute aantallen per 31-12)**

	1994	1996	1998	2000	2003	2004	2005	2006	2007
AC # woningen en onzelfstandige eenheden ⁶⁵	195.697	198.842	205.515	206.531	206.445	204.983 ⁶⁶	203.868 ⁶⁷	-	197.507
vergunningen (verhuringen) ⁶⁸		14.902	15.815	-	-	-	-	-	-
NA # woningen	12.717	12.113 ⁶⁹	10.689	10.843	8.662	7.994	7.430	6.563	6.307
verhuringen	1.743	2.107	1.440	987	728	593 ⁷⁰	669	673	569
mutaties totaal	2.067	2.023	1.498	936	620	593	669	673	569
leegstand	860	442	356	312	-	-	-	-	-
totaal									

NA = Nieuw Amsterdam

AC = Alle Amsterdamse corporaties

Bron: Rochdale (voorheen 4e kwartaalrapportages Nieuw Amsterdam), Rapportage Woonruimteverdeling Amsterdam 1997, Jaarboeken AFWC.

Noot 65 De stijging van het aantal woningen van de Amsterdamse woningbouwcorporaties is voor een groot deel te verklaren door de toetreding door woningbouwcorporatie Ons Huis in 1997.

Noot 66 Peildatum 1-1-2004

Noot 67 Peildatum 1-1-2005

Noot 68 In stadsdeel Zuidoost zijn geen vergunningen nodig voor het betrekken van een woning. De Andere corporaties in dit stadsdeel dan Nieuw Amsterdam melden hun verhuringen echter wel bij de stedelijke woningdienst, die zijn dus wel in dit cijfer opgenomen
Het gaat hier om vergunningen voor woningen die niet langdurig hebben leeggestaan

Noot 69 Dit aantal is inclusief de laagbouwoningen van Kantershof. In de 4e kwartaalrapportage van Nieuw Amsterdam wordt vermeld dat in 1996 ruim 200 van deze woningen zijn verkocht, in 1997 werden hier ruim 450 woningen verkocht.

Noot 70 Vanaf 2004 gebruikt Nieuw Amsterdam dezelfde definitie voor mutaties en verhuringen.

Tabel B3.19 Mutatiegraad per soort bezit Nieuw Amsterdam, doelstellingen Saneringsaanvraag en stand van zaken 31-12

	doelstelling	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006	2007
gestapelde nieuwbouw	10	1,0	3,8	-	3,2 ⁷¹	4,4	4,2	2,4	1,7
eengezinswoningen	7	-	-	-	-	1,5	2,6	2,3	2,9
verbeterde hoogbouw	12	9,0	9,1	7,5	7,8	8,9	8,7	9,6	7,6
niet verbeterde voorraad	16	15,2	15,6	10,1	8,7	9,1	8,8	12,2	8,9

Bron: Rochdale

Tabel B3.20 Geboorteland van nieuwe huurders Nieuw Amsterdam en inwoners in heel Amsterdam⁷² (percentage)

geboorteland	nieuwe huurders Nieuw Amsterdam				inwoners Amsterdam		
	1996	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Nederland	28	27	24	26	74	73	73
Suriname en Nederlandse Antillen	37	34	42	40	7	7	7
elders	35	39	31	34	19	20	20
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: 4e kwartaalrapportage Nieuw Amsterdam, O+S

Tabel B3.21 Resultaten (in 1000 euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
NA											
jaarresultaat	-4957	-2229	-695	2.048	-469	2.217	-2.185	-3.715	1.666	-3.675	-21.246
onderhoudskosten	11.755	10.610	11.013	9.893	11.394	11.459	9.010	10.305	8.406	8.427	5.650
huren en vergoedingen	49.699	50.360	53.383	53.522	52.836	50.344	51.830	-	54.946	-	51.496
onderhoud als % huren en vergoedingen	24	21	21	18	22	23	17	21	16	16	11
AC											
onderhoudskosten per VerHuurEenheid	-	626	568	607	648	700	-	-	-	-	-
huren en vergoedingen per VHE	-	2.885	3.081	3.220	3.604	3.740	-	-	-	-	-
onderhoud als % huren en vergoedingen	-	22	18	19	18	19	-	-	-	-	-

NA = Nieuw Amsterdam

AC = Alle Amsterdamse corporaties

Bron: Rochdale, AFWC (tot en met 1999)

Tabel B3.22 Huurderving per 31-12: huurachterstanden (totaal in 1000 euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2004	2005
in 1000											
zittende bewoners	2.139	1.963	1.637	1.532	1.442	1.556	1.099	1.115	1.024	712	683
euro's	6.533	6.680	5.207	5.385	5.311	5.467	-	4.011	4.368	4.561	5.995
moethuur (in milj. euro's)	120,48	124,91	139,50	127,21	130,86	124,45	-	-	-	-	-
% v/d	1,8	1,6	1,2	1,2	1,1	1,3	2,1 ⁷³	2,0	-	1,4	-
huur	5,4	5,3	3,7	4,2	4,1	4,4	-	7,3	-	8,9	-

Bron: Rochdale

Noot 71 Gestapelde nieuwbouw inclusief eengezinswoningen.

Noot 72 Aangezien cijfers over het geboorteland van de Amsterdamse woningzoekenden niet beschikbaar zijn, zijn hier de cijfers van alle inwoners van Amsterdam gebruikt. Het is goed denkbaar dat het percentage woningzoekenden dat niet in Nederland is geboren hoger is dan dat van de hele Amsterdamse bevolking.

Noot 73 Vanaf 2000 berekend als percentage van de totale huren en vergoedingen.